

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtationes
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Dispvtatio XIII. De forma Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

exhibit in hoc iudico, agit nomine Christi, & vnde eius minister ad hoc ab ipso dicitur. Deinde dico, licet dolor, & confessio in recto non sint operations factae nomine Christi, atque ideo non sint actions habentes ex se condignitatem, & valorum ad causandam gratiam: esse tamen etiam in recto actions, quae mouent moraliter Deum ad dandam gratiam propter ipsas, non quidem de condigno, sed de congruo: accedentibus autem Christi meritis elevatae sunt, ut infallibiliter mouerent Deum ad dandam gratiam, quare iam sunt causa, si non condigna, infallibiliter tamen causantes illum effectum de congruo, non enim repugnat, aliquam esse causam moraliter infallibilem, licet hanc infallibiliter habuerit ex meritis alterius, ut probauimus tomo praecedenti exemplo contritionis, quae extra Sacramentum afferat infallibiliter gratiam, quam licet non mereatur de condigno, sed de congruo, licet hanc infallibilitatem habeat ex Christi meritis; ipsa tamen contritio non est iusta conditio, sed causa moralis gratiae. Sic ergo intra Sacramentum dolor, & confessio potuerunt ex Christi meritis habere, ut congruitas, quam ex se habent ad causandam moraliter gratiam, acceptetur infallibiliter semper ad eum effectum, & per consequens iam ipsa etiam in recto causabunt moraliter gratiam. Hoc autem sufficit; ut in recto concipiatur nomine Sacramenti, quod quidem in suo conceptu solidum importat id, quod sensibiliter significat, & causat gratiam infallibiliter, sive id sit causa condigna, sive congrua: Vtique enim est vera causa moralis, quantum requiritur ad rationem Sacramenti.

Solum posset obstat, quod ipsa confessio non semper sit actus undeque honesta, ita ut possit placere Deo: potest enim contingere, quod procedat ex aliquo fine vanæ glorie venialiter culpabili, & per consequens non poterit ex se meriti gratiam etiam de condigno.

Ceterum, quidquid de hoc sit, ad hoc, ut per nomen Sacramenti potuerit in recto significari, sufficit, quod communiter loquendo, & regulariter ipsa etiam in recto causet gratiam modo explicatio, licet in aliquo particulari casu id non habeat: nomina enim imponuntur secundum communem modum concipiendi, qui etiam sumitur ex communis modo operandi. Aliunde autem semper erunt partes intrinsecæ Sacramenti, & concurrent particulariter ad causandam gratiam sicutem in obliquo, quatenus semper integrabunt, & denominabunt absolutionem in ratione absolutionis factæ nomine Christi, & ex ipsis auctoritate, ut supra explicatum est. Et haec sunt satis de hac questione de nomine.

Soler hoc loco disputari, quid sit in hoc Sacramento illud, quod est res, & quod est Sacramentum, & quod est res simul, & Sacramentum, de quo P. Suarez disp. 8, sect. 5, & P. Vasquez q. 8, art. 1, dub. 3, de hoc tamen dixi latè in tract. de Sacramentis in genere disp. 1, sect. 8, vbi eam questionem semel pro omnibus Sacramentis explicuimus.

Posset etiam agi de necessitate huius Sacramenti, de hoc tamen dicemus infra agentes de necessitate confessionis. Item de eius iterabilitate, de qua etiam dicemus agentes de materia confessionis; an possint esse peccata eadem saepius repetita? Denique agi solet hic de potestate clauium, & remittendi peccata: de qua dicemus disputationes sequenti agentes de sensu & potestate verborum absolutionis.

DISPUTATIO XIII.

De forma Sacramenti penitentiae.

- SECT. I. *Vtrumqueque verba sint necessaria ad formam huius Sacramenti.*
 SECT. II. *Quem effectum habeant verba in forma huius Sacramenti.*
 SECT. III. *Quem sensum habeant verba in forma huius Sacramenti.*
 SECT. IV. *Vtrum forma absolutionis possit per modum deprecationis proferri.*
 SECT. V. *Vtrum absolutionis sacramentalis possit dari sub conditione.*
 SECT. VI. *Alia dubia circa eamdem formam absolutionis.*
 SECT. VII. *Vtrum forma absolutionis possit proferri a pluribus Ministeriis.*

Diximus de partibus huius Sacramenti, quæ sunt communis, & in confuso, nunc iam agemus secundum eft de singulis distincte, & in particulari. Invenimus autem aliquantulum doctrinæ ordinem, agentes prius de forma: quam de materia; tum ut sequamur in hoc sanctum Thomam: qui idem facit, tum etiam quia cum materiae plures sint partes, & longiore tractatum desiderent oportuit prius hanc expedire quæ, & magis necessaria est, & breuior, ut postea liberius sit nobis; disputatione materiae partibus in particulari.

SECTIO I.

§. I. *Vtrumqueque verba sint necessaria ad formam huius Sacramenti.*

Duo queruntur sub hoc titulo: Primum, an requirantur essentialiter verba propriæ dictæ? Secundum, quæ sunt illa verba? Circa primum nonnulli iudicant, non requiri essentialiter verba propriæ dictæ, sed sufficere scripturam, vel aliquid, *in proprio quod Sacerdos manifeste se remittere peccata.* *Pa-* *lud Molin Petrus de Soto & Navarrus quos affert Suarez in presenti. disp. 19, sect. 1. n. 1. Ratio autem potest esse, quod hoc Sacramentum institutum est per modum iudicij: ergo id, quod sufficit in rigore ad valorem sententia in aliis iudicij, sufficiet in hoc: quare sicut Sacramentum matrimonij absque verbis perfici potest, eo quod sequatur naturam contractum; sic hoc Sacramentum perfici potest eo quod sequatur naturam iudicij; immo in hoc ipso Sacramento penitentia potest nutibus, vel scripto manifestare sua peccata Sacerdoti praesenti, & Sacerdos etiam potest nutibus, vel scripto impetrare penitentiam; ergo & poterit etiam absolve. Nec enim ex Christi institutione aliud potest colligi; nam verba illa: *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis.* &c. Non minùs verificabuntur in hoc casu; qui enim nutibus, vel scripto remittit offendam verè, & in rigore illam dicitur remit-*

tere. Contraria sententia communis est, & certa apud Theologos cum Magistro in 4. distin. 14. & S. Thomam in presenti q. 84. art. 3. & 4. Probatum ex Cöcilium Florentino in decreto Eugenij & Tridenti. 14. c. 3. in quibus forma huius Sacramenti dicitur *Requiesce in verbis illis Ego te absoluo.* &c. Et gene- taliter Eugen. dixit, omnia Sacra menta perfici ver-

bis

bis, & quamvis postea de matrimonio, dixerit, regulariter perfici verbis indicans posse aliquando fieri sine illis, hac ipsa exceptio firmat regulam in contratum, cum de aliis Sacramentis nihil tale dicatur. Imò hoc ipsum ostendit, verba propriæ accipi, quando exiguntur ad alia Sacramenta, quia alioquin non oportet dicere, quod matrimonium regulariter fiat per verba, semper enim sit per verba, si sermo sit de verbis propriis, vel improptis, in hoc autem Sacramento exigit verba simpliciter, quæ sacerdos (inquit) profert, dum dicit, &c. Proferre enim & dicere, indicant verborum proprietatem requiri essentialiter. Idem habetur in Concilio Coloniæ & Mognunt. c. 1. in fin.

3.

Ratio potissima defumitur ex institutione Christi, quam traditio, & consuetudo Ecclesiæ perpetua manifestauit. Defumitur item non minus efficaciter ex aliorum Sacramentorum exemplo. Si enim istud posset nutibus, vel scriptura ministrari; non apparet, cur etiam de ordinatione, v. g. vel baptismo idem dici non possit; cur enim Episcopus, vel Sacerdos mutus applicando materiam illorum Sacramentorum, non posset scribere: *Ego do tibi pœnitatem offerendi Sacrificium, vel Ego te baptizo* &c. Sicut ergo in aliis Sacramentis Ecclesiæ traditio declarauit, requiri essentialiter verba ex Christi institutione; sic in hoc Sacramento debemus id confiteri.

4.

Ad exempla vero, & fundamenta in contrarium adducta dicendum est licet hoc Sacramentum institutum sit per modum indicij, non tamen subice omnem conditionem iudiciorum communium, in quibus non creditur soli, reo pro se, & contra se, sicut in hoc Sacramento. Adde in aliis iudicis requiri etiam aliquando ex superioris lege solemnitatem aliquam determinatam in prolatione sententia, ut ea sit valida. Quare ex hoc capite bene potuit in hoc iudicio prescribi certa formula, & ritus, sine quo sententia non valeret. Discrimen autem inter matrimonium, & hoc Sacramentum est clarum, quia Christus inuenit iam matrimonium institutum, nec fecit aliud, nisi illud elevarat ad rationem Sacramenti: Cum ergo matrimonium ex se posset prius confici absque verbis, sic etiam potuit & nunc nec oportebat mutos excludere ab illo statu, ad quem ex naturæ conditione ordinatis erant. At vero hoc Sacramentum, & iudicium, non erat institutum ante Christum; unde potuit eius essentiam, & conditionem omnino de novo instituere: nec erat inconveniens, si muti non possent absoluere, possent enim esse alij confessarij absque illo impedimento.

5.

Est etiam alia differentia inter matrimonium & hoc Sacramentum, quæ multum refert ad hoc propositum, & debet haberi, præ oculis, ut satisfacti alias exemplis supra adductis: nam verba in matrimonio solum requiruntur ad hoc, ut humano modo constet alteri coniugi de consensu alterius; quare non sufficit prolatio verborum, nisi alter coniux ea percipiat & intelligat, quia ad hoc solum ordinantur. Unde si alter coniux per scripturam, vel nutu intelligat melius, quam per verba, non oportet venire ad verba. At vero in aliis omnibus Sacramentis verba non requiruntur, ad hoc, ut recipiens Sacramentum, vel aliquis alius ex intelligat, & percipiat. Unde omnia aliqua præter matrimonium ministrari possunt dormienti vel furioso, si prius explicuit se habere intentionem ea recipiendi & licet hic, & nunc sit sui compos, quando percipiat, vel intelligat formam, quæ a ministro proferitur, quod etiam procedit in Sacramento pœnitentia, in quo verba absolutionis proferuntur latine, & voce plerumque ita demissa, ut pœnitente neque intelligantur.

neque audiantur, ex quo aperte colligatur, illa verba non ordinari ad manifestandam mentem illi, qui sacramentum suscipit, sed proferri sacramentaliter, hoc est, magis in ordine ad Deum, quam in ordine ad hominem, magisque ad manifestandam Deo nosteram intentionem nomine Christi, quam ad manifestandam aliquid illi, cum quo videtur loqui.

Ex hoc autem oritur iam ratio congruentie, & discriminis inter verba, quæ requiruntur ad formam & inter alia exempla supra adducta, ram in matrimonio, ut dixi, verba solum requiruntur, ut manifestetur coniugi consensus alterius, cōiungit in confessione autem verba requiruntur, ut sacerdos intelligent peccata pœnitentia. Unde si Sacerdos illa verba non audiret, vel non intelligeret, non esset validæ illa confessio: impositio etiam pœnitentia sit per verba, ut pœnitens sciat quæ debeat satisfactio[n]em exhibere: quare hec omnia posunt quæ bene fieri per nutu, aut alia signa, quibus quæ bene resilla manifestetur. At vero verba abolitionis sicut forma baptismi, & aliorum sacramentorum non sunt, ut pœnitens vel recipiens sacramentum intelligat, sed potius, ut Deus intelligat (ut ita dicam) nostram mentem, & intentionem, atque ea de causa verba abolitionis, & alia forma appellari solent ab antiquis. Partibus preces, & orationes Sacerdotum, ut videamus selectione sequenti; quia nimis, licet proferantur enunciatiæ implicitè tamen, & quodam modo, & efficaciam, videntur esse preces, & intimationes nostra voluntatis, quæ Deo offeruntur. Cum Deo autem per verba potius oris, quam per scripturam, aut nutum loquendum nobis est. Scriptura enim solum vñtrum in supplementum verborum, ut loquuntur cum absentibus, vel surdis. Nutus etiam sunt verba valde imperfecta, & quæ in rigore non habent de se integrum significationem, nivalis administriculis adiuvantur: nam quando aliquis me interrogat, an ne hoc, vel illud? Et ego capite annuo, ille nutus de solo non significat mea voluntatem, sed nutus ille cum tali interrogatione, quare non apponenter sacerdos totam formam apponendo illum nutum; sicut si interroganti pœnitenti ab solueret eum a peccatis? diceret sacerdos etiam. Illa particula, etiam, non esset forma ad quata, nec se sola sufficiens significaret; sed simul cum interrogatione præcedenti, & ideo, non sufficeret. Denique nutus etiam, sicut scriptura sunt in supplementum verborum. Quare dum in his sacramentis requiratur à nobis ex eorum institutione loquutio cum Deo, non interna, sed externa, quia sunt signa sensibilia: intelligi id debuit de loquitione, qualis in ordine ad Deum adhibenda erat, quia non est, nisi per verba propria: quando autem petitur loquutio in ordine ad homines, ut ipsi nos percipiant, intelligi meritò potuit de loquitione etiam per scripturam, & nutum prout sæpe cum hominibus loqui necesse est. Quamvis ergo remissio offensæ, que sit per nutum, sit vera remissio: quando tamen sacerdotibus data est potestas remittendi peccata per remissionem externam; intelligi debuit de remissione per solam vocem facienda, quia agebatur de remissione facienda per talia signa, quibus non tam ipsi peccatori, cui sit, manifestaretur remissio, quam ipsi Deo, cuius nomine significata autem externa proportionata ad manifestandam Deo, magis sunt voces, quam nutus, & scriptura, quibus solum vñtrum in defectum vocum, ut diximus.

Dices: scriptura, & nutus, non solum de se, si in supplementum vocum, quando de fœtus provenient.

prouenit ex parte audiens absens, v.g. vel surdi, sed etiam quando prouenit ex parte loquentis qui sit v.g. mutus: ergo licet ex parte Dei non sit defectus, propter quem adhibenda sit scriptura, vel mutus; potest tamen esse ex parte hominis; qui sit mutus, atque ideo licet forma Sacramentorum sit possibilis in ordine Ad Deum, debent etiam posse fieri scriptura, vel mutibus sicut quando loquuntur cum aliis hominibus.

Respondeo de possibili quidem non repugnare, quod homines etiam cum Deo ita loquuntur per scripturam, vel mutum: & quod Sacramentorum forme cum ea latitudine instituerentur: de facto tamen institutam ita non esse probat perpetua Ecclesie traditio: congruentia autem poterit esse, quod licet in ordine ad humanum commercium loquutio indifferens sit ad omnes illos modos loquendi: quando tamen exiguntur, vel praeципit loquutio externa cum Deo non soler intelligi, nisi de loquutione per vocem, nisi explicetur, & extendatur ad alia genera loquutionum: sic enim quando ad lucrandum Iubilem, vel indulgentiam, exiguntur orare, vel preces fundere in tali, vel tali Ecclesia, licet sit quæstio, an sufficiat oratio mentalis, vel requiratur externa illi tamen, qui dicunt non sufficiere mentalem, consequuntur docent requiri orationem vocalem, nec erit qui dicat, sufficiere orationem factam per mutum, vel per scripturam: si aliquis, v.g. in Ecclesia illa scriberet his, aut ter orationem Dominicam: quia nimurum preces externe ad Deum communiter intelliguntur de solis vocibus, illi alii modi sunt extraordinarii, & inusitati. Cum ergo Christus instituerit formam Sacramentorum, quibus exterius, & sensibiliter Deus ester quasi orandus nobis, & alloquendus: Ecclesia diuinus edocet merito potuit id de solis vocibus intelligere, quibus solis homines solent Deum exterius alloqui, & orare.

§. 2. que verba requirantur ad formam
Sacramenti Pænitentie?

His itaque de priori punto notatis, de poste. riori est maior difficultas, que verba requirantur essentia ad valorem huius formæ? Et in primis certum est, non esse necessaria omnia verba antecedentia, & consequentia, que de facto dicuntur: ut illa *Misereatur rui*, &c. *Dominus noster Iesus Christus te absolvat*, &c. quæ ideo præmituntur, ut effectus subsequentis absolutionis non impediatur: alia etiam subsequuntur, non necessaria, scilicet, *Passio Domini nostri Iesu Christi*, &c. De quorum verborum utilitate, aut efficacia, & an cōferant aliquem valorem omnibus operibus satisfactoris pænitentis, ut ex opere operato satisfaciat per omnia illa, ut eleverint per hæc verba: dicendum erit, cum agemus de satisfactione. Pro nunc dicimus, ea omnia verba, licet et necessaria non sint; laudabiliter tamen adiungi, ut dicit Tridentinum *sessione 14. cap. 3.* in quo duriusculæ loquitur. Concilium Colonense in Enchiridio sub titulo *de Sacramento pænitentie*, vbi ex Gersone dicitur, debere retineri breuitatem, & simplicitatem verborum absolutionis, & nec villem esse illam aliorum verborum aut precum additionem.

Illud fatendum videtur, posse eas preces absque peccato mortali omitti, & fortasse absque veniali, tamen licet consuetudine receptæ sint, videretur tamen ea consuetudo libera. Videatur Nauarrius *de pænitentia d. 6. c. 1. n. 2.*

Certum etiam est, in verbis absolutionis, illud nomen, *ego*, non esse simpliciter necessarium ad

valorem Sacramenti, quia, si auferatur, remanet id est sensus, ut in forma Baptismi docet S. Thom. *supra q. 56. art. 5. ad 1.* quare eius pronominis omissione non erit peccatum mortale; an vero sit veniale? Aliqui negant, aliqui affirmant, eo quod in Cœciliis videtur proponi illa forma obseruanda sub illis verbis.

Restat ergo difficultas de illis verbis, *Absoluo te à peccatis tuis in nomine Patris, & Filiij, & Spiritus sancti*, de quibus prima sententia docet omnia illa esse necessaria. Hanc tenet Dur. *in 4. diff. 2. q. 2.* vel saltem requiri invocationem Dei, aut Christi, & facere videntur Joannes Maior, *ibid. 14. q. 2.* Ioannes de Neapoli *d. 16. q. 5.* Gerson *Alphabero 33. tract de absolutione Sacramentali*, quem refert Nauarri de pænitentia d. 6. c. 1. in principio n. 8. Angelus *Confessio...n.* Cœciliu etiam Colonense, quatenus relatis illis verbis, addit, reliqua non esse necessaria.

Fundamentum est, tum exemplum Baptismi, & Confirmationis, in quibus ponitur invocatione Trinitatis tum etiam quia oportet declarari, quod Sacerdos solum ut Minister, Deum autem ut principalis Author absolvit.

Hæc sententia ab omnibus reicitur quam aliqui dicunt esse omnino improbabilem. Primo quia absque illo fundamento exigit illa verba ad essentiam Sacramenti, cum neque ex Ecclesiæ definitio neque ex institutione Christi, id colligatur, qui solum dixit, *quorum remiseritis peccata remittantur eis, &c.* Vnde pater discrimen a Baptisme, in quo Christus eam invocationem posuit pro forma, & Confirmatione, in qua ex traditione Ecclesiæ idem habemus; quia nimurum Baptismas introducit ad fidem Trinitatis, & Confirmationem in eadem fide confirmat ad eam profitandam; ideo debuit expressæ illa fides explicari.

Hinc autem probatur secundum, quia in aliis Sacramentis licet siant omnia auctoritate Dei, non est necesse id explicari in eorum formis, ut constat inductione. Ergo absque fundamento id dicitur de solo sacramento pænitentie.

Secunda ergo sententia docet, necessaria esse illa verba, *Absoluo te ab omnibus peccatis tuis*. Hanc tenet Gabr. *distinct. 44. q. 2.* & probari potest ex Concilio Moguntin. *c. 24.* vbi ponitur forma cum *Conc. Mog.* illo addito ab omnibus.

Hanc tamen merito requirunt alii, & in Ritu Romano reformato dicitur est illa particula omnibus; neque enim Sacerdos absolvit ab omnibus peccatis, cum de multis venialibus non doleat pænitens: mortalis vero connexa sunt; ita ut si ab uno absoluatur pænitens, omnia remitti debant.

Tertia sententia dicit, necessaria esse saltem illa verba *Absoluo te à peccatis tuis*. Hanc tenet Paul. *d. 22. quæst. 5.* Maior. *d. 14. q. 1.* Petrus Soto *lect. 4. de confessione* Viguerius *c. 16. §. 1. vers. 2.* & alii, quia verbum illud, *Absoluo*, de se indifferens est, ut significet absolutionem à peccatis, vel à censuris, vel ab aliquo alio vineculo, debet ergo determinari per aliquid aliud.

Ed certe hoc ad summum probat de illis verbis à peccatis, non vero de illa particula *tuis*, absque illa enim sufficienter determinatur significatio, non enim potest absoluiri Petrus à peccatis alienis. Ergo idem est dicere *Absoluo te à peccatis*, ac dicere, *Absoluo te à peccatis tuis*.

Quarta sententia potest esse, quæ per aliud extremum dicit, sufficiere in rigore ad valorem Sacramenti, illud verbum, *Absoluo*, absque illo alio, quia potest auditam confessionem, illud verbum significat sufficienter Sacramentum absolucionis. Ita videatur sentire Sotus *in 4. d. 22. q. 1. art. 1. §. Po-*

Ego non est de essentia forma.

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

ſtremum tandem dubium vbi dicit, quod in articulo mortis, quando periculum erit, ne moreretur homo absque absolutione sacramentali, posset sacerdos cum intentione absoluendi simul à censuris, & peccatis proferre verbum *absoluo*, quod sufficeret.

17.
Forma ſtat
in his duo-
bus verbis
absoluo te.

Quinta ſententia probabilior, & communior dicit, illa duo verba, *absoluo te*, ſufficere ad ſententiam sacramenti. Hanc tenent S. Thon. q. 84. art. 3. Anton. Caieranci, Syluester, Navarrus & alij, quos refert & ſequitur Suarez in preſenti diſp. 19. ſent. n. 20. & Vasquez dub. 4 cum aliis. Recentioribus communiter. Quibus fauer Catechismus Pij V. de Sacramento pœnitentia n. 15. vbi dicitur formam huius sacramenti eſſe *Ego te absoluo*. Adduci etiam ſole illud Matth. 18. *Quacumque ſolueritis ſuper terram, erūt ſoluta & in celo*. Nam licet Ioan. 20. exprimantur peccata in illis verbis, quorum remiſeritis peccata &c. In hoc tamen loco non exprimuntur, ſed ſolum exprimuntur absoluſio. Hoc tamen non multum vrgit, quia nec ibi ponitur verbum *absoluendi*, ſolum, dicit enim *quacumque ſolueritis*, indicans abſolumentem diſcretum, quid velis ſolueri.

18.

Ratio ergo præcipua definiuntur ex eo, quod verbum illud *absoluo*, ſicut & verbum *remitto*, habet ex ſe ſufficientem vim ad ſignificandam abſolutionem à vinculis, ſeu remiſionem debiti, licet non addatur aliud aliud. Sic enim in oratione Dominica dicimus, *Sicut & nos dimitimus debitoribus noſtris, non addentes, quid eis dimitamus*, & Ioann. 11. dixit Christus Apostoli, loquens de Lazarо ſoluerit eum. & ſinie abire, neque addidit, à vinculis: denique, vulgariter, & humano ſermone, is, qui offendit paſſus eft dicere ſoleat etiam poft temporis intercallum, *ego condono tibi, ego tibi remitto*, per quod etiam ſi nihil addat ſufficienter intelligetur remittere, & condonare offendit: ergo eodem modo Sacerdos, loquens nomine Dei offendit, & dicens, *ego remitto, vel condono tibi*, aut *ego te absoluo*, (quod idem eft) ſufficienter ſignificat remiſionem offendit, & vel debiti ex peccato reſtantis.

19.
An hac ver-
ba Abſoluo
et, poſſit
mutari.

Obiicis primò, quia ſi aliquis dicit: *Ego tibi condono*, & non addat aliud non ſignificat ſufficienter donationem; nam verbum illud eft indiferens ad hoc, & illud donum, & habet ſignificationem ſuſpenſam, donec determinetur per aliud ad ſignificandam hanc donationem. Ergo ſimiliter dicens, *ego tibi condono*, nihil aliud addens, non ſignificat ſufficienter; quia condonare, eft donare aliquod debitum, manet autem ſuſpensa ſignificatio, donec determinetur per tale debitum ad id ſignificandum.

Respondeo negando conſequentiam: aliqua enim ſunt verba, quæ magis quæ ſyncategorematice ſignificat, atque adeo ſuſpendunt ſignificationem ad modum termini ſyncategoremati, donec determinetur per aliud, quia ſunt verba, *adiungo*, *vnu*, *volo*, & ſimilia. Alia vero ſunt, quæ magis participant de categoremate; habet enim de ſe ſentim completum, ut *curro*, *exiſto*, *egro*, & ſimilia. Illud ergo verbum, *dono*, pertinet magis ad priorem classem; neque enim explicat, quid donet; ut vero verbum *condono*, ſeu *remitto*, pertinet ad posteriorem, quia ſignificat donationem debiti, & valer idem ac, *dono tibi debitum*, *quid debes mihi*; quod quidem generat perfectum ſentim, ut conſtat, quamuis nihil aliud addatur.

Dices, adhuc manere ſentim imperfectum, quia cum ſint, vel eſſe poſſint multa debita; non ſignificatur ſufficienter, niſi explicetur quale debitum remittatur, ſicut verbum, *dono*, facit ſentim imperfectum propter eamdem rationem.

20.

Respondeo non manere ſentim clarum, manere tamen perfectum. Aliud enim eft, quod ſentim non ſit clarus, alius vero, quod ſit ſuſpensus. Illud prius habent omnia æquiuoca, que ideo ſunt æquiuoca, quia de ſe plura ſignificant, quare quando dico, me vidiffe canem; ſentim quidem non eft ſuſpensus, ſed perfectus, obſcurus tamen propter æquiuocacionem illius vocis, & quia neſciſ adhuc de quo canem loquar, an de terreti, celeſti vel marino: haec autem obſcuritas, & æquiuocatio collitur ſepte ex circumſtantia & ex antecedentibus, ac coſequentiis iuxta regulam ſummarum. Quando vero dico me vidiffe omnem, ſentim non ſolum eft obſcurus, ſed etiam imperfectus, & ſuſpensus quia illa vox *omnis*, non ſignificat omnes homines, ſed potest conſignificare cum voce *homo*: neque eft ſicut vox *cans*, que ſe ſola ſignificat canem terrem, licet non ſolum illum ſignificet, ſed etiam alios. Illa ergo vox, *dono*, propter ſyncategorema, quod habet, facit ſentim non ſolum obſcurum, ſed imperfectum, quia ſolum potest conſignificare. At vero verbum, *condono*, *vel remitto*, facit quid ſentim obſcurum propter æquiuocacionem implicitam, non tamen imperfectum. Sicut ſi haberes duos ſeruos petros, & dices, *dono tibi ſeruum meum Petrum*: oratio quidem faceret ſentim perfectum, ſed obſcurum; quia propter æquiuocacionem nominis noſt conſtar clare de tuo menre. Sic ſe habent verba illa *Ego te absoluo*, vel, *Ego tibi remitto*: habent enim de ſe ſentim perfectum, ſed obſcurum, niſi ex circumſtantia & antecedentibus fiat clarus, prout reuera fit; nam iuxta ſubiectam materiam, & in his circumſtantia intelliguntur de condonatione peccatorum, quorum conſeflio, & venia peritio preceſſit. Ipla tamen verba illam veniam peccatorum ſignificant: nam perinde eft dicere *condono*, ac *dono tibi ius*, *quod habeo aduersus te*; quare ſi habeam vnicum ius aduersus te, nulla eft æquiuocatio: ſi autem habeam plura iura, ſentim eft obſcurus, & redditur clarus ex circumſtantia, ut in ha- bente duos ſeruos Petros, & in aliis ſimilibus.

Est autem haec doctrina adeo rationis natura- lis lumini conformis, ut ſapienſiſſimi illi Iure conſulti ex hoc principio diuerſa reſponſa edicte- nt. Aliquando enim dicere videntur, actum non valere, quando vox indiferens eft ad plura ſignificanda, ut si tuor derit Titius, cum duo ſint Titij, vel ſi ſeruus libertate donetur cum plures ſunt ſerui, & non explicatur aliquis determinatus, ut conſtat ex lege, ſi ita fuit 11. ff. de rebus di- bitis vbi varia exempla adhucibentur. Ceterum id Iure conſulti farentur, in iis caſibus actum non eſſe in inualidum, ſed carere effectu, non quia deficit ius, ſed probatio iuris, ut acutē dixit Iure conſulti in lege, *duo ſunt Titij ff. de Teſſam- maria tuela*, & obſeruauit Glosſa in lege ſi quis ſeruum 8. ſi inter duos ff. de legatis 1. Vnde aliquando ſuſtinetur valor, & ponitur effectus, ut clam quis habens duos ſeruos ſtichos legat Titii ſtichum ſeruum, debet enim dari vnu, quem hares ele- gerit, ut habetur in lege ſi quis à filio 32. ſ. 1. ff. de legatis 1. & cum teſtator habens duos fundos eiusdem nominis legat fundum per nomen illud com- mune, dari debet, qui minoris pretij eft, ut habent in lege Idem Idianus, 41. ſ. ſi ex falso, codem titu- lo de legatis primo. Ratio autem eft, quia legamus eft validum, & ſolum impediſſi poterat effectus propter incertitudinem ex defectu probationis: ergo cum probari poſſit ſufficienter voluntas teſtatoris, ſaltem quoad aliiquid, ſeu quoad id, quod minus eft id debet omnino dari: non debere au- tem dari, niſi verba etiam æquiuoca, & indiffe- rentis

rentia sufficient ad actum externum validum, licet aliquando ex defectu probationis non possit aliquis obtinere id, quod sibi debetur.

22. Confirmatus ex alio exemplo in re magis Theologicas aliquis v.g. animo hereticali diceret: *Maria non fuit Virgo*, intelligens utique interius de sanctissima Deipara, postea vero, ut peccatum fugiat, dicat se loquentem de Maria Magdalena, vel alia: hic certè licet in fato externo non posset puniri ob defectum probationis: vere tamen fuisse hereticus externus, & incurrisse censuram, ut ex consensu Doctorum probani tomo superiori diff. 1. de Eucharist. sect. 6. & factur Suarez tom. 5. in 3. p. diff. 4. sect. 3. num. 17. & diff. 21. de fide, sect. 1. num. 20. & Thomas Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 8. n. 26. Sufficit ergo, quod verbum de se possit aliquid significare, ad hoc, ut possit esse loquutio humana, & cauare suos effectus, licet propter indifferentiam ad plura significata, non posset certificare audientem de illo, quod a loquente intenditur significare. Vnde licet verbum *Absoluo* ex se sit indifferens ad significandam absolutionem ab hoc, vel illo vinculo, aut debito; poterit ex loquentis intentione determinari ad significandam absolutionem à peccatis.

23. Dicetalquis, etiam verbum, *dono*, significat donari aliquid, nō qui donat dat utique aliquid quod erat suum: & tamen verbum illud non facit sensum perfectum, nec significat perfectè, donec determinetur per aliud ad significandum hoc, vel illud donum: ergo licet condonatio significet donationem debiti, non tamen significabit perfectè, donec determinetur per aliud ad significandum hoc, vel illud debitum determinetur.

Respondeo verbum illud *dono*, sicut alia similia, significare quidem, quod aliud datur, quod prius erat ipsis donantis; non tamen supponere pro ipso dono; nam ut adiurant Summelistae, latius patet in vocibus significati, quā suppositio, hæc enim vox, *Pater*, significat etiam filium, cùm faciat venire in cognitionem filii; non tamen supponit pro filio, sed pro Patre. Sic etiam hoc verbum, *dico*, vel *promitto*, facit audientem venire in cognitionem alicuius rei dicendæ, vel promittendæ; non tamen supponit pro ea, sed haber, communiter loquendo vim suspendendi sensum, donec adiungatur, quid dicam, vel promittam, nam si dicam *promitto ibi*, nondum est sensus perfectus donec addam, *librum*, vel *pallium*; item si loquens dicar *Pater dico tibi*, non fit sensus, donec addatur, quid est, quod dicit. Verba ergo illa significant inchoatiè rem promittendam, vel dicendam, quatenus indicant subsequi postea aliam vocem, quæ pro ea se supponat; non tamen ipsa verba supponunt pro illa, & tale est verbum, *dono*, quod non supponit pro re donata; nam sicut in hoc complexo liber, quæ est *meus*, illæ voces, quæ est *meus*, indicant præcedere, vel subsequi voces, per quas significatur aliud, de quo dicitur esse *meum*; ipsæ tamen non supponunt pro illo, sed illa vox, *liber*; sic quando dico, *librum dono tibi*? *Sensus est librum facio esse in tuo dominio*, qui erat *meus*, qui sensus ita distribuitur per illas voces, ut illis *dono tibi* respondeat illud solum, scilicet, facio esse in tuo dominio, qui erat *meus*, qui sensus, ut constat, est imperfectus, & connotat illam aliam vocem, *librum*, per quam compleatur, & quæ supponit pro ipso libro. At vero verbum, *condono*, *remitto*, *dimitto*, non est eiusmodi, sed ex iis, quæ non solum significant utrumque, sed etiam supponunt pro illo, quod

P. Ioan. de Lugo, de Punitentia.

condonatur; vel remittitur, nec habent vim illam necessariam suspendendi sensum, aut exigendi alia vocem, per quam compleatur suppositio. Hanc autem esse vim horum verborum, constat ex communi modo loquendi hominum, qui utuntur his verbis fr̄quenter sine addito, quod quidem in verbo *parco*, frequentissimum est; nam ferè semper dicimus, *parce mihi*, *parco tibi*, absque alio addito, quia ipsum verbum solum facit sensum perfectum, & supponit pro debito, quod dimittitur. Idem autem videtur esse de verbis, *condono*, *remitto*, *absoluo*, &c. Et ideo diximus validam esse formam absque eo, quod dicitur à peccatis.

24. Obiici potest secundò hinc sequi, veram esse quartam sententiam supra relatum, quod verbum, *absoluo*, absque pronomine, *te*, sufficiat ad valorem formæ; nam sicut illa verba, *ab soluo te*, ex se indifferentia ad significandam remissionem huius debiti, vel illius; aut ablationem huius vinculi, vel illius; ex materia tamen subiecta determinantur ad significandam remissionem peccatorum; sic illud verbum, *absoluo*, licet ex se sit indifferens ad significandam absolutionem huius, vel illius, determinatur tamen sufficienter ex circunstantiis praesentibus ad significandam absolutionem huius, qui se accusavit, & petiit veniam. Sic enim in matrimonio si interroganti de voluntate nubendi, respondeat *femina*, *volo*; illud verbum de se indifferens sufficienter significat hic, & nunc consensum ad nuptias, & sufficit ad valorem matrimonij.

Respondeo negando sequelam, nam verbum illud, *ab soluo* non habet secundum se vim significandi, vel supponendi pro persona, qua absolvitur, quare si ex circunstantiis, vel interrogatione præcedenti hīc, & nunc eam significet: tunc sensus, & significatio non tribuetur solis verbis, sed etiam circunstantiis, vel interrogationi, quæ partialiter concurrent ad illam significationem: Christus vero voluit formam huius Sacramenti esse talēm, ut secundum se ipsa verba significant sufficienter. In matrimonio autem, quod perfici potest nutibus absque verbis, non est mirum, si illud verbum, *volo*, simil cum aliis circunstantiis sufficiat ad eius valorem, illud tamen non potest affecti in exemplum ad penitentiam, in qua certum est, non valere absolutionem, si penitenti interroganti, *vis me absoluere aut mihi remittere peccata?* respondeat Sacerdos, *volo*, ergo neque etiam respondeat, *ab soluo*: quia in communi modo loquendi hoc verbum solum non significat perfectè, sicut nec verbum, *do*, nisi dicatur, *do tibi*, nec alia verba similia.

25. Addo tamen, licet verbum, *Ab soluo*, per se non sufficit; sufficere tamen, si Sacerdos dicere; *ab soluo à peccatis tuis*; quia in illo tuis, implicitè centinetur videatur illud te. Nam sicut in baptismo sufficit dicere, *Baptizatur Petrus in nomine Patris*, &c. Sic in Sacramento penitentia sufficeret dicere: *Remittuntur à me peccata Petri*, &c. licet non diceretur, *Remittuntur Petro peccata sua*: quia eo ipso, quod dicas remitti peccata Petri, dicas implicitè remitti Petro: ergo sufficiet dicere: *remittuntur peccata tua*, quia implicitè dicitur, *remittuntur tibi*, &c. Arque ideo sufficit dicere, *Remitto peccata tua*, seu, *ab soluo à peccatis tuis*, quia idem videatur significari, si dicam, *soluantur vincula*, vel *peccata tua*, ac si dicam; *Ab soluo à vinculis*, vel *peccatis tuis*. Nam licet modus illi loquendi iuxta Grammaticæ legem non videatur carere barbarismo propter defectum accusativi, quem exigit illud verbum *Ab soluo*: hic tamen idem ferè defectus reperitur in il-

Q 1a

la loquutione; Remitto vel cōdono peccata tua: cūm illa etiam verba exigant datiuū personā, cui condonatur: in utrāque tamen videtur esse sufficiens sensus, ut sita Sacramentum: si enim Index proposita accusatione & examinato processu proferret sententiam his verbis: Ego absolvō ab hac infirmitate & accusatione: sententia videretur valida, quia satis significat absoluī reūm ab accusatione proposita. Similiter ergo in absolutione Sacramentali dicendum videtur.

27-

Obicitur tertio ex Conciliis Florentino, & Tridentino, in quibus pro forma huius Sacramenti non proponunt illa verba; Ego te absolvō; sed additur particula, & cetera, quae indicat, alia etiam verba pertinere ad essentiam formæ.

Ad hanc obiectionem constabit ex dubio sequenti.

§. 3. an illa sola verba Absolvo te, concur-
rant de facto a d effectum Sa-
cramenti?

28.

Et igitur dubium graue inter Theologos, an licet in rigore sufficient ad valorē formæ illa verba, absolvō te, de facto tamen concurrent etiā illa alia, quæ adduntur, ita ut effectus non ponatur donec omnia proferantur?

Pater Vasquez, in present. num. 4. opinatur, de facto illa verba, à peccatis tuis, cūm opponitur, pertinere ad substantiam, & essentiam formæ, atque adeo concurrens, nec ponit effectum, donec illa perfecta sint; Quam etiam sententiam docuerunt P. Henriquez lib. 4. de poenitent. cap. 11. num. 3. & alij multi.

Probat P. Vasquez hanc sententiam quia quando verba, quæ adiunguntur, continentur implicitè in verbis aliis, tunc illud idem expresse, & explicitè additum, non minus operatur; quam si locum implicitè continetur. Sic enim illud pronomen, Ego quod implicitè continetur in verbo, Absolvō non minus operatur, quando expresse ponitur; ergo cū illud, à peccatis tuis, implicitè etiam continetur in verbo, absolvō, & quando implicitè solum ponitur, operatur, non minus debet operari quando expresse & explicitè ponitur. Vnde inferri, non esse dicendum hoc de illis verbis, quae Graci addunt in consecratione corporis Christi, scilicet quod pro vobis tradetur, & Latini in consecratione sanguinis, scilicet Nom. & eterni Testamēti mysteriū fidei, &c. quia hæc nullo modo continentur in prioribus, quæ sola sufficienter, & ideo licet ponantur explicitè, nihil operantur.

29.

Hæc ratio difficultis est, Prind quia si illud à peccatis, potest concurrens sufficienter, quatenus implicitè continetur in verbo absolvō; Ergo antequam adiungatur expresse, ponit suum effectum. Ad hanc enim per te fatus est implicita continetia, non potest autem differri effectus, postquam posita est sufficientis causa illius: vel ergo negandum est nunc in verbo, absolvō, contineri implicitè illud, à peccatis, vel negandum est, differri effectum, vel alia ratio reddenda est eius dilatio-
nis.

Secundò, quia regula, quam assignat, scilicet, verba, quæ includebantur in verbis necessariis, hæc quando exprimuntur, concurrens, quæ autem non includebantur, nihil facere licet exprimantur. Hæc inquam, regula non videtur vera; quia si aliquis consecraret, dicens, hoc est corpus meum æreum; non consecraret valide, & tamen illud æreum, non continetur implicitè in verbis præcedentibus; ergo effectus non ponitur statim post verba necessaria.

quando id quod sequitur, non continet uim implicitè in præcedentibus; nam si hoc esset verum, dicitur, quod ponit effectus consecrationis statim post illa verba, hoc est corpus meum, quia illud æreum, nō est aliquid implicitè continentum in verbis necessariis.

Respondebit aliquis ex doctrina eiusdem Vasquez ibi num, in eo casu viciari formam, non quidem propter verbum illud quod, postea adiungitur, sed propter intentionem virtiosam, quam sacerdos habebat quando protulit priora verba, siquidem ea proferebat cum intentione addendi illud æreum, per consequens absque intentione significandi per priora verba id, quod debebat, nempe verum Christi corpus, ex cuius intentionis defectu impeditur effectus consecrationis.

Sed contra hoc est, quia licet aliquis sacerdos ignarus linguae Latinae, velit proferri illa verba ad consecrandum, quoniam audiuit illam esse formam consecrationis; adhuc non consecrabit, siue si aliquis rusticus cum eadem ignorantia baptizaret, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti minoris, quæ verba accepit, alicuius tanquam formam, certè hic non daret validum baptismum, licet haberet intentionem baptizandi, & per consequens significandi per illa verba id, quod debebat ad verum baptismum; ergo non sola intentio, sed significatio, & legitima, & debita impedit per verbum illud, quod postea adiungitur.

Dicces in iis casibus impeditri etiam effectum propter defectum intentionis debitæ: nam qui vult proferre illa verba vult significare id, quod prædicta verba significant; verba autem cum illo adiuncto non significant verum corpus Christi, nec verum Spiritum sanctum, sed fictum.

Sed contra, quia ex hoc ipso videtur probari quod ante illa verba, à peccatis tuis, habeatur effectus, nam verba præcedentia prolatæ fuerunt cum debita intentione absoluendi, & significandi, id quod requiritur ad veram absolutionem, & aliquid illa verba priora de se sufficiunt: ergo ante prolationem sequentium, habent iam significacionem sufficientem, & per consequens producunt effectum.

Alia posset afferri ratio, pro illa sententia de sumpta ex modo, & vi, quam voces habent ad significandum, scilicet quod non faciunt sensum perfectum, donec absoluatur tota propositione, & interim suspendant sensum, cūmadhuc sint indiferentes ad hunc, vel illum. Quod probari potest, quia verba non habent vim significandi, nisi quantum faciunt, quod audientes concipiunt, & propter in mente loquentis, seu loquentem habere hoc vel illud in mente, ille autem, qui audit me dicentem, tibi dabo librum commodatum, non potest prudenter iudicare, me velle donare librum antequam ego absoluam totam propositionem. Ergo illa priora verba, quando aliquid eidem propositione restat addendum, suspendant ex natura sua sensum, & per consequens nec parciunt obligatione, nec possunt operari, antequam absoluatur propositione. Cū ergo illa verba, à peccatis tuis, pertineant ad eamdem propositionem, faciunt, quod priora non significant perfectè, nec operantur, donec tota propositione absoluatur, atque ideo illa etiam concurrent ad effectum gratiæ, & ad remissionem peccatorum, quam significant.

Contra hanc tamen rationem, & contra illam sententiam restat adhuc difficultas, quam latius prosequutus sum, diff. 11. de Eucharist. scilicet 4, quia ex illa sequeretur, quod si aliquis de facto, postquam dixit, absolvō te à peccatis, omittat tuis propter inaduentientia, vel aliquid impedimentum, absolutione nō esset valida. Interrogo enim, quādō habuit effectum

effectum? non quidē quando dixit, à peccatis, qua adhuc poterat adiungere, nūis, & per te quando adiungitur, nūis, nō datur effectus, antequam illa etiā vox, nūis, proferatur. Debuit ergo incipere esse valida quando decreuit postea non addere nūis, vel quidē impeditus fuit ab ea voce proferenda. Hoc autem absurdum, quia verba præcedentia habent suum effectum, quando non sunt, post innotulam notabilem, atque adeo est in potestate sacerdotis suspendere effectū formā pro aliquo tempore post prolationem; nam posset proferre verba, celiq[ue] sibi libenter adiungendum aliud verbum postea, vel non adiungendum; unde suspendetur effectus usque ad omissionem, vel adiunctionem aliorum verborum, quod videtur valde absurdum: nam verba significantēs præsenti, & pro tempore præsenti, non pro futuro post prolationem. Nec satisfacit, si dicas non statim fieri effectum, quando re ipsa verbum aliud adiungendum non est hoc enim esse dicere proferri verba priora cum intentione conditionata, quasi dicat minister: intendo operari nunc per hæc verba, si alia postea non adiungam; si autem alia adiungam, volo non operari nunc; sed postea. Hæc autem intentione non est minus absurdum, constat enim in sacramentis (excepto Matrimonio, de quo est controversia) non posse confici validē sub conditione, dicendo: Ego nunc te absoluō, si cras restitues, quod debes, ut videbamus infra sect. 3. Ergo nec poterit validē absoluere illa intentione absoluendi nunc, si postea aliud verbum non sit additum, nam hæc est intentione sub conditione de futuro. Sequeretur ergo, ut diximus, quod Sacerdos omisisset casu aliquo illud, nūis, postquam dixit, à peccatis; absolutione non fuisset valida. Consequens autem videtur contra omnium mentem; nam verba illa, Ego te absoluō à peccatis, satis explicuerint, & significantēs remissionem peccatorum. Et quidem si aliquis Episcopus consecrans Sacerdotem, proferret verba illa formā, accipe potestatem offerendi sacrificium, & Missam celebrandi; postea verò non proferret, vel mutillaret verba sequentia, scilicet tam pro viuis, quam pro defunctis, valida iudicaretur ordinatio, cum per verba priora sufficienter explicata sit potestas Sacerdotis; & idem dicendum videtur de formis aliorum sacramentorum, in quibus ablatione verbi tunc solū vitiā valorem, quando non manet sensus requisitus. Ergo cum maneat sensus absque illa particula, nūis, non potest dici, formam, illo casu fore invalidam per defectam illius ultimam particulam.

34. *Mores, peccatis nūis non concurrent ad effectum.* Verius ergo viderur, etiam quando de facto adduntur illæ verba, à peccatis nūis, non concurrent ad effectum, sed hunc dari ante eatum prolationem, quam sententiam tenet Suarez vbi suprà, num. 30. cum aliis recentioribus.

Ratio autem sumitur ex principio opposito quia scilicet ante adiunctionem aliorum verborum, iam in rigore propositionis est absoluta, & perfecta per priora verba, quæ reddunt sensum perfectum, & significant totum obiectum: verba autem posteriora deseruunt solum ad idem clarius significantem, quare sicut in prolatione ultime syllabæ requisite, non debet ad effectum expectari totum tempus, quo duret prolatione illius syllabæ, hac enim potest protrahi, præsternit si cantetur; sed statim in prima prolatione illius syllabæ sit effectus, quia iam tunc significatur sufficiens, & illa prolatione, seu continuatio prolationis non significat aliquid nouum, sed clarius, & melius significat idem obiectum: sic prolatione verborum, à peccatis nūis, non est expectanda propter

P. Joan. de Lugo, de Punitentia.

eamdem rationem: quia nimirum ante illam habet iam sensum, & illa verba non significant aliquid nouum, sed idem clarius, & melius, & licet verba in propositione de præsenti non debent significare obiectum præsens pro toto tempore ab initio prolationis, ut constat ex verbis consecrationis, sed solum præsens in fine prolationis, ut diximus in tractatu de Eucharistia, agentes de verbis formæ, hoc tamē intelligitur de fine prolationis, non quidē quando proferitur ultimum verbum materiale illius propositionis, sed quando proferitur ultimum, quod requiritur ad exprimendū sensum illius propositionis, tunc enim debet esse obiectum præsens, quare licet postea sequantur alia verba, quibus magis explicetur idē sensus, attendi tamē debet ad tempus quo primum fuit sufficiens significatus, tunc enim fuit ita propositionis prælata in toto rigore.

Hinc infero primò, cur in Concilio Florentino & Tridentino addita fuerit illa particula, &c. scilicet ad significandum, quod illa etiam verba, à peccatis nūis, pertineant ad formam huius sacramenti, quod in rigore verissimum est, nā semper ponuntur, & concurrent, vel explicentur, vel saltē implicentur: quare sicut illa Concilia ponunt etiam in forma pronomen illud, ego, dum dicunt forma esse illa verba, ego te absoluō, &c. quia nimirum illud necessariō requiritur vel scorsim, vel saltē inclusum in verbo, absoluō; sic potuerunt idē dicere de illis verba à peccatis nūis, propter eamdem rationem, & sicut pronomen, ego, aliquando explicitum concurreat: si illud, à peccatis nūis, posset aliquando explicitè possum concurrere, si v.g. quis dicat, ego à peccatis nūis te absoluō. Tunc enim verba illa à peccatis nūis, procul dubio concurrent ad effectum. Cur autem Concilia non posuerint illa etiam verba expressæ, sicut priora, ratio potuit esse, ut indicarent, nec illa requiri explicita ad valorem sacramenti, ideo addita est particula, &c. qua indicatur aliquid aliud de facto adiungi, quod ad formam pertineat, licet non cura eodem gradu necessitatis.

Infero secundū illa verba, quod pro vobis tradetur, quæ addantur à Græcis in consecratione corporis Christi, non concurrent ad effectum consecrationis, sed hunc ponit antequa ea proferantur, eo quidē illa, licet non continantur implicitè in precedentibus, non tamen pertineant ad illam propositionem, sed ad aliam, quia sensus prima propositionis iam manet perfectus, ita ut licet secunda propositione esset falsa, adhuc prima fuisset vera, sicut si dicamus, omnibus venit Romæ Perus Apostolus, qui querer nequit Christum, prima quidem propositione est vera, licet secunda si falsa: ut verò si adderetur illa particula aereum, pertineret ad primam propositionem, scilicet, hoc est corpus meū aereum quæ tota redderetur falsa: nam veritas, vel falsitas totius propositionis attenditur secundum sensum complectum illius, ut alibi diximus in tractatu de Eucharistia, diff. 11. sect. 3. & 4. vbi etiam reddidimus rationem sect. 6. cur ad ponendum effectum non sit expectanda aliqua temporis motula, quia constet propositionem ibi esse terminatam, & non progrederi ulterius. Vide quia ibi dicta sunt.

Dices, ergo licet Sacerdos dicat, ego te absoluō, ab alienis peccatis, absoluō erit valida, quia prolatum verbo, absoluō, statim datur effectus.

Respondeo facile, si priora verba dicantur cū legitima intentione, & postilla prolati mutetur intentione, & addantur illa ab alienis peccatis, absoluō fuit efficax, si autē ab initio fuit intentione proferendi totum illud, non est valida, quia sensus, qui intendebatur, & contra ritum, & ille sensus nondum est sufficienter significatus per priora verba.

Q. 2. Contraria

38.
Verba in
nomine Pa-
tris, &c. an
concurrent
ad effectum

Contra hanc doctrinam vna restat adhuc diffi-
cultas, quod scilicet ex ipsa fieri videtur, quod de
facto concurrent ad effectum sacramenti, illa etiam
verba in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, que
adduntur de facto in absolutione à peccatis. Nam
donec illa proferantur, non erit absoluta proposi-
tio, & non continetur implicitè in præcedentibus,
ac per consequens sensus adhuc manebit suspen-
sus; ergo redire debemus ad regulam P. Vasquez, &
dicens, haec verba, licet opponantur, non concurre-
re, quia nec etiam continebantur implicitè in ver-
bis necessariis.

Respondeo tamen negando sequelam, quia illa
verba sunt diuersa propositio in rigore, licet non
videantur afferre nouam copulam explicitam: nam
illa dicuntur inuocando Personas Trinitatis: In-
uocatio autem procul dubio est oratio diuersa à
præcedentibus. Quod verò illa sit inuocatio con-
tra ex forma Baptismi, quia eadem verba dicun-
tur ad inuocandam Trinitatem, ut constat ex Patri-
bus & Concilis dicentibus, in forma Baptismi de-
bere inuecari Trinitatem; sic loquitur Zacharias
Papa Epif. 11. ad Bonifacium Episcopum relatus in
c. In Syndo, de Consecratione dicit. Innocent. III.
in Concil. Lateran. relatus in c. firmiter, de summa
Trinitate; & Eugen. IV. in decreto unionis loquens
de forma baptismi, & alij communiter. Inuocare
autem propriè loquendo, est in auxiliu vocare
aliquem, ut constat ex Latinis Auctoribus apud
Calep. Vocatur ergo in auxiliu sancta Trinitas per
illa verba post absolutionem à peccatis. Quod con-
firmari potest, quia illa verba, In nomine Patris, &
Fili, &c. non minus videntur referri ad absolu-
tionem præcedentem à censuris, quam ad absolutionem
à peccatis; ponuntur enim quasi clausula, &
finis totius absolutionis præcedentis; omnes tamen
supponunt, absolutionem à censuris habuisse signifi-
cationem, & effectum completum ante absolutionem
à peccatis. Illa ergo, cōclusio In nomine Patris, &c.
non reddit suspensum sensum præcedentium ver-
borum. Cum ergo alias ea inuocatio non requiri-
tur ad valorem sacramenti, ut in baptismō, non est
cur illa, etiam quando apponitur, concurrat ad grati-
tiam, & remissionem peccatorum.

Obicit aliquis S. Thomam suprà q. 60. art. 8. in
corpori vbi dicit illum baptismum fortalese t. fore
validum in quo dicitur: Ego te Baptizo in nomine
Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & B. Virginis. Ergo
illa inuocatio B. Virginis etiam post inuocationem
necessariam Trinitatis suspendit sensum verborum
præcedentium, & virtutem formam; ergo similiter in-
uocatio Trinitatis post absolutionem à peccatis
suspendit sensum verborum præcedentium.

Respondeo, discernimus magnum esse, quia illa
verba Beatae Virginis, in casu posito non sunt noua
oratio, sed pars orationis, seu inuocationis præ-
cedentis; perinde ac si dicerem Inuoco Patrem, &
Filium, & Spiritum sanctum & Beatam Virginem, que
quidem est oratio, in qua affirmatur inuocatio
quatuor personarum; quare non est mirum, si illa
ultima verba suspendant, & virtutem sensum totius
orationis. In nostro verò casu inuocatio est oratio
noua ut diximus, & nullo modo est pars absolutionis
præcedentis, quia habuit iam suum sensum, &
significationem perfectam.

SECTIO II.

Quem effectum habeant verba in forma huius
Sacramenti?

40. **H**ec quæstio necessariò præmittenda est ad
huiusmodi sensu horum verborum, quæ ab ista

omnino dependet, quem scilicet effectum ope-
rentur Sacerdotis verba, seu quam potestatem Sa-
cerdotes à Christo habuerint in ordine ad remit-
tenda peccata.

Ratio autem dubitandi est quia vel peccator,
quando accedit ad Sacramentum, est contritus; &
tunc iam culpa remissa erit virtute contritionis
ante absolutionem, & per consequens Sacerdos
non dimittit culpam; vel peccator non erat contri-
tus; & tunc non videtur dispositus ad consequen-
dam remissionem peccati: neque enim Sacerdos
potest remittere peccata absque dispositione de-
bita ex parte peccatoris.

Varij sunt modi dicendi: & omissis erroribus
hæreticorum, qui negant potestatem Sacerdotis
ad remittenda peccata, vel dicunt hanc non esse
potestatem diuersam à potestate prædicandi, vel
baptizandi, contra quos latè Bellarmin lib. 1. de
poenitentia, & alij Controversistæ; inter Catholi-
cos, etiam Doctores non defuerunt, qui hanc po-
testatem nimis restrinxerint, & exsuffrinxerint, nun-
quam extendi ad dandam primam gratiam iusti-
ficantem in hoc sacramento, qui licet non conge-
niant cum hæreticis, sed potestatem Sacerdotis
agnoscant, quam hæretici negant: difficulter tamen
explicant verba Christi, dancis potestatem ad di-
mittenda peccata, quare varia adhibent interpre-
tationes, & varij sunt in assignando effectu huius
Sacramenti.

Primo, aliqui dicunt Sacerdotem absoluere à
pœna æterna, debita peccato; postquam Deus so-
lus iam priùs remiserat culpam ante sacramentum.
Ita docuit Hugo Victorinus lib. 1. de Sacramenti,
part. 1. c. 8. Ricardus item de S. Victore, 1. p. in
lib. de potestate ligandi, atque solvendi, c. 12.

Hoc tamen inuoluit contradictionem. Primo
quia iuxta Tridentinum sess. 6. c. 14. pœna æterna
vna cum culpa remittitur: si ergo ante sacramen-
tum remissa erat culpa, remitti debuit etiam pena
æterna.

Secundo, culpa mortalis non deletur nisi per
infusionem gratiæ: non potest autem facte cum
gratia reatus pœna æternænam gratia est semen
gloriarum, & filiatio Dei adducens ius ad heredita-
tem diuinam.

Tertio, quia ante aduentum Christi homini cō-
trito non solum remittebatur culpa, sed etiam pena
æterna, iuxta illud Ezech. 18. Si impius egerit pa-
nitientiam, &c. vita vixerit, & non morierit: omnis
iniquitatem eius, quas operatus est, non recordabor: non
ergo minorem efficaciam habet nunc contrito ex-
tra Sacramentum.

Ab his patum differt, secunda explicatio Ioan-
nis Medinae Cod. de penit. tract. 2. q. 3. §. Videlicet
go, qui dicit, per contritionem absoluunt homines à
culpa, & à pœna æterna; non tamen ab exilio patriæ
cœlestis, quam pariam, quia Sacerdos absolu-
endo aperit, id est dicitur habere claves regni ce-
lorum, non enim repugna triplex est clavis culpa, &
reatus pœna, & tamen adhuc exultare à celo, sicut
Ioannes Baptista, & alij exulabant in limbo. Quid
autem intelligat nomine exilio explicat ipse Me-
dina de hoc interrogatus à Corduba, propterea testa-
tur ipse Corduba, questionarij. q. 1. opin. 3. cui re-
pondit, se in hoc differre à prima explicacione Ri-
cardi, & Hugonis, quod illi dixerint, absolutione
remitti pœnam danni, & sensus; ipse vero solam
pœnam damni.

Indi si attente legatur hanc ipsam pœnam dam-
ni sensit remissam iam fuisse priùs per contrito-
nem, non tamen omnino absoluere, sed sub condi-
tione, si postea culpabiliter non omittat absolu-
tionem.

Sacramentalem; quam si omittit, punietur etiam pena damni propter propria peccata.

Hec explicatio eisdem argumentis reicitur. Ista quo modo, quo remittitur culpa, debet remitti etiam pena eterna; haec autem includit penam sensus & penam damni: Ergo utraque remittitur per contritionem praecedentem, sicut & culpa. Dicit remitti quidem, sed sub conditione, si fecerit alia, quae debet scilicet confiteri, & servare alia praecipa legis nouas. Sed contra. Primo, quia hoc non est remitti absolute penam, nec dari absolute ius ad gloriam, propter Scripturam, & Concilia loquuntur.

Secundo, quia nec hoc modo absolutio remitteret penam, sed esset conditio, sub qua iam per remissa fuerat, sicut etiam aliorum praceptorum observationis subsequens, sub cuius etiam conditione fuerat remissa, non diceretur remittere penam eternam praecedentem peccati.

Tertio, Idem potuisse dicere de pena eterna sensus, remitti etiam per contritionem sub conditione solum confessionis futurae: non enim est maior difficultas in una quam in alia.

Quarto, Eodem modis dicitur per contritionem ante Baptismum non remitti penam damni eternam absolutam, sed sub conditione baptismi non omittendi.

Quinto, quia in lege veteri per contritionem tollebatur absoluta culpa, & pena damni eterni; ergo & nunc, cum non sit minus efficax contritus, quod attinet ad vires, sicut nunc afferat obligatio- nem consistendi.

Sexto, quia quando Theologi docent, peccata semel, dimissa non redire, nec quoad culpam, nec quoad penam, non adhuc datur discriminus inter peccata, quae dimissa sunt per contritionem, vel per absolutionem, sed de omnibus in uniussum loquuntur.

Nec denique obstat, quod afferatur de Patribus in limbo nam illi non habebant reatum penae danni, sed ius ad gloriam: detinebatur tamen, eo quod nondum erat solum preium sanguinis Christi, & non expediebat, quod ipsi prius quam Christus intrarent ad gloriam; sicut nec modo carentia glorie corporis est aliquis reatus penae damni, sed dilatio gloriae debet ob iustam congruentiam.

Tertia explicatio est, homines absoluti a culpa, & a pena per absolutionem Sacerdotis, non re ipsa suscepimus, sed in voto; unde quando postea profunduntur verba, homo liberatur solum ab obligatione consistendi, quam retinuerat. Ita Gabr. dist. 18. quas. & eius supplementum d. 2. quas. art. 2. Okamus relatus a Gabriele, & Nominales antiqui quos referunt Alex. quas. 89. membr. 1. art. 1. & Bonavent. dist. 18. quas. 1. art. 2.

Hec etiam explicatio reicitur ab omnibus, Primo quia non est absoluere a peccatis, sed ab obligatione consistendi peccata, quod est valde difficultum.

Secundo, quia hoc est in re negare claves Ecclesie, & potestate: siquidem non est ad mundanam animam, sed ad cæteriam extrinsecam adhibendam.

Tertio, quia in confessione de solis venialibus non tollitur per absolutionem aliqua obligatio prior de illis consistendi, cum nulla esset, ergo non procederet ex potestate vera absolutionis.

Quarto, quia ad hunc effectum non oportis- set instituere formam absolutionis, nam si obligatio qua absolvitur homo erat solus consistendi;

P. Joan. de Lugo de Penitentia.

per solam confessionem absque alia absolutione, esset iam homo solutus ab illa obligatione.

Quinto, neque ex potestate tali, absolvendi ar- gueretur, conferri gratiam in hoc Sacramento, quia ad solendum hominem ab obligatione ma- nifestandi peccata, non est necessaria gratia infu- sio, quae gratia nunc arguitur ex remissionem pec- cati, que ibi fit.

Denique non magis, concurret confessio, & absolutio ad tollendam peccata, quam cætera omnia præcepta, nam omnium datur votum implici- tum in contritione, quare eodem modo possit remitti peccata homini penitenti per communio- nem in voto, per obseruantiam festorum in vo- to, & alia similia.

Quarta explicatio est Alexandri & Bonaventurae; quod potestas Sacerdotis non sit ad absolu- dum à culpa, ne à pena eterna, ex opere operatus; sed tantum à pena temporali, quæ aliquando di- citur absolutio à peccato, iuxta illud: Machab. 17. Sancta ergo & salubris cogitatio est pro defunctis ora- re, ut à peccatis soluamur, hoc est, à pena pro illis debita. Addunt tamen aliquando de congruo, Sa- cerdotem per modum deprecationis impetrare penitentem primam gratiam, ad quod conducunt illæ orationes, Misereatur uui &c.

Hec etiam explicatio tollit ferè totam efficaciam huius Sacramenti, nam ad tollendum reatum penae temporalis, suppetunt alia remedia faciliora, neque ad hoc requiritur noua gratia infusio, ut constat in Indulgentiis, & sacrificio Missæ; quare non possemus ex illo effectu arguere, dari gratiam in hoc Sacramento, denique argumenta ad probandum nostram conclusionem, probabant clare falso latet huius explicatio.

Quinta denique & celebris sententia est Magist. in 4. d. 18. §. non autem, & §. ligant quaque, qui docet, Sacerdotem verbis illis, Ego te absolo, solum intendere significare, Ego te absolo, & declaro absolu- tum per contritionem praecedentem, quam sequuntur Maior, & alij apud Suarez. in presenti disputatione. 18. sect. 2. num. 3. quia aduertit hoc tempore esse omnino erroneum.

Contra illam ergo, & omnem aliam sit conclusio certissima, in Sacramento penitentiae con- fessio veram remissionem peccati, etiam quoad ^{In penitentia sacramenti} culpam virtute ipsius Sacramenti, & absolutionis ^{to conferunt} Sacerdotalis. Hec est S. Thom. in presenti, & alio- rum omnium, quos non oportet sigillatim referre. Probatur autem primum ex verbis Christi, Io. 10. ^{vera remissio peccati etiam} ^{quoad culpam} ^{virtute absolutionis} ^{crucis} ^{an} cap. 10. quorum remiseritis peccata, &c. que in proprio, & rigoroso sensu significant remissionem peccati, etiam quoad culpam Matth. 16. & 18. Quodcumque ligaueris, & quodcumque solueris. &c. Nam illa uniuersalis omnia vincula vi- detur comprehendere. Idem etiam videtur probare nomen clavium regni coelorum, quod potissimum per culpam in mortalem clauditur, & per eius remis- sionem aperitur.

Probarat secundum ex Concilio Florentino in Litteris unio- nis, Cœstantiensis in Bulla Martini V. contra errores Ioannis Hus & clarius ex Tridéti- no. 14. c. 1. vbi dicitur Sacerdotibus data potes- tatem reconciliandi fidèles post baptismū lapsos, & c. 2. hoc Sacramento homines a peccatis liberari, sicut per baptismum liberantur a prioribus peccatis & c. 3. & can. effectum huius Sacramenti esse reconciliacionem cum Deo, & can. 2. hanc esse secundam tabulam post naufragium, & can. 9. absolutionem non esse nudum ministerium pronunciandi, & declarandi remissa esse peccata consistenti, sed actum iudiciale, & c. 4. attributionem cum hoc Sacramento

Q. 3. disponere

disponere ad primam gratiam, & remissionem peccati obtinendam, quae clare probant, potestatem illam extendi ad dimittendam ipsam culpam, nec posse de hoc amplius apud Catholicos dubitari.

50.

Tertio probatur ex Iulio, & Celestino Pontificibus, & ex Concilio Africano, quorum verba referuntur in cap. presbyteri, & alii 26. quest. 6. vbi dicitur: quod Sacerdos denegans absolutionem morientibus reus erit animarum, & quod hominem salutem admittit. Ergo supponitur, quod per virtutem absolutionis confertur prima gratia, & tollitur culpa gravis, quia alioquin non esset causa damnationis ipsa absolutionis negatio. Ad quod etiam facit Aug. epist. 180.

51.

Quarto probatur ex Patribus qui hanc potestatem in Sacerdotibus agnoscunt. Augustinus de Catechizandis rudibus cap. 17. Hieronymus epist. 1. ad Heliadum. S. Leo epist. 1. Cyprianus serm. de baptismate Cyrilus lib. 12. in Iohann. c. 56. Ambros. lib. 1. de poenitentia cap. 2. & 7. & lib. 2. cap. 2. Rupert super illud Iona: Vnde in Novum Cuiatem, &c. Bernard. serm. de Sanctis Petro & Paulo. Hilarius Can. 16. in Matth. Theophylactus ibi, & alii dicentes, quod absolutionis Sacerdotis praecedat absolutionem Dei.

Matth. 16.

Vnde clare sequitur, non esse declaratoriam, & colligitur ex ipsis verbis Christi, quodcumque solueris super terram, eris solutus in celo, non enim dixit, fuit solutus, sed eris, quasi consequenter, quod etiam indicat illa dictio, & hoc est, iam in celo, quasi hoc consequatur, & illud praecedat. Videri etiam possunt Gregor. hom. 26. in Evangel. Chrysostom. s. in verba Ioseph. Vidi Dominum, & lib. 11. de Sacerdoti. capite 4. vbi clare dicit, nos sacerdotibus, non corporis lepram, verum anime foras, non dico purgatas, probare, sea purgare prorsus concessum est. Vide alios apud Canarium. 2. part. Catechismi cap. 1.

52.

Quinto probatur ratione; quia si Sacerdos solum declareret hominem esse absolutionem, vel illa declaratio sit Deo, & hoc est ridiculum, vel sit Ecclesia, & id est inutile, quia Ecclesia adhuc non constat, & quia repugnat secreto, & institutioni huius Sacramentorum ergo illa non est declaratio praecedentis absolutionis, sed vera absolutionis, ut verba sonant.

Sexto probatur ex communis mente omnium fidelium, quia cum se in mortis articulo constitutis vident, statim confessionis Sacramentum omni cura, & studio procurant, ut aeterna damnationem particularum vident, credunt igitur Sacerdotes, non habere solam potestatem declarandi praecedentem sanctitatem, aut minuendi peccatum temporalem; de hoc enim non essent adeo soliciti, sed etiam remittendi culpam & peccatum aeternum, ut dixit Tridentinum Ioff. 6. & 14. vbi etiam aperie videtur definita haec Sacerdotis potestas, cum dicatur in hoc Sacramento remitti (nimis) aeternam, Secundum sacramentalis absolutionis culpam simul cum poena aeterna.

53.

Contra hanc ergo certissimam veritatem aliqua afferantur, quae breuiter dissoluimus. Obiicitur primo loco illud Ecclesiastici cap. 17. Amor tua quiescit, perit confessio. Ergo confessio peccatoris quan- diu mortuus est per peccatum, nihil ei proficit. Respondet, ibi nec esse sermonem de confessione Sacramentali, nec de morte spirituali, sed naturali, & sensus est, confitere peccata tua ante mortem, cum eorum derelictione practica, quia post mortem etiam impij in inferno confitentur sua sceleris, sed sine illo fructu.

Secundum obiicitur exemplum veterum Sacerdotum, qui quidem non auferabant lepram, sed declarabant hominem esse iam mundatum, ut constat ex Matth. 8.

Respondet, In hoc excedere nostros Sacerdotes, quod & lepram spiritualem sua potestate auferant, ut notauit Chrysostomus supra relatis.

Tertio obiicitur, quia solus Deus peccata remittit Matth. 9. Quis posset remittere peccata, nisi solus Deus? quae verba licet sunt dicta a Iudeo, vera ratione erant, ut notauit Beda in c. 2. Martifer quippe communem proloquium inter illos ex illo Ioff. 43. Ego sum qui deleo iniquitates, & Psal. 1. Remissi in peccatum meum mihi: vbi August. & Cassiodor. indicant Deum solum dimittere peccata; & quidem cum peccatum sit offensa Dei, ad Deum solum spectat illam remittere, non ad illum, contra quem non est.

Respondet, hoc probaret etiam, nec Christum, ut hominem posse remittere peccata, quae sunt contra Deum, ut Deum. Dicendum ergo est, Deum solum remittere peccata potestate propria, & principaliter, posset tamen id fieri a Sacerdote, ex commissione, & delegatione Dei sicut procurator potest ex facultate Domini remittere debitibus, quod Domino debent. Similiter dicitur in Psalm. 7. quod Deus facit mirabilia magna sibi, quod tamen intelligitur principaliter, non instrumentum, nam hoc modo de iusto dicitur Ecclesiastici 3. Quod fecit mirabilia in vita sua.

Quarto obiicitur historia Lazarus, quem Christus solus ad vitam reuocauit, potest vero a discipulis iustis dissoluiri, quo facta adumbrata fuit absolutionis Sacerdotalis: Vnde Augustinus tract. 6. in Iohann. ex illo facto colligit, Christum sibi remisisse potestatem remittendi peccata, seruis ministerium dedicuisse seruis in seruus speraret. Et clarus Matth. 16. Christus (inquit) per se in suis viniificat, mihi in suis potestatem solvendi posse in amicis, quodcumque solueris possunt, nisi vniuersi. Quod idem sic repetit serm. 44. & 48. de tempore, & in cap. 11. Iohann. Nemus (inquit) tollit peccata, nisi qui est agnus tollens peccata mundi, in Psalmum 87. super illa verba: Numquid medici suscitabunt, &c. Vniuersus (inquit) curare ministerio suo possunt Sacerdotes, non autem mortuus suscitare. Eodem exemplo Lazarus vult Gregor. super Euangelia relatus in cap. Plerumque 11. quas 3. vbi ait: Quas omnipotens Deus per gratiam compunctionis visitat, has sententia pastoralis absolvunt enim vera est: absolutione praefidens, cum aeternis diebus sequitur arbitrium; quod confirmat exemplo Lazar. 3. inde infert, quod illos nos debemus absolvere, quos auctorem nostrum cognoscimus per suam gratiam viniificare. In eamdem sententiam videtur loqui Ambros. relatus in c. Verbum Dei, de poenit. d. 1. Verbum (inquit) Dei dimittit peccata, Sacerdos Index est. Sacerdos officium suum exhibet, sed nullus potestatis iuris exercet, sille solam peccata dimittit, qui pro peccatis nostris mortuus est. Et difficultus est loquuntur Hieronymi in illud Matth. 16. Quodcumque ligaueris, &c. Iustus locum (inquit) Episcopi, & Presbyteri non intelligentes aliquid sibi de Pharisaeis assumunt superciliosum, ut vel damnum innocentium, vel solueris se noxiis arbitrenur: Cito apud Deum non sententia Sacerdotum, sed reorum vita quaratur. Legimus in Lectorum de leprosis ubi habemus, ut dicunt se Sacerdotibus, & si lepram habuerint, tunc a Sacerdote immundi sunt; non quod Sacerdotes lepros faciunt, & immundos, sed quod habent nonnihil lepros, & non lepros, & possunt discernere qui mundus, qui non mundus sit. Quomodo ergo ibi lepros Sacerdos mundum vel immundum facit, si & hic aligat vel solus Episcopus, & Presbyter, non eos qui inter se sunt, vel non sunt pro officio sicut peccatorum audierit varietates, sic qui ligandus sit, quibus solvendus.

Ad

56. Ad exemplum Lazarī in se ipso facile Respon-
det Dūm enim sit ille sensus allegoricus, non est
necessē, quod sit simile in omnibus: satis est, quod,
sicut ibi ab Apostolis verē fuit solutus Lazarus, sic
à Sacerdote penitētē verē soluatūr vinculis, qui-
bus teneat. Vuit tamen prius peccator non sem-
per vita grātia habitualis, sed actualis; qua dolet
de peccatis, & mouerē se motu vitali, & exit foras
qua vita est à solo Deo interius vivificante, postea
tamen vivificatur etiā à Sacerdote. Vnde inter pro-
positiones Michælī Baij, hac etiā prohibetur à
Gregor XIII. Peccator penitētē non vivificatur mini-
sterio Sacerdotis absoluētus, sed à solo Deo, qui penitē-
tē fuderens, & insīstens vivificat eam, & resus-
citatā in ministerio Sacerdotis solas reatus sol-
luit.

Augustinus verē, & Gregorius, videntes, illo La-
zari exēplo intelligi debent ex ipso etiā Augustinus
trahit. 49. in Ioann. & lib. 50. homiliarum hom. 27. & in
Psalm. 101. Concion. 2. & de verbis Domini. serm. 8.
quibus in locis dicit; Ideo Deum dici solitare
mortuum quia clamorem suum vocans facit, ut
veniat foras, hoc est, foras prodat per confessionem
peccati, quod occulit etat hoc enim ipsum pro-
dice foras, & viuere subiungit autem Augustinus;
Dicit ergo aliquis: Quid prodest Ecclesia, si iam con-
fessor voce Dominica suscitans prodit? cui obiectio-
ni responderet: ipsum Lazarum attende, cum vinculis
prostricat vivat confitendo, sed nondū liber ambula-
bat vinculis irreveritus; quid erit, o facit Ecclesia, cum di-
ctum est, que solutus soluta erunt, nisi quod ait Do-
minus continuo ad discipulos, solute illū, & sūtē ab-
soluti? Ecce Augustinus, nomini vita confessionem lo-
lam intelligit, quam ante absolutionem Sacerdo-
tis penitētēs habet à solo Deo, in quo etiā sensu
intelligendi sunt Clitoueus lib. 7. in Ioan. cap.
23. qui additū est Cyrillo Alex. & Alcuinīus re-
latus à S. Thom. in Cathena super Ioann. c. 11. qui
eodem modo videntur usurpare exemplum illud
Lazarī resuscitati.

57. Ad locum Ambrosij, respond. non imenit ea
verba apud Ambrosij, in eo loco, in quo citantur à
Gratian. scilicet lib. 1. de Abel. & Caino. 4. vbi Ambro-
sius ita dicit; Remittuntur peccata per Dei verbū
eius Lex: ut interp. est, & quidē exequior est, remit-
tuntur per officium Sacerdotis, Sacramētū nūmīsteriū.
In quibus verbis contrarii potius sensus haberi-
videtur potestas Sacerdotis probatur ad dimi-
tendā peccata saltem ministerialiter, hoc est, per
potestatēm acceptātā à Deo. Adde si alīcibi Deus
solus dicitur peccata dimittere, intelligi id debere;
in contritate propria, & nomine suo: minister enim,
& Oeconomus qui Domini nomine donat, vel re-
mittit non dicitur donare, vel remittere nisi fecū-
dū quid; donare enim, vel remittere est dare id,
quod suum est, vel condonare quod ipsi debetur;
Sacerdos autem non cedit inre suo, sed Dei quando
peccata remittit; ideo non dicitur remittere sim-
pliciter, sed cum addito, scilicet nomine Dei, cu-
mī minister, & Oeconomus est.

58. Ad verba Hieronymi que aliqui falsa existimāt,
vī Scđ. d. 14. q. 4. ad ultimum alij dūtiora, responderet
ad hanc potest, ipsum vobis solūm reprehendere,
& reprimere nimīam licentiam, quam Sacerdotes
alij sibi arrogant admittendi, & reiiciendi pro-
libito ab absolutione, contra quos docet, eorum po-
testatēm non esse absolutam, sed certis legibus si-
gatam, quas obseruare debent, ut eorum sententia
valida sit, absoluendo solūm eos quos Deus iudi-
cat absolutione dignos, nūmīrum per debitam peni-
tētēm, quod idem dixerunt Gregor. in verbis
supra citatis, & Clemens Papa 2. Confir. Apostol.

Facta, inquit, diligenti inquisitione, num penitētē, di-
gnusque sit, ut in Ecclesiam admittatur, absolve in di-
cto ieiunio, &c. & Leo Papa relatus in c. Manet 24.
quest. 1. Manet ergo (inquit) Petri Privilegum ubi-
cumque ex ipsius fertur auctoritate iudicium, sic ergo
Hieronymus dicit Sacerdotem non posse pro ar-
bitrio soluēre vel ligare sine praeiūlo examine; Ex-
emplum autem Sacerdotum verū non est in om-
nib. simile, sed in hoc quod sicut illi prius exā-
minabant leprā, vel sanitatem, suddit ut cum ab iū-
diciā legali & interdicto absoluērent, vel non ab-
soluerent; sic nostri Sacerdotes debent diligenter
examīnare, an penitētēs leprā adhuc retinacat impen-
itētē, an vero eam per penitētēm abe-
cerit, ut sic debite possint eos, vel à vinculis, que
restant absoluēre, vel tanquam adhuc infirmos,
imponētētes in eisdem vinculis retinere.

59. Quinto obicitur argumentum supra indica-
tum, nam vel penitētēs est contritus, & sic iam est
liber à peccatis, vel adhuc est in peccato, & sic non
est dignus absolutione.

Respondeo penitētē cum attritione non esse
dignum immediate gratia, esse tamen idoneum ut
per absolutionem gratiam consequatur.

Dicunt, hoc Sacramētū esse inedictum, ergo
non est ad viuificandum; nam medicina solūm
prodest viuis.

Respondeo hoc Sacramētū esse medicinam
contra vulnera etiā lethalia, quia licet non adhac
attulerit mortem damnationis, & ideo homo dici
possit viuis, & curabilis; attulerit tamen mor-
tem grātia, & tamen hoc sensu potest hoc Sacra-
mentum viuificare.

Sexto obicitur, quācācēdē modo data est Sa-
cerdotibus potestas ligandi, sicut soluēndi, sed illa
non est, nisi ad ostendendum aliquem iam esse li-
gatum, ergo neque hoc est, nisi ad ostendendum
esse absolutum.

Respondeo, potestatē Sacerdotis ad ligandum
dupliciter declarari. Primo quatenus potest nega-
re absolutionem, & retinere peccata, quod est ligare
negatiū; sicut Deus dicitur indurare, vel exca-
care quatenus nō dat auxiliū, vel lumen. Ira expli-
cant S. Thom. opus. 22. cap. 6. Adiani. de clauibus
quaest. 2. Medina de confess. quaest. 5. Cordub. lib. 5.
quaest. 1. & alij multi.

Secondo explicant alij illam potestarem, qua-
tenus potest Sacerdos obligare penitētē ad
satisfactionem Sacramētalem. Vtque sensus
est bonus; primus colligitur ex verbis Christi
Ioann. 20. vbi potestas ligandi explicatur per po-
testatēm retinendi peccata, quo significatur, reten-
tionem peccati esse actum huius potestatis. Se-
cundus etiā sensus probatur à Tridentino. sess.
14. cap. 8. & can. 2. vbi ex potestatē ligandi col-
ligitur potestas imponēndi penitētē. Datur
etiam alius actus huius potestatis ligandi per ex-
communicationem, qua impedit Sacramētū
communicationem, de quocumque autem
ex his actibus sermo sit, conflat actum ligandi
non esse solūm ostendere, vel declarare aliquem
esse ligatum, sed re vera cum ligare huc negatiū
sunt etiam positiū.

SECTIO III.

Quem sensum habent verba in forma
huius Sacramēti?

60. Explicato effectu horū verborū, facilior erit iā
eorum sensus, de quo tamen variae sunt Theolo-
gorum sententiae. Ratio autem difficultatis est,

Q. 4. tum

tum quia quando penitentis non est sufficiens dis-
positus; non absolvitur a peccatis, & per con-
sequens forma erit falsa: tum etiam quia quando
iam condonata sunt peccata, vel per contrito-
nem, vel per aliam confessionem precedentem,
non absolvitur nunc ab illis; nec enim absolvitur
ille, qui vincula non habet, nec potest condonari
debitum, quod non est.

*To statu de
forma Sacra-
menti Po-
nitentia li-
berior sen-
tentia.*

Abulensis in primis liberius de hac forma loquu-
tus est prima parte sui defensory cap. 5. & 6. dicens,
quod proprie loquendo nec Sacerdos, in modo nec
Deus absolvit a culpa, vel a pena peccati. Primum
quia Scriptura nūquam ita loquitur, sed dicit pec-

62.

Hæc Abulensis sententia liberior est, sed er-
rat in vocibus: nam ipse suum sensum Catholico-
cum satis expressit, in modo in cap. 7. in margine addi-
tur quadam declaratio, que ferunt haberi in alio
originali, & facta fuisse apud Eugen. Papam, quod
scilicet loqueretur de absolutione propriu sime di-
cta, & de culpa actuali, non de habituali, seu reatu
ad penam.

Matth. 16.

Modus tamen loquendi corrigendus est. Primum
quia in Scriptura etiam habetur illa loquutio: *sai.*
58. *Dissolve obligationem impietas, &c. & Matth.*
16. *Quodcumque solueris super terram erit solutum,*
&c. Secundum quia videtur indicare transactio pecca-
to actuali, remanere solum reatum penam; a quo
homo absolvitur, quia propositio erat una ex pro-
positionibus Michaelis Baij, quam recetetur Pius
V. & Gregor. X 111. & refutetur in illa Bulla his
verbis: *In peccato duo sunt actus. & reatus, sive obliga-
tio ad penam. Vnde in Sacramento baptismi, aut Sa-
cerdotis absolutione propriu reatus peccati, dimitatur
tollitur, & ministerium Sacerdotum solum liberat a
reatus. Fatendum ergo est, manere peccatum habi-
tualis seu reatum culpe, quod sit etiam propriu pecca-
tum, & a quo penitent ab solvitur. Quid autem
sit ille reatus seu macula habitualis diximus di-
git. 7.*

63.

Hinc constat ad fundamenta contraria. Ad ver-
ba vero illius Clementinæ dicendum est, Pontifi-
cem non reprehendere vocabula, sed eorum vñ-
sipationem ab illis, qui talem facultatem ostenta-
bant, cum illam non haberent.

Denique constat, penitentem absolu a culpa
habituali, qui ligatur, hæc enim est obligatio ma-
nens ad odium Dei, quandiu ab ipso Deo non con-
donatur: fatemur quidem, hoc non esse vinculum
physicum sed morale, atque adeo per transla-
tionem, & metaphoram extendi vocabulum: hoc ra-
men non tollit, quod in eo sensu propriu dicitur
homo absolu a peccatis.

Supposito ergo, quod verba illa propriu vñspon-
tetur, alij dicunt eorum sensum esse: *Ego te ostendo, &
declaro absolum. Alij. Ego te libero ab obligatione
subiiciendi hac peccata Ecclesia clauibus. Alij. Ego te
libero a debito pena eterna. Alij. a debito pena tempo-
ralis, sed hæc sententia supponunt fundamenta fal-
sa circa potestatem Sacerdotis, quæ impugnauimus
scit. precedent. & adhuc non soluant difficulta-*

tem; nam potest contingere, quod iam non ha-
beat debitum pena æternæ, nec temporalis, nec
obligationem confitendi hæc peccata, eo quod
iam ea fuerit confessi in alia confessione, quare
refutat adhuc explicandum, quomodo verificantur
verba in hoc etiam casu.

Alij ergo dicunt, per hanc formam significari
ablationem peccati, vel quod culpæ, vel quod pa-
nam, vel quod reliquias peccati videlicet qual-
dam inclinationes potentiarum, quæ remanent ex
culpa etiam post illam ablatam: & haec tolli-
tur magis, ac magis per absolutionem sequen-
tem.

Hæc explicatio reicitur. Primum, quia aliquando ex
vno peccato leui veniali exigunt reliquias manent
quare non est credibile durare illas per totam vitam
per quam repetitis confessionibus potest illud pec-
catum dari semper pro materia absolutionis. Se-
cundum illi habent, qui remanent ex actu malo, nec
sunt peccatum, nec etiam pena peccati, quia dimis-
sa tota pena peccati, adhuc remanent tanguam ef-
fectus physici producti ab actu præterito, scilicet ma-
nus vulnus physicum causatum ab aliquo peccato.
Ergo absoluunt a peccatis, non absolvunt ab illis, sed
ab eorum causa.

Ab hac sententia parum distat P. Coninch, in
present. diff. 4. dub. 8. num. 6. & sequentib. dicens.
peccatum semper remitti de novo, quia semper ma-
nent aliqua obligatio ex ipso; & quatenus etiam post
ablatam culpam, & remissam penam, manet sem-
per aliqua indignitas, quia carceris patibus ille, qui
peccauit, minus dignus est aliquo Dei beneficio
peculari; quæcum aliis æquè iustus, qui nunquam
peccauit: hoc autem impedimentum, & minor de-
gnitas auferunt, magis, & magis per absolutionem
propter gratiam habitualem, quæ datur in Sacra-
mento, ratione cuius gratia, licet nou collatur illa
indignitas prout oritur a peccato præterito, minuit
tamen eius activitas apposita maiori gratia,
qua affert maiorem dignitatem, & temperat illam
indignitatem ortam ex peccato.

Hic modus explicandi difficilis adhuc est. Primum
quia tota illa indignitas quæcumque illa sit potest
omnino auferri, & consumi, ita ut iam non possit
Deus ratione illius peccati præteriti aliquod de-
nomin homini negare, prout de facto in beatis con-
sumpta est, nec enim peccata præterita eos iam po-
sunt amplius impedit ab illo beneficio conve-
niente, ut facetur idem Aucto. n. 63. Ratio autem à pri-
ori est, quia sicut Deus condonat penam, cedit
iure, quod habebat ad puniendum potuisse homi-
nem proper illud peccatum; & condonando cul-
pam, cedit iuri moralis seu titulo, quem habebat ad
aueritionem rationabilem ab illo homine proper
illud peccatum; sic potest liberè cedere, & renun-
ciare omni iuri, seu titulo moralis, quem habet ad ne-
gandum aliquod beneficium illi homini ratione
peccati præteriti; neque enim est minus Dominus
Deus horum iurium, quam illorum: posita autem
hæc cessione vñiuersali, iam non manet illa indi-
gnitas, siquidem nullo modo poterit Deus moueri
a peccato præterito ad negandum huic homini ra-
tione, vel tale donum: ergo potest omnino tolli, & con-
sumi tota illa indignitas, & titulus. Quod quidem
inter homines passum fit; nam saxe ita reconci-
liantur, & condonant ex corde, ut dicant se nun-
quam ad aliquid faciendum, vel negandum, futu-
ros memores prioris offendæ, sed in omnibus se ha-
bituros, sicut si offensa non præcessisset; & tamen
adhuc peccatum præteritum esse potest materia
absolutionis Sacramentalis.

Secundo contra illum modum facit, quod ex illo
sequitur,

sequitur posse id, quod per Sacramentum remittitur, iterum redire ita ut illa remissio nihil operetur, sed reuocetur, quia per te in tantum remittitur amplius illud peccatum, in quantum datur maior gratia, quae afferendo maiorem dignitatem impedit indignitatem relietam ex peccato præterito, nec operetur, quantum posset operari: adveniente autem novo peccato mortali, tollitur illa gratia, & per consequens manet tota indignitas ex peccatis præteritis: quæ erat prius, perinde ac si non fuisset remissa, redit ergo idem debitum quod erat dimissum, & idem vinculum, à quo per Sacerdotem fuerat pœnitens absolutus; quod tamen de culpa, aut pœna semel remissa negant communiter Theologi etiam de possibili, nedium de facto.

Denique displicer in P. Coninch, quod n. 55. dicit, verba Sacerdotis facere hunc sensum: *Ego tibi peccata remitto, quantum ex confessione potius cognoscere, te esse eorum reum, & esse bene dispositum ad eorum remissionem.* Hoc, inquam, displicer, quia licet Sacerdos non aduertisset ad dispositionem peccatoris cognoscendam: si tamen ipse te vera esset dispositus, esset valida absolutione; ino licet Sacerdos existimat, illum non esse bene dispositum, si tamen haberet intentionem absoluendi, quantum posset, validè absolveret, si te vera pœnitens esset dispositus, non ergo est illa sensus verborum.

Alij ergo cum S. Thom. quest. 84. art. 3. ad 5. dicunt, sensum illorum verborum esse: *Ego tibi Sacramentum absolutoris impendo, qui sensus verus est, etiam si peccata iam fuerint per contritionem, vel aliam confessionem dimissa, quia non significare effectum nunc ponit, sed causam sufficientem ad illum effectum.*

Hac explicatio, licet quoad rem significaram vera sit, quoad modum tamen videtur difficultis, nisi amplius declaretur. Primi quia in aliis Sacramentis verba forma non significant collationem Sacramenti, sed applicationem materie, vel aliquid aliud, ut verba illa, *Ego te baptizo*, significant absolutionem: illa, *hoc est corpus meum*, significant praesentiam corporis Christi, & sic de aliis: ergo illa verba *ego te absoluo*, non significant positionem Sacramenti, quia hoc esset dicere; *Ego pono hoc verba, que sum Sacramentum*; cum enim Sacramentum hoc constet ex materia, & forma, materia vero ponatur à pœnitente, & forma à Sacerdote. Sacerdos, dicendo *Ego pono Sacramentum*, diceret *Ego pono verba, seu formam Sacramenti*, atque adeo verba illa significarent suum positionem; quod videtur durissimum.

Secundò verba Sacramentalia usurpari debent in eadem significazione, quam ex hominum institutione habent in humano sermone; non enim possunt significare, nisi id, ad quod significandum sunt instituta; & ideo illa vox; *ego*, & illa vox *te*, idem significante intrinseca, & extra Sacramentum; haec verba *ego te absoluo*, ex hominum institutione non habent significare se ipsa per significacionem reflexam, sed aliquid conditum ab ipsis; ergo nec in Sacramento significant directe se ipsa, sed aliquid aliud.

Eodem modo arguitur contra explicationem similiam, qua videtur P. Suarez, sect. 3. mun. 19. ut sensus sit: *Ego tibi gratiam sanctificantem confero, quantum est ex se remissam peccati.* Hæc, inquam, explicatio videtur etiam difficultis, quia ex hominum institutione non habent significare gratiam collationem, sed remissionem debiti, & solutionem vinculi; ergo licet in hoc Sacramento causent gratiam; ipsa tamen de se id non significant; Pro quo aduentendum omnino est, in verbis Sacra-

mentalibus duplēcē esse significatiōnē, alteram quam verba habent ex hominum institutione, & quæ est propria verborum, ut verba humana sunt: Alteram vero Sacramentalem quam habet etiam materia, verbi gratia aqua, oleum, &c. quatenus ex Christi institutione significant gratiam, quam conferunt. Et quidem loquendo de hac secunda significatiōne, verba absolutionis significant procul dubio gratiam sanctificantem, sicut & confessio, & dolor, quæ est materia Sacramenti; nunc autem non loquimur de hac significatiōne, sed de illa priori, quam habent verba, ut verba humana sunt, quæ sola debet attendi ad cognoscendum eorum sensum, & veritatem, nam verba in matrimonio, v.g. solum sunt vera, quatenus significant consensum in obligationem mutuam, hinc solum sensum faciunt, licet quatenus sunt Sacramentum, significant gratiam habitualē quam conferunt. Sic ergo verba absolutionis, sicut significant, & conferant gratiam ex Christi institutione; ut tamen sunt verba humana, eam determinat non significare, nec faciunt eum sensum, quia ex hominum institutione non sunt imposita ad gratiam significantem, sed remissionem, vel solutionem a vinculis, vnde etiam si peccata tollerentur absque infusione gratiae prout loquendo de possibili, de venialibus videretur ceterum, & de mortalibus probabilius; adhuc verba essent vera in omni rigore; non ergo faciunt illum sensum determinatum *Ego tibi confers gratiam sanctificantem peccatorum remissionem*.

Restat ergo quod sensus illorum verborum sit, 72. quem ipsa latente videntur iuxta institutionem, & verborum formam impositionem humanam; scilicet, *Ego te soluo a vinculis, vel tibi remitt offendam diuinam*; ita ut si est quem significatum directum harum vocum, non sit infusio gratiae determinata, sed condonatio peccati. Manet tamen adhuc explicandum, quomodo hic sensus illorum verbi significetur semper his verbis. Et quidem quando homo non est dispositus sufficienter ad gratiam, si Sacramentum sit nullum, non est inconveniens, quod verba non sint vera; sic enim contingit in aliis Sacramentis, ut cum Episcopus ordinat aliquam incapacem ordinis, quia v.g. non est baptisatus, tunc licet dicat, *Accipe potestatem, &c.* non dat potestatem, & sic verba non sunt vera. Si vero Sacramentum pœnitentiae cum sententia probabili, admittatur aliquando esse validum, & informe, hoc est non causans actu gratiam ex defectu dispositionis sufficientis; tunc verba erunt vera, sicut sunt verba Episcopi ordinantis eum qui est in peccato. Dicit enim, *Accipe spiritum sanctum, &c.* quæ verba vera sunt quia faciunt hunc sensum. *Quantum est ex me, do tibi spiritum sanctum*; sic in praesenti verba sunt vera, quia significant: quantum est ex me remitto tibi peccata; cum quo stat, non ponit remissionem, quandiu non auferunt obex per debitam dispositionem; quia verba haec in ore Sacerdotis, qui non est Dominus absolutus, sed minister cum potestate limitata, non habent sensum omnino absolutum, sed limitatum, scilicet, si adhuc requisita. Sicut index ordinarius, quando declarat, aliquem esse innocentem, vel delinquentem, verba illa non faciunt sensum omnino absolutum, sed limitatum, scilicet secundum allegata, & probata.

Maior est difficultas, quomodo verificatur hic sensus in illo alio casu, quando peccata iam fuerat ablatæ per priorem contumionem, vel confessionem præcedentem. Dicimus tamen, in eo etiam casu est, 73. verificatur hinc sensus, peccati iam per contritionem, fevere verba, quia non mentit, qui post dimissum per contritionem ablatæ semel debitum, vel offendam, iterum rogatus dicit se non ablatæ dimitte.

dimittere. Nam sicut, qui semel se obligauit alicui ad aliquid præstandum, potest iterum se ei obligare ad idem, & qui semel vovit, vovet iterum, & iterum & promittit sèpiùs idem obiectum, sic qui remisit debitum, potest iterum idem remittere, nam remittere in rigore, est obligare se per cessionem iuris, ad non vtendum iure acquisito ratione offendere in ordine ad talem, vel talem effectum; quare sicut possumus per obligationem repetitam dare id ius, seu ius ad idem alicui, ita per remissionem repetitam possumus renunciare eidem iuri in fauorem alicuius. Sic per professionem religiosam renuncianus faculo, diutinis, &c. & tamen repentes professionem, vel vota religiosa, repetimus absque medacio eandem renunciationem. Ad renunciandum ergo, & cedendum absolute, non est necesse, quod actu sit adhuc nostru id, cui renunciamus, sufficiat siue aliquando nostrum; per cessionem enim repetitam significamus voluntatem efficacem nostram transferendi a nobis illud ius, seu quod non sit amplius in nostro dominio, quam quidem voluntate possumus repetere, & declarare sapius verè, & validè, nam illam concessionem esse validam, non est aliud nisi ponere titulum sufficientem, ratione cuius non possumus iam vti iure illo, quod aliquando habuimus, talis autem est quælibet noua remissio, & cessione, si quidem ponit titulum nouum impudentem, ne utram iure illo quod aliquando habuimus. Et quidem hunc solum esse sensum illius verbis, remitto, constat ex vñ omnium hominum qui eandem offendam solent sèpiùs remittere, ne tamen putant se mentiri, quando secunda vice remittunt.

74-

Idem autem est sensus verbis *absoluo* cum in hoc Sacramento constet, illud non habere diuersam significacionem ab ea, quam haberet verbum, *remitto* quia per illud verbum *absoluo*, exercetur potestas Apostolos data illis verbis, *quorū remiseritis peccata, &c.*

Vnde obiter infero explicationem: Thomas in hoc sensu intellectam legitimam esse. Dicere enim: *Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo*, non debet intelligi de ipso Sacramento causate, sed de cuncto (vt ita dicam) q.d. Ego, quantum est ex me; potest absolutionem (ad quam quidem ordinatur hoc Sacramentum) id, est remissionem peccati seu turulum ad hoc, vt peccatum sit remissum, & ius ex peccato ortum sit ablatum. Infero etiā per hæc verba iuxta suā institutionē humanā non significari directè, & determinatè gratiā, sed arguitur quatenus directè significatur remissio peccati: hæc autem ex lege Dei non sit sine infusione gratiæ, & ideo arguitur infusione gratiæ. Potest tamen ipsa infusione gratiæ, in exequitione esse prior aliquo modo, & magis directa, licet per verba significetur minus directè, & quasi posterius, quia in exequitione gratiæ est causa formalis expellens peccatum habituale, & per consequens quasi ex primaria, & directa in refectione infunditur, licet verba directè solum significant remissionem peccati, & arguitur gratiæ, quæ ponenda est, vt expellat peccatum debito modo iuxta legem Dei.

Contra hanc explicationem multa possunt obici, Primo quia licet ad remissionem peccati mortali necessaria sit de facto gratia infusionis, alioquin enim maneret homo sine gratia, & peccato, ad remissionem tamen venialis non requiritur. Vnde si verba absolutionis directè significat solum remissionem peccati non est, vnde colligatur, conferri gratiam in hoc Sacramento, quando confessio est de solis venialibus.

Respondetur, ex remissione peccati, quam significant directè verba colligi virtutem, quæ habet ad

causandam gratiam etiam quando confessio est de solis culpis venialibus: quia non potest remitti culpa etiam venialis de facto, vt latrono, absque culpa mortali, quare per illa absolutione debet saltem indirecè remitti mortalia, si quæ sunt; hæc autem non possunt remitti absque gratia; ergo de primo ad venialia, habent etiam vim ad causandam gratiam, quæ simul expellat mortalia, si quæ faciunt. Hæc autem actiuitas Sacramenti non impeditur, quo minus causet gratiam, ex eo quod hic, & nunc non sine expellenda mortalia, nam si Sacramentum ex se habet illam virtutem, operatur effectum, ad tollenda, quantu est de se impedimenta remissionis venialis. Sicut Baptismus, qui est ad mundandum hominem etiam si infusus, iam ille, qui baptizatur, adhuc producit nouam gratiam, quia de se habet aeternitatem ad producendam gratiam, qua tollatur fortes, si fuerint. Sic etiam Pœnitentiam habet etiam vim eodem modo, & habet etiam alium similem ad causandam gratiam, quia scilicet ex Sacramentum reconciliationis, quod ex se tendit ad reconciliandum hominem Deo: reconciliatio autem ex se afferit redintegrationem amicitiae, & expulsionem inimicitiae: cum ergo inimicitia hominis cum Deo non possit expelli, nisi per gratiam, quæ sola est amicitia cum Deo, consequens est, quod per Sacramentum reconciliationis semper producatur gratia expulsiva omnis inimicitia.

Secundu obici potest, quia si verba non significant actualem ablationem peccati, & solutionem vinculi, sequitur posse verificari formam, & conferri validum Sacramentum hoc, etiam si nullum praecessisset verum peccatum, si potest fateretur peccatum dubium, vel existimatum, & dolere de illo. Nam peccatum, quod iam fuerat dimissum, non magis ligat nunc, quam illud, quod nunquam fuit: ergo si respectu illius datur verum Sacramentum, sic etiā dari poterit respectu huius, quia virtuotib; verba significabunt solam conditionem, & remissionem, quantum est ex parte creditoris.

Respondeatur, negando sequelam. Ratio autem discriminis est, quod in illo casu verba essent falsa ex defectu obiecti, & propositorio esset quasi de subiecto non supponenti, cum diceret, remitto tibi tale peccatum, quod peccatum nunquam fuit. Sic si aliquis falsò putans dari posse chymaram, promitteret mihi chymaram; promissio esset omnino irrita, & nulla ex defectu obiecti. Sic si Sacerdos os absolutus me ab occidente Angeli, absolutio erit nulla, si non haberat aliam materiam, cum non habeat obiectum, nec ius, cui nomine Dei renunciet per illam cessionem. Similiter ergo, quando remittit peccata, quæ nunquam fuerunt; remissio erit nulla, quia facit hunc sensum: renuntio illi iuri, quod acquisiuit Deus ex tali peccato: cum ergo nullum ius Deus acquisierit nulli iuri renunciat, & per consequens non est vera remissio, atque adeo proposito erit falsa, cum afficeret remissionem, vbi nulla est remissio. Quando vero peccatum iam fuerat pridem condonatum, adhuc secunda remissio efficit vera remissio; versatur enim circa verum obiectum, & circa verum ius, cui secundum renunciat, & quod iterum vult non perseverare in Deo, ut supra explicavimus.

Dices in Sacramento extreme vñctionis verba illa formæ: *Indulget tibi Deus quidquid peccasti, vñcti* significatur, licet infirmus nunquam actualiter peccaverit, ergo verba etiam. *Absoluo te à peccatis*, posset eodem modo verificari, licet nullum verum peccatum praecessisset.

Respondeo

75.
Quomodo
gratia con-
fertur in hoc
Sacramento
dum confessio
est de solis
venialibus.

76.

Respondeo primum, Transeat antecedens, & nemo consequentiam; Nam Sacramentum unctionis ex sua institutione respicit peccata solum sub conditione, ut constat ex verbis Iacobi, *si in peccatis fuerit, dimittentur ei*, quod potest explicari, dicendo quod datur primariò, & absolute ad confortandum mentem, & corpus, tanquam virtusque medicina, ideo datur per unctionem olei, quod est medicamentum confortatorium: hinc autem habet sanare infirmitatem spiritualem ex peccato si sit, vel saltem minorem infirmitatem anima intrinsecam ad resistendum peccato, non sit; olei enim medicina utroque modo confortat, requirit tamen absolute corporis infirmitatem, & morbum actualē hoc Sacramentum, quia datur tanquam remedium praeſens ad confortandum contra periculum spirituale, & corporale praeſens mortis infirmitas hinc est, peccatorum remissionem in illis verbis intelligi solum sub conditione; nam similiter dicitur in forma *quidquid peccasti per visum*; cum continere possit agrotum nunquam per visum peccasse, praeſertim si erat cœcus, in Sacramento autem penitentia debet intelligi absolute, cum primariò tendat ad remissionem peccati; & reconciliationem hominis cum Deo, & ex sua institutione solam habeat remissionem peccati, ut constat ex Christi verbis, *quorum remiseritis peccata* &c. vbi ad hunc effectum solum datur potestas Sacerdotibus, quare vbi nullum est peccatum non potest applicari tale Sacramentum, sicut nec Sacramentum matrimonij, vbi non est coniux, cui alter coniux possit coniungi.

Dixit tamen transeat antecedens, quia fortasse ad Sacramentum etiam illud requiruntur peccata absolute præterita. Si enim peccata sub conditione solum intelliguntur in forma extrema unctionis, cum non datur illud Sacramentum infantibus mortuis.

Dices, non dico, quia deficit finis primarius qui est confortare mentem, & sanare illum, contra tentationes, & pericula morbi, & mortis. Nam infans non debet resistere, vel præliari contra spiritualem hostem.

Sed contra Sacramentum confirmationis tendit etiam primariò ad confirmandum contra hostes fidei, ne homo illis succumbat: & tamen dati potest infanti. Dices id esse, quia infans armatur nunc eo Sacramento, ut postea prælietur, cum fuerit adactus: vñctio vero extrema datur, ut pugnare nunc in confitu iam præsente: quare frustra datur non præliatu. Sic nec datur perpetuus menti propter eadem rationem. Sed contra adhuc virginem extrema vñctio datur ei, qui post rationis vñctum incidit in amentiam etiam diuturnam; & quidem hic potest virginis annos amentiam impotens est, nunc ad præliandum contra Dammonem, quām perpetuus amens: nec enim maior spes est de illo, quām de hoc, quod recuperaturus sit rationis vñctum in hoc morbo; ergo non primarius illius. Sacramenti non est præcisè confortare ad prælium ultimum, sed delere reliquias peccatorum; vnde nullis præcedentibus peccatis dari non potest, sicut dicimus de Sacramento penitentiae.

Vnde facilius responderi potest secundo, negando, quod in obiectione supponitur, scilicet quod Sacramentum extrema unctionis dari possit illi, qui nunquam peccata saltem venialiter. Nam licet Recentiores id afferant, contrarium tamen videtur expressè docere S. Thom. in *Supplemento ad 3. pari. q. 22. art. 4. ad 1. & 2.* vbi eandem tenet. Franciscus Sylvius late, M. Nuñus ibi, art. 2. difficult. 2.

Ledesma 2.4.9. 34. art. 2. & alij quod colligitur ex Trident. sess. 14. ante c. 1. de extrem vñct. vñct. dicitur hoc Sacramentum esse penitentia confitmatu, quare iij soli videntur capaces ipsius, qui fuerint etiam capaces Sacramenti penitentia, ex vñctu Ecclesie, quæ ut vidimus, non dat hoc Sacramentum iij, quos certum est nunquam peccasse, sed iij solis, qui aliquando peccauerunt, quales sunt iij omnes qui aliquando saltem vñctum rationis habuerunt, ut constat ex Rituali Romano in Sacramento extrema unctionis: cuius ratio alia reddi non potest, ut vidimus, nam posse peccare, si re vera non peccatur, parum refert; potuisse enim peccare, non est aliquid mandandum per hoc Sacramentum, cum non sit aliquid malum, vel reprehensibile, solum ergo attenditur ad peccata ipsa, quæ tales homines commiserunt ante amentiam, ratione quorum forma Sacramenti est vera, cum tamen non sit vera in perpetuam amentibus, eo quod nunquam peccauerint. Denique ratio esse potest, quia Sacramentum illud est medicina, hæc autem non potest applicari, nisi post verbum, & vñctera, re quicunque ergo, quod hac anima fuerit aliquando vulnerata, ut sic possit utiliter vngi oleo sancto, quod Christus instituit contra vulnera spiritualia, & contra debilitatem, quæ ex illis vulneribus potuisse prouenire in agone ultimo, & ideo in forma huius Sacramenti mentio sit peccatorum, quia debilitas cui intenditur applicari remedium, est quæ prouenit ex peccatis commissis, & in forma Ecclesie Graecæ, quam affectat. At cadius de Sacrament. Ecclesie Orientalis lib. 5. c. 2 fit etiam mentio de peccatis, dum pertinet à Deo, ut tribuat agroto sanitatem ab infirmitate spirituiali, & corporali, subponit ergo infirmitas peccati præcedentis. Quāuis autem in forma exprimantur peccata per visum, v.g. non requiritur necessariò, quod peccauerit per visum, quia ex omnibus illis formis partialibus sit vna integra, cuius sensus est: *Indulgeat tibi Deus quidquid peccasti per sensum omnem*; ad cuius veritatem sufficit quod peccauerit per aliquem sensum, sicut etiam quando Sacerdos absolvit à quatuor peccatis, quorum vñctum non fuit verè peccatum absolvio est valida, & vera, quia absolvit indubitate ab infirmitate reatu illius collectionis: Sic ergo verificatur hæc forma. De hoc tamen ex professo disputare non est huius loci, sed pertinet ad tractatū de extrema unctione nunc sufficiat tetigisse.

Vgebis adhuc, quia si aliquis iam sit solitus à vinculi scorporeis, quibus antea tenebatur, non potest postea aliquis cum veritate dicere *ego te solu à vinculis*, neque ad veritatem huius loquutionis, sufficit habere voluntate quāntu ex se est, soluenda illum, si solitus non esset. Ergo nec erunt vera illa vœba in absolutione Sacramentali, quando re vera penitentis nullis vinculis ad ringitur, quia iam olim ab eis omnino fuit solutus.

Respondetur, negando consequentiam. Ratio differentia inter vincula corpore, & vincula spiritualia, peccatorum hæc est, quod propositio illa prolata de solutione vinculi corporei habet pro obiecto immediato ipsam solutionem vinculi corporei, quam solam affirmat, vnde si re vera non sit à parte rei solutio præsens à me posita, propositio mea non est vera. Quando vero affirmo solutionem vinculi spirituialis, obiectum immediatum, quod affirmo, non est ipsa ablatio externa vinculi, sed actus meæ voluntatis, quod ego interior cedo iure acquisitio ex offensa, & obligo me ad non vñctum eo iure ad id, ad quod prius poteram ratione offensa rationabiliter vñcti. Quando enim dico, *condono*, seu remitto vel dono, affirmo actum voluntatis.

ris, qui est cœssio, remissio, cōdonatio, seu voluntas me obligandi idem autē affirmo, quādo dico, *absoluo* inam verbum, *absoluo* & verbum *remitto*, idem prorsus significant in hoc Sacramento, ut constat ex eius institutione, in qua veroque verbo indifferenter usus est Christus. Potest ergo verē affirmari utrumque etiam si iam antea peccatum iterum remissum esset, quia licet homo solitus à vinculis corporis non possit amplius solui: potest tamen offensa seu debitus remissum iterum, atque iterum remitti, quia potest offensus, vel creditor iterum atque iterum se obligare ad non exigendum illud debitum, nec indignationem concipiendam proper illam offensam, quod propriè cedere iure, & remittere offensam, ut vidimus, sicut se iterum potest obligare id, ad quod iam prius erat obligatus.

83. Instabis: ergo posset aliquis iterum, atque iterum cōtrahere matrimonium cum eadem coniuge, quia cōtrahere matrimonium, nō est aliud, nisi obligare se, & dare coniungi potestā supra proprium corpus: potest autem coniux iterum, atque iterum se obligare, addito novo vinculo obligatiōnis nouæ ad id, quod iam antea erat obligatus; poterit ergo fieri de novo cōtractus matrimonij, & per consequens nouum Sacramentum: cū nō detur matrimonij cōtractus inter baptizatos, quin detur etiam verum Sacramentum.

Respondet, negando sequelam, potest quidem coniux iterum, & sepius se obligare de novo, & addere nouum vinculum, quod se iterum obliget ad seruandum id, quod promisit in matrimonio illa tamen obligatio, aut promissio non est matrimonium; quia cōtractus matrimonij, non est quæcumque promissio, aut obligatio mutua, sed illa traditio actualis, per quam coniux tradit se, & introducit coniugem in possessionem actualē. Introductio autē in possessionem, & traditio actualis non potest reperti, cū significet inceptionem: possunt ergo sponsalia de futuro sepius fieri addita semper noua obligatione, quia non afferunt traditionem, nec introductionem actualē in possessionem: matrimonium autem cū eadem non potest repeti, nisi prius fuisse legitime dissolutum prout dissoluitur matrimonium ratum non consummatum per summi Pontificis auctoritatem: tunc enim posset iterum postea de novo celebrari inter eosdem. Sic etiam professio solemnis religiosi non potest repeti: potest quidem religiosus renouare sepius vota sua professionis, & obligare se de novo addito novo vinculo, sicut & potest renouare sepius vota simplicia obligando se de novo: illa tamen renouatio, & noua obligatio non est noua professio, quia professio est traditio actualis, & introductio in possessionem, quod non potest iterum fieri, nisi prior professio auctoritate summi Pontificis fuisse irritata, quod idē de matrimonio, & aliis similibus cōtractibus dicendum est.

84. Tertiō principaliter obici potest, quia si absolutionis Sacerdotis significat & operatur remissionē culpe, nō possumus explicare, quomodo verum sit id, quod multi ex Patribus communiter dicunt, scilicet sententiam Petri præcedere, & sententiam Dei subsequi, quem modum loquendi usurpāt Cyprīa. Hilarius, Bernard. Hugo de S. Victore, quorū verba afferit Vafquez in *præfati art.*, dub. 1. n. 8. & 9. cum Ruardo, & VValdens, qui idem obseruarunt: si autem Sacerdos absolvit à culpa, non constat, quid postea soluat Deus: non ergo sequitur sententia Dei, post sententiam Sacerdotis.

85. Hac difficultas magis vrgit contra illam senten-

tiam supra relatam: nam si Sacerdos non absolvit, sed declarat eum qui iam erat solutus, vel si non absolvit à culpa sed à pena, minus potest intelligi quod sententia Petri præcedat; debuisset enim dici è contra sententiam Dei præcedere, & Sacerdotalem subsequi.

Tripli citer ergo explicari potest ille modus loquendi Primo, ut licet sententia Sacerdotis sit versus eadem Dei sententia simul absoluētis per os Sacerdotis, nec sint duo tribunalia, aut appellatio à sententia vnius ad alium iudicem, dicitur tamen subsequi sententia diuina, hoc est approbatio, & cōplacientia in sententia Sacerdotis. Quā explicacione P. Vafquez tribuit Augustino tom. 4. lib. de vera, & Augustina falsa pœnit. cap. 9. in illis verbis: *Quodcumque solueritis super terram solueritur, & in celis: hoc est ego Deus, & omnes ordines cœlestis militia, & omnes sancti in gloria laudant vobis, & confirmant, quos ligatis, & soluitis super terram.* Adverte tamen, illum librum non esse August. sed alterius, qui c. 17. citat sententiam cuiusdam August. ad uerte etiam illa verba non haberi c. 9. sed 10. cuiusdem libri.

Secundō, & faciliter explicari potest de sententia Dei, que proferenda est, vel in die iudicij vniuersalis, vel in iudicio particulari singulorum in eorum morte: tunc enim Deus terminat orationem causam, & reddit præmium, vel pœnam iuxta id quod prius à Sacerdote in terris fuerat iudicatum.

Tertiō, & fortasse verius explicari potest quatenus post Sacerdotis sententiam Deus eius inquit uult producere gratiam, qua re ipsi homo soluitur à peccatis, atque ita Sacerdos qui prædit Deus subsequitur exequens solutionem, quam Sacerdos decreuerat.

Contra hanc doctrinam obici potest quartō, si verba Sacerdotis significant verē remissionē culpe, ergo pro eo signo, pro quo intelliguntur verba prolatā intelligi, iam culpa remissa, Tāqū pro eo priori intelliguntur vera: ergo conformia suo obiecto: Tū etiā quia vero intelligatur debitū extintū sufficit intelligi remissionē creditoris, si ergo pro illo priori signo iā est remissio Dei per os Sacerdotis, iā intelligetur etiam debitum remissum. Consequens autem est falsum, quia culpa de facto non expellitur, nisi per gratiam habitualē, que est forma iustificans, & causa formalis nostræ iustificationis, gratia autē non intelligitur producita pro illo priori, quo sūt verba, quia gratia est effectus verbū, sicut physice sive saltem moraliter, ergo verba intelliguntur pro priori naturā ante gratiam, & per consequens remissio intelligitur, antequam debitum sit remissum: remissio enim per se significatur per ipsa verba Sacerdotis. Debemus ergo fateri, quod verba non significant remissionem secundum se, sed gratiam habitualē remissuam, seu expulsiuam peccati.

Respondetur, verba Sacerdotis prout dubio intelligi pro aliquo priori, antequam peccata sint remissa, ut argumentum probat. Ad inconveniētia verō, quæ inferbantur: Respondetur ad primum, non requiri ad veritatem verborum, quod pro eodem signo, quo sunt verba, sit etiam obiectum; sed satis est si sit pro eadem duratione relata, scilicet enim verba consecrationis sunt causa præficiæ corporis Christi sub speciebus; & per consequens sunt pro aliquo priori naturā ante ipsam præsentiam: pro quod tamen signo naturā intelliguntur vera veritatis radicali, non formaliter, ut explicuimus in *tractatu de Eucharist.* diff. 11. sect. 6. Sic dicimus nunc de verbis absolutionis, pro illo priori pro quo præcedunt suū effectum.

Ad

89. Ad secundum verò inconveniens, quod inferebatur, scilicet, quod pro illo priori intelligenterur iam debitum extinctum, respondimus ex professo *diss. 7. de virtut. penit. sect. 9. n. 160.* & sequentib. vbi variis modis illud argumentum disoluimus.

Porro ex ibi dictis aduertendum vltimò est, gratiam habitualem, licet sit primus, & principalis effectus, quem verba causant in hoc Sacramento, non tam significari directè, & determinatè per verba, sed solum indeterminate, vel arguitur, sicut etiam in Sacramento matrimonij verba contrahentia causant gratiam, non tamen eam significant directè, quatenus humana verba sunt, sed solum consensum, & obligationem, & in Sacramento ordinis verba Episcopi: *Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c.* licet causent immediate gratiam; non tamen eam significant, vt verba humana sunt, sed potestarent Sacerdotalem, licet eam significant, prout verba Sacramentalia sunt. Sic in praesenti verba absolutionis causant gratiam non tamen eam directè, & determinatè significant, prout verba humana sunt, sed arguitur, quatenus remissio peccati de facto non sit, nisi media gratia habituali, licet prout verba Sacramentalia sunt, eam directè, & determinatè significant.

90. Dixi tamen semper gratiam non significari per verba determinata, quia indeterminate, & quasi sub disunctione non nego significari: significatur enim remissio peccati: hæc autem, vt dixi, fieri debet vel extrinsecus, vel per formam intrinsecam, ergo qui dicit, remitto significat se altero ex illis modis remittere scilicet vel extrinsecus, vel per formam intrinsecam. Hoc tamen non sufficit, vt gratia dicatur simpliciter significari ex vi verborum, quia sicut in Eucharistia illa *vox, corpus*, significat corpus humanum, viuum, vel mortuum, & tamen corpus viuum non ponitur ex vi verborum, qui verba illud determinata non significant; sic verbum, remitto, significat remissionem extrinsecam, vel intrinsecam: quando autem ponitur de facto intrinsecus per gratiam habitualem, non dicitur ponit omnino ex vi verborum, quia verba de se eam determinate non exigeant ad sui veritatem, & in hoc sensu diximus, sensum formæ non esse: *Ego confero tibi gratiam remissionis peccati*, quia scilicet, verba non faciunt determinatae illum sensum, cum possint verificari absque illo.

SECTIO IV.

Vtrum formæ absolutionis possit per modum deprecationis proferri?

91. Exempla communia sunt, si sacerdos dicat: *Absoluat te Deus: vel, Absoluerit seruus Christi, &c.* an valide absoluunt? Autòr quidam coætaneus S. Thomæ contendebat, non solum posse, sed expedire magis illum modum deprecatorum, contra quem scripsit S. Thomas *opusc. 22.* Alij verò vindicent eam formam admittere saltem tanquam sufficiem, quos refert Suarez *in præsent.* *diss. 19. sect. 1. n. 24.* & confirmari potest ex vsl. Græcorum, qui eo modo dicuntur absoluere per solam deprecationem. Alia verò fundamenta inferiùr afferemus.

92. Communis Theologorum sententia docet, formam non posse valere sub modo deprecationis. Hanc docuit ex professo S. Thomas *opusc. illo 22. in præsent. q. 84. art. 1.* & alijs, quos referunt, & sequuntur Suarez & bisuprā, & Vasquez *in præsent. q. 84. art. 1. dub. 1.* & quidem sententiam contraria, quatenus addebat, non debet formam proficer modo enunciatio, sed deprecationis, S. Thom. merito appellat temerariam, & præsum-

P. Joan. de Lugo, de Panisentia,

præsum; tum quia audet reprehendere formam communem Ecclesie Romanae; Tum quia nimirum fundamento absurdissimo; scilicet, quod Deus solus absoluat, sacerdos verò non habeat potestatem clavis ad absoluendum.

Rationes pro hac certa conclusione aliquæ adduci solent. Prima, quia sacerdotes non concurrunt ad effectum huius Sacramenti, sicut sancti viri ad operandum miraculosè sanitatem, ad quam solum concurrunt imperando: A verò ad effectum Sacramenti concurrunt instrumentaliter physice, debet ergo hoc ipsum significari per formam. Sed hæc ratio paritur instantiam contra se in extrema vñctione, in qua etiam Sacerdos concurrat instrumentaliter, & ramen forma profertur deprecatoria; quid enim oblat, quominus verba deprecatoria accepterint virtutem à Deo infallibilem ad causandam gratiam? Addit, falsum esse id quod supponitur, sacerdotem concurrere physice ad effectum Sacramentorum, ut diximus in tractatu de Sacramentis in genere.

Secunda ratio est, quia Sacraenta nostra significant, quod faciunt: ergo sacerdos verè absoluere, debet verbis significare le absoluere. Hoc tamen patitur eamdem instantiam; nam in extrema vñctione sacerdos verè confert gratiam Sacramentalē, & ramen suis verbis solum orat Deum pro remissione peccatorum illius infirmi.

Meliùs ergo probatur conclusio ex ipsa institutione huius Sacramenti: Primo quia institutum est per modum iudicij: forma ergo debet profertur per modum sententia: certum est autem, sententiam non proferri à iudice verbis deprecatoria, sed enunciatio: ergo sacerdos non absoluere valide deprecando, sed potestatem suam ostendendo verbis enunciatio.

Secundo ex eadem institutione probatur, quia Christus non dixit, peccata, pro quorum remissione oraueritis, dimittentur, sed peccata, quæ vos remiseritis, remissi erunt: aliud autem est petere alicui veniam peccati, aliud verò remittere illi peccatum, vt constat: ergo vt verificetur promissio Christi, Sacerdos nō debet orare, sed remittere, quia alioquin non ponitur id, cui promissa est ablatio peccati.

Denique confirmari potest ex vsl. Ecclesie, in qua Sacerdos ante illa verba, *Ego te absoluo*, præmitit deprecationem, dicens *Miserere tui, &c. Dominus noster Iesus Christus te absoluat*, &c. quibus verbis non confertur effectus Sacramenti, vt docet Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 3.* dicens formam Sacramenti, huius positam esse in illis verbis, *Ego te absoluo*, &c. *Quibus verbis* (inquit) *Ecclesia sancta more preces quadam landabiliter ad Tridentinum* iunguntur: ad ipsius tamen formæ essentiam, nequam spectant. Ergo verba deprecatoria non sufficiunt ad formam huius Sacramenti, quia alioquin ante illa verba, *Ego te absoluo*, posita esset forma sufficiens in illis deprecationibus præcedentibus.

Obiicitur primò modus loquendi. Partum, qui formam absolutionis vocare solent orationem, & preces sacerdotis. Dionys. de Ecclesiast. hierarch. c. 7. vt exponit Turrian. 4. contra Magdeburg. c. 12. Aug. 4. de Baptrismo relatus in c. Manus. t. q. 1. & lib. 3 de unico Baptrismo cap. 15. & 16. in lib. de penit. relatus in c. Agre. de penit. diss. 1. Leo Papa epist. 91. ad Theodor. in princip. & refertur in c. Multiplex, de consecratione diss. 1. vbi ait, indulgentiam peccatorum sine sacerdotum supplicationibus non posse obtinere.

Respondetur, formam absolutionis appellari aliquando nomine orationis, & precum, primò propter preces cōsequentes, & cōconitantes, quæ cum

R. forma

Forma dicuntur, sicut totum, quod dicitur in officio divino, appellatur *Oratio*, sicut in illo legamus etiam historias & virtus Sanctorum, quae certe non sunt precatio, sed narratio, totum tamen dicitur oratio, & preces à precibus contentis: Secundo appellatur *absolutio* *Oratio*, quia implicitè, & virtualiter continet orationem, quia ex Christi institutione Sacerdos nomine eiusdem Christi perit efficaciter remissionem peccati. Propter utramque etiam rationem verba consecrationis dicuntur aliquando à Sanctis Patribus preces, & supplicationes sacerdotis, quamvis certum sit, forma Eucharistie non posse esse deprecatoria.

98. Obiici adhuc potest Aug. lib. 50. homil. ser. 13. qui habent etiam in homiliario Doctoriū in die S. Mariae Magdalena, vbi reprehendere videtur eos, qui dicunt, *dimito tibi peccata*. Ergo ea forma non erat tunc in usu sed deprecatoria.

Respondeatur tamē ex ipso contextu cōstare Aug. mentem, qui solum carpit lensum haeticorū, qui significare volebant, se propriis meritis peccata dimittere, & propria auctoritate, quā arrogatiā, ut cohīberet Patres aliquādo in cōtraīa partē videtur inclinare, & dicens, sacerdotē nō dimittere peccata sed solum Deū, quod tamen intelligi debet, ut supra explicimus, non retinere propria auctoritate, aut pro arbitrio suo sed solum ex delegatione, & iuxta præscriptum Dci, qui est præcipuus dimittēs, quē lensum satis declarat August. in eo loco: ut cōstare poterit legenti attētē totū contextū. Cū enim sibi obieciscerit, si nō dimittunt homines peccata, falsū est, quod ait Christus, *qua solueritis in terra, soluta eritis in Cælo*. Non respondit sacerdotē non soluere aut nō debere vti forma illa à Christo præscripta; sed solum dici quod non soluant, vti homines, sed propter virtutē Spiritus sancti qui in illis operatur. *Nescis*, inquit, *quare hoc dīctū, sit quonodo dīctū sit*? *Datus erat Dominus hominibus spiritu sancti*, & ab ipso Spiritu sancto fidelibus suis dimitti peccata, non meritis hominū volebat intelligi dimitti peccata. *Nam quid es homo, nisi ager sanndus?* *Vis mibi esse Medicus, necum quere Medicū?* *Nam*, & hoc evidenter ostenderet Dominus, à Spiritu sancto, quem donauit fidelibus suis dimitti peccata non meritis hominū quodam loco sic ait resurgens à mortuis: *Accipite Spiritum sanctum: & continentibz subiecit Sc̄cū dimiseritis peccata, dimittuntur ei: hoc est, Spiritus Domini dimittit, non vos*. Vbi non negat verba formae, sed sensum superborum hominum, qui sibi arrogabant remissionem peccatorū.

99. Secundū principaliter obiicitur, quia in extrema vñctione sacerdos vtitur verbis deprecatoriais ad remissionem peccatorū: cur ergo non poterit eis vti in Sacramento pœnitentia?

Respondeatur, rationē potissimum desumi ex Christi institutione, qui Sacramentum vñctiōis ita instituit, ut constat ex eius promulgatione facta ab Apostolo Iacobō: *Pœnitentia vero sacramentum aliter, instituit Ioān. 20.* vbi nō dixit, peccata, pro quo rū remissione oraueritis, remittetur, sed quā remiseritis, remittetur. Cur autē hoc fecerit, dicunt aliqui, rationē, vñisse quod in extrema vñctione effectus aliquis, scilicet, laetitia corporis, nō semper infaibiliter sequatur, sed hoc non videtur satis facere, quia per verba formae non exprimitur salus corporis, sed remissio peccatorū. *Indulget tibi Deus quidquid peccasti*, hec autem remissio, si non sit obex semper punitur. Alij dicunt, id fieri propter statum sufficiens Sacramentum, qui cū arguitudine teneatur oppressus, & sit quasi in extrema indigētia propriis viribus destitutus, & veluti iā incipiens exire à foro Ecclesiæ, & in solius Dei ma-

nibus constitui, merito incipit orationibus sacerdotum Deo commendati. Itē quia illud Sacramentum ordinatur ad obtinendum per modum indulgentiæ, quod in Sacramento pœnitentia per modū iudicij obtineri non potuit, ideo Sacerdos iam nō agit amplius, vt iudex, sed vt deprecator illis verbis, *Per suam p̄issimā misericordiam indulget tibi Deus*, &c. Ratio potissima est quam supradicta, nū, quod Sacramentum pœnitentia instituit est per modum iudicij, in quo forma debet profiri per modum sententia, & per consequens non deprecatori.

100. Tertiū obiicitur, Christus dedit etiam potest Apostoli curādū infirmos *Math. 10. & Luc. 9.* & tamen eam potestatem exercet in verbis deprecatoriai. Ego potestatem sanandi animi vulnera, quam similiiter accepereunt, similibus verbis, deprecatoriū exercere poterant.

Respondetur ex dictis, omisissis aliis solutionibus, in Sacramēto hoc nō fuisse data potestatē curandi animam quocumque modo, sed solum per modum iudicij: iudex autē, vt iudex nō potest liberare eum nisi per sententiam, que (vt diximus) non profertur verbis deprecatoriai.

Quarto obiicitur, Christus sicut dedit potestatē soluendi à peccatis, dedit etiam potestatē absolviens censuram, hēc autem potestas exerceri potest per verba etiam deprecatoria, ergo, & porciā etiam absoluendi à peccatis.

Respondeatur in primis à censuris posset etiā per scripturam, & per nutū validē absoluī, saltem quatenus est ex natura censuræ, nisi id aliquo iure potestio prohibetur, ut notat Suarez tom. 5. de censuris disp. 7. sc̄t. 9. n. 13. quod tamen in absolutione à peccatis locum non habet, sed nūmīnus absolūtio hēc est Sacramentalis, atque ideo fieri debet ex solūriū, qui à Christo institutus est: illa vero absolūtio à censuris pender ex hominū infamia, sicut & ipsæ censura, qui portentūt hēc, vel illum modum absoluendi decernere. Denique negari potest id, quod supponitur, scilicet, absolūtio nē à censuris validē fieri per verba deprecatoria, immo oppositum videtur ex ipsa praxi colligi; Nam confessari proximè ante absolutionē à censuris, premitit illam orationem, *Dominus noster Iesus Christus te absoluat*, per quā tamen verba nondū intelliguntur penitentis absolutus à censuris, donec audiat: *Ego te absoluo ab omni vinculo communicationis, suspensōis*, &c. Ergo verba illa deprecatoria de facto non sufficiunt ad absolutionē à censuris impertiendam.

Quintū obiici potest, quia iuxta cōmūnē hominū sēsā hēc verba, *parcat tibi Deus*, & quālent hīs, Ego parco tibi: Iēc qui dicit, *Dens ignoscit illi*, & ipso ignoscit ex parte sua: ergo sacerdos petet à Deo quod ignoscat, & parcat, ipse etiam exprimit sufficienter se remittere, & consequenter adhibet validē formam: illa enim verba sufficiunt ad formam, quibus sacerdos significat sufficienter se remittere.

Respondeatur, illa verba, *parcat tibi Deus*, in rigore loquendo non esse formaliter condonationem locutis, sed arguitū, quatenus arguitū, cum qui desiderat condonationē Dci, condonare etiā ex parte sua. Ceterū propriè loquēdo, aliud est me condonare offesa, aliud vero desiderare quod Deus ex parte sua cōdonet: cū enim diuersū sit ius Dei aduersus meā debitorū, & offenditorū à iure meo, possum ego desiderare, & petere, quod Deus remittat ius meū, & tamen simul velle restringere ius meū. Vnde sicut nec sententia iudicis valeret sub ea verborum formula, *Absoluit te Deus*, sic multo minus sententia sacerdotis valeret, ad quam requiriūt formalis

formalis *absolutio*, & non solum *argutiua*, vel
interpretatiua.

Dices, in casu nostro non solum arguitus, sed formaliter significari per illa verba condonatio, non ipsius Sacerdotis; nam Sacerdos non potest remittere aliud ius, nisi illud idem ius Dei, nec potest absoluere, nisi nomine Dei: ergo velle, quod Deus condonet, & absoluat, est velle, quod non maneat illud ius, & per consequens petere à Deo, quod parcat, est velle tollere illud ius, non solum arguitus, sed etiam formaliter.

103. Respondeamus, licet idem sit ius Dei, quod Deus, & sacerdos Dei nomine possunt remittere, adiuv non est idem, sacerdotem velle illud remittere, aut vele, quod Deus ipse remittat. Explicari hoc potest in confessario potente dispensare verbi gratia, ex facultate Pontificis in aliquo voto, vel absolute ab aliqua censura: adhuc hic sacerdos posset petere a Pontifice, ut ipsemet dispensaret, vel absoluaret, & quidem non censeretur confessarius ille dispensare, vel absoluere, dicens, peto a Pontifice, ut dispenset tecum, vel absoluat te, aut dicens Pontifici: Beatisime Pater, dispensa cum hoc homine vel absoluere illum, &c. quia nimur, licet obiectum dispensationis, aut absolutionis esset idem respectu pontificis, & inferioris confessarij, aucthalis tamen dispensatio, vel abfusio esse diversa, & postum ego desiderare, & petere, quod tollatur hoc ius per talen dispensationem vel absolutionem Pontificis, & nolle quod tollatur per meam. Similiter ergo posset sacerdos petere, quod Deus absoluat penitentem, absque co quod velit ipsemet sacerdos cum absoluere. caut sufficienter actio ministri, & licet Nauarr. de positi. d. 6. cap. in princip. n. 16. & 17. differentiam ponat, quo ad hoc, inter Baptismum, & penitentiam, sed immenior & absque sufficien fundamento. Illa vero, absoluat te Deus esset mihi magis dubia, etiam in sensu imperatiu, quia per illa verba videatur sacerdos non vele ponere immediate effectum auctoritate sua, sed imperare Deo, ut ipse ponat, quod est valde diuersum; Explicarique potest exemplo supra positu. Si legatus Papa verbi gratia, habet facultatem absoluendi ab excommunicatione referuata, poterit Papa aliquem excommunicatum vel per se ipsum immediate absoluere, vel remittere ad legatum, cui pacciatis, ut cum absoluatur, & quidem in hoc secundu capitulo dicens, absoluat te mens legatis, vel imperans legato, absolu hunc, non censeretur absoluere, sicut nec est contra legatus dicens imperatiu, absoluat te P. pa, non absoluere, quia non imperaret immediate effectu, propterea a se, sed imperaret Papa absolutionem. Sic sacerdos habet quidem potestatem ad ponendum effectum immediate ex commissione Dei antece-
dente, & non a se, sed a Deo, ut est in sensu imperatiu.

Sexto obitio potest, quia non minus benedictis formaliter sacerdos, dicens *Benedicat te Deus*, quam si dicat *benedic te*, ino communis formula formalis, benedicent est per modum deprecationis, ergo non minus absoluter formaliter, dicendo *absolutus te Deus*, quam dicendo *absoluo te*.

Respondetur , negando consequentiam ; nam
benedicere , in sensu Ecclesiastico nihil aliud est ,
quam bonum precaris , bona dicere ei quem be-
nedicimus . Vtque ergo propriè ; & in rigore be-
nedit , tam qui peccat a Deo bona huic , vt quando
Isaac dicebat : *der tibi Deus de rure exili , & de fine*
quædum terre , &c. quem qui dicit benedic te . Nam
hic etiam significat idem his verbis , scilicet , se pe-
cere , & desiderare bona ei , quem benedicit : abfol-
uere verò aut remittere non ita se habent in enim
significare desiderium *solùm* , aut quod prece-
merit ei , quem absoluimus , sed actuū potestatis
nostræ , qua dicimus iure nostro , vel alterius , cuius
personam gerimus ; non ergo absoluīt formaliter ,
rit sententia a sacerdote nomine ipsius Dei . Vnde
frustra imperat . Sacerdos Deo prolationem alter-
ius sententie absolutionis supra eisdem peccatis .
Aliud tamen videatur in aliquo sensu impera-
tio subsistere illam formam , quatenus sacerdos
per illam non imperat nouam prolationem senten-
tiae sed exequitione ipsius , sicut si iudex reum
detinutum in carcere absoluat , per hæc verba , *Saluat*
te custos a vinculis , valida erit sententia : similiter
ergo sacerdos validè videtur absoluere , dicendo :
solus , vel absoluat te Deus a vinculis peccati , qui-
bus tenueris ; haec enim solutio vere mandatur ex-
equitioni a Deo per gratiam , quam producit in ho-
minem : esset autem illud imperium non proprium

105. qui perit à Deo ab solutione alicuius.
Septimo obici potest, quod supra retigimus ex consuetudine sacerdotum Græcorum, qui verbis precatoris absoluunt.

cum homo non possit propriè imperare Deo, sed impro prium, seu intimatio voluntatis facta ex protestate iudicaria, quam ipse homo accipit à Deo esse ergo fortassis valida illa forma in hoc sensu ad-

Respondebat, cum ysum non esse viuere saltem etiam apud schismaticos, grauiores enim, & peccatores addunt illa verba, & ego habeo te *absolutum*, quæ apud Grecos habent eundem sensum, quem apud nos, *Ego te absolvio*, ut late probat Petrus Arcadius lib. 4. de *Sacramentis Ecclesie orientalis* cap. 2. de *formâ Sacramenti penitentia*: illi autem, qui folis precibus reuuntur, iuinalidè absoluunt, nec micum, si in tenebris schismatis, hoc etiam errore laborant.

66. Restat circa hoc breue dubium; an eadem verba, non in sensu deprecativo, sed imperativo prolati, *Absoluit te Deus*, sufficiant ad valorem formae huic Sacramenti.

Respondeo breuiter, hanc forinam posse esse ma-
P.Ioan.de Lugo, de Pœnitentia.

gis dubiam, & quidem si diceretur, *absolua* is à
mē, vel, *per me*, vel *absoluat* te Deus *per me*, &c. vide-
tur omnino valida, quia satis significatur effectus,
quæcunq; absoluunt te me. *Id*

tu omnino validā, quia lati significatur effectus, prout ab ipso absoluente procedit: Idem credo, si dicetur absolute: *Absoluatur ferens Christi, sicut dici solet de illa forma Baptismi, baptizetur ferens Christi*, quā attribui solet communiter Graecis (sed immixta quia Graeci non dicunt, *baptizetur, sed baptizatur ferens Christi, &c.*) illa tamen, baptizetur, & illa, *absoluatur*, est validā quia ibi imperatur ipse effectus, & per consequens significatur effectus, & non *absoluatur* nisi effectus.

Sexto obitio potest, quia non minus benedictis formaliter sacerdos, dicens *Benedicat te Deus,* quam si dicat *benedic te,* ino communis formula formalis, benedicent est per modum deprecationis, ergo non minus absoluter formaliter, dicendo *absolutus te Deus, quam dicendo, absolu te.*

Respondetur , negando consequentiam ; nam
benedicere , in sensu Ecclesiastico nihil aliud est ,
quam bonum precaris , bona dicere ei quem be-
nedicimus . Vtque ergo propriè ; & in rigore be-
nedicit , tam qui peccat a Deo bona huic , & ut quando
Isaac dicebat : *der tibi Deus de rure exili , & de fine*
quædum terre , &c. quem qui dicit benedic te . Nam
hic etiam significat idem his verbis , scilicet , se pe-
cere , & desiderare bona ei , quem benedicit : abfol-
uere verò aut remittere non ita se habent in enim
significare desiderium *solùm* , aut quod prece-
merit ei , quem absoluimus , sed actuū potestatis
nostræ , qua dicimus iure nostro , vel alterius , cuius
personam gerimus ; non ergo absoluīt formaliter ,
rit sententia a sacerdote nomine ipsius Dei . Vnde
frustra imperat . Sacerdos Deo prolationem alter-
ius sententie absolutionis supra eisdem peccatis .
Aliud tamen videatur in aliquo sensu impera-
tio subsistere illam formam , quatenus sacerdos
per illam non imperat nouam prolationem senten-
tia sed exequitione ipsius , sicut si iudex reum
detinutum in carcere absoluat , per hæc verba , *Saluat*
te custos a vinculis , valida erit sententia : similiter
ergo sacerdos validè videtur absoluere , dicendo :
solus , vel absoluat te Deus a vinculis peccati , qui-
bus tenueris ; haec enim solutio vere mandatur ex-
equitioni a Deo per gratiam , quam producit in ho-
minem : esset autem illud imperium non proprium

105. qui perit à Deo ab solutione alicuius.
Septimo obici potest, quod supra retigimus ex consuetudine sacerdotum Græcorum, qui verbis precatoris absoluunt.

cum homo non possit propriè imperare Deo, sed impro prium, seu intimatio voluntatis facta ex protestate iudicaria, quam ipse homo accipit à Deo esse ergo fortassis valida illa forma in hoc sensu ad-

Respondebat, cum ysum non esse viuere saltem etiam apud schismaticos, grauiores enim, & peccatores addunt illa verba, & ego habeo te *absolutum*, quæ apud Grecos habent eundem sensum, quem apud nos, *Ego te absolvio*, ut late probat Petrus Arcadius lib. 4. de *Sacramentis Ecclesie orientalis* cap. 2. de *formâ Sacramenti penitentia*: illi autem, qui folis precibus reuuntur, iuinalidè absoluunt, nec micum, si in tenebris schismatis, hoc etiam errore laborant.

66. Restat circa hoc breue dubium; an eadem verba, non in sensu deprecativo, sed imperativo prolati, *Absoluit te Deus*, sufficiant ad valorem formae huic Sacramenti.

Respondeo breuiter, hanc forinam posse esse ma-
P.Ioan.de Lugo, de Pœnitentia.

SECTIO V.

*Vtrum absolutio sacramentalis possit dari
sub conditione?*

Si condicio sit de praeterito, vel de praesenti, contat inter omnes, absolutionem sub conditione datum, validam esse, si conditio posita sit, sic enim Baptismus confertur etiam sub conditione, si non es baptizatus, & absolutione posset ira conferri, quando sacerdos prudenter dubitat, ut formam bene profiteatur, &c.

Tota difficultas est de conditione de futuro, ut si dicat; *Absoluo te si cras restitueris, &c.* In quo etiam B. 2 aliqui

aliquid distinguunt inter conditiones necessarias, & contingentes, ac sub illis docet valere absolutionem, verbi gratia, *Absoluo, se si sol cras orietur, non verò sub his.*

Sed hæc differentia attento verborum rigore inutilis viderit, quia utraque conditio pariter suspendit actum, ut bene notauit P. Coninch. *supra q.6.4.art.8.dub.2.n.6.* atque ideo utraque conditio aequæ impedit effectum Sacramenti de presenti Dixi, attento verborum rigore, quia aliunde presumi posset, illam conditionem adiici non ad suspendendum actum, sed ad declarandam certius intentionem, quasi diceret, *tam certò te absoluo, sicut est certus oratus solis.*

108.

Dubium ergo est, an adiectionis conditionis futurae, qua effectus suspendit, redat inutilidum sacramentum, an vero validum, sub conditione, qua adueniente incipiat absolute habere valorem.

Non defuit modernus aliquis Theologus, qui id speculatiuè probabile esse dixerit, & stando in ratione, licet propter auctoritatem communem non sit practicè probabile. Fundamentum precipuum definiunt ex Sacramento matrimonij, quod validè sit sub conditione honesta de futuro, sicut alij contractus; ergo & absolute sententia similiter prolatæ validæ esset, sicut alia sententia iudiciale.

Adde, si absolute considereretur, quatenus remissio est, & condonatio debiti, vel offensæ, debere etiam esse validam, sicut alia condonations, & remissiones sub conditione de futuro validæ sunt conditione impleta. Denique cum absolutio a censura sub conditione data sit validæ, non appetit, cum id de absolutione a peccato negatur, cum Christus pro forma Sacramenti huius absolutionem solam, seu remissionem Sacerdotis instituerit.

109.

Cæterum omnes Theologi communiter id negant, quod sequuntur Vazquez, in presenti dicto art.3.dub.4.Suarez tom.3. disp.15. set.3. Coninch. loco citat & alij communiter. Rationes tamen pro hac sententia multæ afferri solent, quæ videntur parum efficaces: Prima est, quia actus legitimi non recipiunt conditionem, neque diem, ut habetur in Regul. *Actus legitimi.* De regulis iuris in sexto, ex *Latus ff.* cod. titulo. Glossa autem in dicta Reg. in 6. inter actus legitimos numerat sententiam iudicis: Ergo absolute, quæ sententia est, non potest sub conditione proferri. Hæc tamen ratio est infra. Primo, quia illa Glossa matrimonium etiam numerat inter actus legitimos, qui non admittunt conditionem; Cuius tamen contrarium verius est, ut mox dicam. Secundò quia Glossa in c. *Biduum 2. q. 6.* vbi prohibetur sententia sub conditione proferri, notat, id debere intelligi de sententia solum definitiæ, & adhuc hanc prolatam sub conditione valere, licet id fieri prohibatur. Denique etiam est nulla, adhuc id totum est ex iuris prohibitione, non ex natura rei, quare in Sacramento poenitentia sententia etiam lata sub conditione ex natura rei est validæ.

110.

Alij ergo, Secundò respondent, negando exemplum, quod afferetur de matrimonio valido sub conditione de futuro: dicunt enim id repugnare etiam matrimonio, quatenus Sacramentum est quia Sacramentum non potest esse, nisi quando est, materia, vel forma ipsius, matrimonium autem sub conditione celebratum non est Sacramentum, quando celebratur, cum adhuc maneat suspensum, & deficiente conditione, non subsistat; sed neque adueniente conditione potest tunc incipere esse Sacramentum, quia iam tunc non est materia, aut forma ipsius: nunquam ergo erit Sacramentum. Ita Suarez, Vazquez, & alij multi.

Cæterum licet hæc sententia propter auctoritatem communem Theologorum sit probabilis, contraria tamen est multò verior, quam cum communis Canonistarum, & alii multis docet latè Thom Sanchez, lib. 5. de matrim. disp. 8. P. Coninch vbi *suprà dicto dub. 2. & infra disp. 29. n. 1.* & alij multi, quia Christus non variauit naturam contractus in matrimonio, sed solùm illam, qualis in se erat, eleuauit ad rationem Sacramenti: si ergo prius contractus ille erat validus, sicut alij contractus, etiam fieret sub conditione, non minùs erit validus in ratione sacramenti, inquit ut bene probat Sanchez ibi, communiter celebratur sub aliqua conditione in rigore loquendo: nam primus contraheb nos præstare suum consensum omnino absolute, sed sub conditione si alter consenserit, atque adeo suspendit consensus ipsius usque ad consensum alterius, quo posito, statim prioris consensus fit absolutus; ergo præstiteris etiam sub qualibet alia conditione, poterit fieri absolutus posita illa conditione absque aliquo alio.

Tertiò probant aliqui nostram conclusionem, quia licet id fieri possit in matrimonio, non tamen in Sacramento poenitentia, in quo ante aduentum conditionis posita esset iam tota materia, & forma Sacramenti; quibus positis ut dicebamus, non potest suspendi effectus Sacramentum in matrimonio autem ante aduentum conditionis non est posita tota materia, quia nondum est positus consensus absolutus, qui tamen requiritur, ut materia in illo Sacramento: Vnde non est miru si nondum sit positum Sacramentum, nec eius effectus. Ita P. Coninch. vbi *suprà dict. art. 8.2. & 87. & dicta disp. 19.*

Hoc etiam nisi explicetur, non videntur satisfacere, quia non minùs requiritur ad Samentum, vel ad remissionem validam, consensus iudicis, vel creditoris remittentis: quam ad valorem matrimonij consensus contrahentis; ergo sicut in matrimonio ob defectu non consensus absolutus, nondum est matrimonij, nec contractus, donec ponatur conditionis, sic in absolutione conditionali ante aduentum conditionis non erit absolutio, nec remissio ob defectum consensus absoluti, & per consequens nec erit Sacramentum ante conditionem expletum, quia nondum est absolutio perfecta, quæ est forma Sacramentij, sicut nec datur matrimonium ante aduentum conditionis, quia nondum est consensus absolutus ex pressis, posita vero conditione, ut matrimonij incipit iam esse contractus, & Sacramentum, quia incipit dari consensus expressus, absolutè, sic incipiet esse Sacramentum poenitentiae, quia incipit dari absolutio, & remissio expressa, absoluere, que prius non erat ab defectu consensus absoluti, in absoluente. Et quidem non est cur magis consensus dicatur materia in Sacramento matrimonij, quia consensus absolutus dicitur materia, vel forma in poenitentia; cum in utroque requiratur essentialiter, & eodem modo siue autem dicatur, vel non dicatur materia, aut forma, negari non potest, requiri essentialiter in utroque Sacramento. Quare sicut ex eius defectu non subsistit Sacramentum matrimonij ante conditionem expletam, eo quod consensus sit essentialiter requisitus ad illud, sic propter eiusdem consensus defectum non subsistet Sacramentum poenitentiae ante expletam conditionem: post illam vero subsistet, quia potius pars illa essentialis, que debeat, sicut in matrimonio.

Quarta ratio est P. Vazquez vbi *suprà n. 8.* qui probat nostram sententiam ex eo, quod conditione illa, sub qua daretur absolutio, vel esset impertinentia ad

ad absolutionem, v.g. *Absoluo te, si Imperator cras veneris ex Germania*: & talis absolutione est omni-
nino inutila, quia non est credendum, Christum
relquise potestare ad absoluendum sub tali con-
ditione impertinente: vel conditio est pertinens
ad dispositionem debitam verbis gratia, *Absoluo te,*
si doleris de peccatis, &c. & tunc etiam absolutione
est nulla, quia absolutione, cum sit iudicium de causa
penitentis, supponit dispositionem: si enim Sacer-
dos non cognoscet prius dispositionem penitentis,
non est valida eius sententia.

Hac ratio undeque videtur debilis. Primo,
quia licet conditio apposita de praeterito sit ex im-
pertinentibus; adhuc forma erit valida, v.g. *Ego te
baptizo, si pater tuus fuit baptizatus*, de qua forma
nemo dubitabit, si conditio veritatem veritatem
conferat: ergo quod conditio sit impertinens; non tollit valorem for-
mae: cur ergo addita eadem conditio de futuro tol-
let? Deinde fallum etiam videtur, quod supponit,
scilicet, absolutionem esse nullam, si confessor prius
non cognoscat dispositionem penitentis: nam si
Sacerdos ex inaduentaria non attendat ad dolorē
penitentis considerandum, vel ad sufficientiam
propositi; vel quia existimat minorem dolorem suf-
ficiere vel nullum requiri, vel quia fortasse ex ve-
cundia non audeat negare absolutionem, licet non
e dat penitentem esse dispositionem habet tamen
intentionem absoluendi quantum potest, absolu-
tio quidem videtur valida, si vere penitentem ipso
habeat dispositionem sufficientem. Denique in
illa ratione non numerantur sufficiēter omnes con-
ditiones, quae possunt de futuro in absolutione
apponi, potest enim apponi conditio aliqua, qua-
ne sit impertinens, nec etiam sit de dispositione
prerequisite absolutionem, sed de obligatione
consequenti adimplenda, v.g. *Absoluo te, si ieiunare
cras in penitentiam, vel si restituiris, &c.* que con-
ditiones non sunt de dispositionibus prerequisite
ex ante absolutionem.

Aliam ergo rationem adducit idem Vazquez ad
idem probandum num. 6. & 7. quia, scilicet, volun-
tas illa conditionalis de futuro, licet videatur for-
nare voluntatem praesentem, est tamen voluntas po-
tius ponenda de futuro, quando conditio ponetur: quae
dicer, *Ego te absolu, si cras restituies*, est dicere:
Ego cras te absoluam, quando restituies: posita autem
conditio, debet ex vi prioris voluntatis ponit alia
noua voluntatis saltē virtualis, & interpretativa: quia
qui dixit prius, *Ego te absolu* (sub conditione); eo ipso
implita conditio; dicitur virtualiter manere in
priori voluntate. In Sacramentis autē non sufficiet
virtualis, & interpretativa voluntas, nisi adsit for-
malis, & praesens saltē confusa; ergo consensus ille,
seu voluntas solū sub conditione posita non
est sufficiens ad valorem Sacramenti: vnde infert
Vazquez, idem esse dicendum de Sacramento ma-
trimonij, sub conditione celebrato, quod pecula-
re dicit esse in contractu matrimonij, ut propter
sua excellentiam sic purum requirat consensum.

Hac tamen ratio si explicata videtur adhuc in-
firma. Primo quia supponit aliquid minus verum in
matrimonio, in quo sicut sit Sacramentum, sufficit
illa voluntas conditionata, quae postea virtualiter
perseuerante transit in absolutam, ut ex probabili-
ti sententia supponi possit.

Secundum quia idem argumentum fieri potest etiam
in eodem matrimonio, quando absolute celebratur,
propter communiter fit; nam voluntas primi coniugis
non perseuerat physicē, sed virtualiter solū,
quando consentit secundus; & ramen tunc haber-
fuit effectum prior voluntas, quia dum non re-
uocatur, manet virtualiter: si autem reuocata fuisset.

P. Joan. de Lugo, de Penitentia.

set etiam interius, non valeret matrimonium; quia
iam non maneret virtualiter prior voluntas, ergo
sufficiet voluntas manens virtualiter ad Sacramen-
tum matrimonij.

Tertio non adducitur ratio aliqua, cur alij con-
tractus validē fiant per solam voluntatem prater-
tam, ut virtualiter manentem; matrimonium au-
tem non valeat.

Denique cum Christus ad Sacramentum p̄-
nitentiae requirat absolutionem, seu remissionem
Sacerdotis; remissio autem in aliis debitis possit
fieri sub conditione, & reddi valida, quando im-
pletur conditio; non apparet, cur similis voluntas
non sufficiat ad verificandum, quod Sacerdos
absolutus, & remittit.

Possamus tamen rationem aliter applicare, & supponita traditione, & vsu Ecclesiae, in
qua nunquam hoc sacramentum confertur sub
conditione de futuro, rationem discriminis redi-
dere inter ipsum, & matrimonium. Et quidem
omnes debemus fateri, non bene argui à Sacra-
mento matrimonij ad absolutionem sacramenta-
lē: si enim illud argumentum esset bonum, po-
set etiam aliquis colligere, posse absolutionem
dari in scriptis, vel per intermūcium; sicut mar-
rimonium potest utroque modo celebrari: rursus
posse Sacerdotem per nutum abluere absque
verbis realibus, posse etiam per procuratorem,
sicut coniuges possunt contrahere matrimonium,
qua omnia absurdā sunt: non ergo possumus
arguere ab uno ad aliud Sacramentum, quia illa
omnia specialia sunt in matrimonio, in quo (ut
diximus) Christus non mutauit contractum hu-
manum, sed illum omnino, qualis in se erat ele-
vauit ad rationem Sacramenti, quare cum prius
posset illis omnibus modis fieri; sic etiam poterit
postquam est sacramentum; in aliis vero Sacra-
mentis Christus instituit de novo quosdam pecu-
liares ritus, & ceremonias sanctas, quibus cole-
retur Deus, & daretur gratia.

Adhuc autem finem propter multas rationes
Christus noluit, natum, aut aliud genus verbo-
rum aequivalentium, & virtualium adhiberi, sed
verba propria, & realia humana voce prolatā.
Vnde fit, quod absolutione data sub conditione de
futuro non valeat, etiam si ponatur postea conditio:
quia verba realia non fuerunt prolatā absolu-
ta, sed conditionalia, quae licet posita condi-
tione, transeant in absolu; hoc tamen non sic
per positionem realē verborum absorutorum,
sed per positionem virtualē, quatenus priora
verba non secuta reuocatione, & posita condi-
tione, consentur moraliter; seu virtualiter ma-
nere, & profecti absoluē absque conditio: hoc
autem totum non est aliud, nisi prolatio virtualis
verborum absorutorum: cum ergo in aliis sacra-
mentis præter matrimonium non sufficiant
verba virtualia, sed requirantur realia, sicut non
sufficiunt mutui, aut scriptura, consequens est,
ut neque sufficiant illa verba absoluē virtualia,
qua dantur implita conditio, sed requirantur
verba absoluē realia & formalia. Quod itaque
P. Vazquez dicebat de voluntate formalē requisita
ad Sacramenta, ita ut non sufficiat voluntas vir-
tualis, & in moraliter manens: hoc nos dicimus de
verbis, quae ad Sacramenta alia præter matrimonium
requiruntur ex Christi institutione formalia, & rea-
lia, nec sufficiunt verba virtualia, aut aequivalentia,
quod colligimus ex vsu Ecclesiae, & ex absolu-
tis, quae sequuntur, nimis posse dari absolu-
tionem per nutum, scripturam, intermūcium, &c.
Quae sunt verba virtualia.

R. 3. Similiter

Similiter neque ex eo, quod absolutio sit sententia iudicis, colligi potest, quod dari possit sub conditione de futuro; nam dato, quod aliae sententiae eo modo proferri possent; non licet etiam arguere ab aliis sententiis ad hanc, ut constar, quia aliae sententiae possunt etia scripto proferri, & per Notarium ex praecipto iudicis: quae omnia in absolucione Sacramentali non habent locum. Ratio autem est, quam diximus; quod, scilicet, Christus non instituit sententiam utcumque, sed sententiam taliter prolatam per talem ritum, & formulam verborum, non aequivalentem, sed formalium, & realium, ut dictum est.

121.
Alij contractibus
non formaliter
sub conditione, sicut
matrimonium.

Solum restat difficultas supra tacta ex aliis contractibus, quorum exemplum, si aliquid probat, videtur etiam probare, quod matrimonium initum sub conditione de futuro validum sit impleta conditione; etiamque alter coniugis ante aduentum conditionis suum consensum reuocatur; nam ceteri contractus validi sunt in eo casu, quantumcumque contrahens reuocet consensum ante conditionem impletam. Hoc autem in matrimonio nemo concedit, ut fatetur Sanchez ubi supra num. 1. Ergo fatendum est, hoc proueniere ex eo, quod matrimonium sit etiam Sacramentum, nullum autem Sacramentum recipi potest valide contra voluntatem absolutam recipientis: nam si consideraretur solum, ut contractus est, non appetat, cur in ipso non deberet seruari regula aliorum contractuum, quod si hoc verum est, iam videtur non subsistere principium a nobis positum, quod, scilicet, Christus eleuans matrimonium ad rationem Sacramenti noluit alterare contractum, sed qualis prius ex se erat, talem omnino reliquit. Si autem alterauit in aliquo, poterit consequenter dici quod eodem modo alterauit, quoad eius valorem, quando sub conditione fieret, ut in hoc etiam sequeretur regulam aliorum Sacramentorum.

122.

Respondent aliqui in aliis contractibus, quantumcumque aliquis reuocet consensum ante impletam conditionem, valere contractum, aduentum conditione, quia ius supplet consensum actualis, qui tunc deficit in matrimonio tamen non suppleri eiusmodi consensum; non quia Sacramentum est, sed propter naturam, & excellentiam talis contractus, in quo res publica non potest suppleri consensum contrahentium. Ita videtur docere Victoria in *relect. de matrimon. in 2. punto 1. part.* nam licet ipse doceat, matrimonium sub conditione de futuro non valere, nisi postea confirmetur, & reperatur consensus; dicit tamen, alios contractus validos esse ex legum auctoritate suppletive consensum actualis; eadem etiam solutionem sequitur Sanchez d. *disp. 8. n. 8.*

123.

Hac tamen doctrina difficultissima semper visa mihi est; neque enim in quam inuenimus, humanum ius quoad hoc specialiter derogasse iuri naturae, aut voluisse suppleri consensum in aliis contractibus: sed potius si validi sunt, valent utique ex natura sua, quod aperte constat in voto sub conditione de futuro emisso. Si quis enim voleat castitatem sub conditione, si Petrus saluus redeat, redirebatur Petru, reus erit voti, quantumcumque consensum retrahatur ante impletam conditionem. Nec illas cogitauit, valorem illius voti proueniare ex dispositione iuris Canonici suppletive consensum; sed omnes fatentur id prouenire ex natura ipsius voti conditionalis, cuius obligatio conditione posita, transit in absolutam. Ergo idem dicendum est de aliis contractibus humanis, nam quoad hoc eadem est ratio de illis, ac de voto, nec minor consensus requiritur ad valo-

rem voti, quam ad valorem aliorum contractuum. Vnde impugnatur facile doctrina, quam ibi supponit Victoria, scilicet, quod in contractu conditionali detur solum promissio quadam contrahendi postea posita conditione, quia tota illa forma contrahendi est potius promissua, quam effectiva contractus absoluti, vel translativa dominii. Hoc, inquam, impugnatur ex illo exemplo voti conditionali: nam si votum castitatis conditionale esset solum quasi promissio quadam vouchi absolute posita conditione, sequeatur, quod si aliquis reuocaret hanc voluntatem ante aduentum conditionis, vel ea posita nolle se obligare, peccaret quidem contra priorem promissionem, non tamen peccaret contra votum charitatis, si tunc haberet copiam illicitam etiam post conditionem impletam, quia reuocare nondum fecit votum castitatis, sed promisit illud facere, quare habebet se sicut qui vover ingredi religionem, & profiteri in illa, nam licet peccet contra hoc votum, non ingrediendo religionem, eius tamen peccata contra castitatem non habent specialem malitiam contra votum castitatis interim dum non facit professionem. Hoc autem dici non potest in casu posito de voto conditionali castitatis: omnes enim supponunt, impletam conditionem, peccata contra castitatem habere specialem malitiam contra votum, licet prius reuocatur consensum, ergo votum illud non fuit solum promissio vouchi, sed verum votum castitatis ipsius, quod posita conditione transit in absolutum.

Aliter ergo ad obiectionem respondetur iuxta principia posita, matrimonium sub conditione celebratum esse nullum, si ante aduentum conditionis reuocetur consensus; id tamen non proueniens ex eo, quod sit Sacramentum, sed ex natura speciei talis contractus. Nam ut bene notauit Suarez tom. 2. de Relig. lib. 6. de profess. religiosi. cap. 12. mmm.

124. *seqq.* Contractus, non omnes habent eandem naturam. Alij enim sunt, qui solum ponunt de presenti, quando sunt, obligatiōem, non autem traditionem, aut exequitionem obligationis, & in his potest poni obligatio praesens respiciendo tempus futurum aut exequitionem ponendam post aduentum aliquius conditionis, & eiusmodi contractus facti sub conditione validi sunt, licet ante aduentum conditionis reuocetur consensus; manet enim obligatio semel contracta ad faciendum aliquid, quando ponetur talis conditio: sicut si ego hodie promittam tibi dare cras librum, obligatio est iam praesens hodie ad actionemcrastinam, arque adeo non possum hodie reuocare meam promissionem, nec ea renocatio reddit initialum contractum, & quidem in hoc genere sunt vota conditionalia, & alij contractus regulariter loquendo. Alij autem sunt, qui, dum sunt, non solum ponunt obligationem ad aliquid futurum, sed afferunt secum essentialiter eius exequitionem, & traditionem rei, quare non possunt fieri in solum tempus futurum, aut sub conditione futura. Talis videtur esse traditio possessionis, quam sit essentialiter praesens, non potest nunc dari pro tempore solum futuro, aut sub conditione futura, quia esset praesens exequitione, & non esset praesens. Tale autem videtur esse matrimonium, quod non est promissio utcumque in futurum (ut sic enim essent sponsalia) sed est contractus essentialiter afferens ex se exequitionem praesentem, & traditionem actualis utrumque coningis; quae omnia si actualiter non afferat, non erit contractus matrimonii, sed alius duxus, quem homines non intelligunt nomine matrimonii.

Disput. XIII.

Sect. V

199

tritmonij, & qui non habet eodem effectus, neque enim coniungit inseparabiliter, cum adhuc non sint coniunges, & per consequens nec coniungit actualiter ante aduentum conditionis: talis est etiam in sententia eiusdem Suarez professio religiosa, quae est quasi quoddam matrimonium spirituale coniungens actualiter professum cum religione coniunctione presenti; atque adeo si fieret sub conditione de futuro, non esset valida, si ante aduentum conditionis reuocaretur consensus.

126. In his, quae Suarez docet conuenio facile cum ipso: addit tamen ille, & colligit, etiam non reuocetur consensus ante aduentum conditionis, matrimonium, vel professionem non subsister in ratione matrimonij, vel professionis, nisi post possum conditionem, ponatur iterum actualis consensus; quia ille consensus antea praestitus, cum esset in futurum, non erat sufficiens ad talem contractum, qui essentialiter exigit fieri de presenti, atque adeo solum potuisse illum valere in ratione promissoris, quia se obligauit homo ad contrahendum matrimonium, vel ad profitendum posita tali conditione.

127. Hec tamen doctrina difficultis est, ut supra dixi, quia in rigore loquendo coniux non consentit in conditionem, & matrimonium omnino praesens sed futurum, quando alter coniux praestet suum consensum, qui praefatur post aliquam temporis morulam; & tamen absque alia confirmatione fit matrimonii per verba priora, quatenus adhuc moraliter perseverant, ergo idem dici posset, etiam si prolati fuissent sub conditione explicita.

128. Confirmatur, quia quando matrimonium fit per procuratorem, consensus non praefatur a coniuge absolute, sed sub conditione, scilicet, si procurator nomine meo postea consentiat: consentiente autem postea procuratore nomine coniugis tunc fortasse dormientis, & ignorantis quid fiat, tunc coniux consentit absolute consentire: qui consensus tunc non est physicus, & formalis, sed moralis, & virtualiter propter consensum praeteritum non reuocatum, quo consentit in futurum, nempe in tempus, quo procurator postea consensum daret, qua conditione posita, iam ille consensus praeteritum transfiratur abolutum, & si moraliter praesens. Vnde, si interim reuocatus fuerit, matrimonium non subsisteret, quantumvis procurator consentiret: quod idem esset, si in amittenti incidenter, qui mandatum dedit procuratori. Omnes ergo debemus fateri, non esset contra valorem matrimonij, quod fiat per verba, quae explicent consensum sub conditione de futuro.

129. Adhuc itaque retentis principis P. Suarez possumus defendere valorem illius matrimonij sub conditione celebrati (& idem erit de professione,) quando voluntas prior non fuit reuocata, licet non reperatur consensus post impletam conditionem, quia licet antea non fuerit matrimonium; & licet ad essentiam matrimonij requiratur consensus in coniunctionem praesentem; posita tamen conditione incipit esse talis consensus in coniunctionem praesentem non quidem physicus, sed moraliter, & virtualiter; nam consensus praeteritum sub conditione praefitus, & verba quibus expressus fuit postea dum non renocantur, consentit moraliter, & virtualiter permanere & transire in consensum, & in verba absoluta, ex vi quorum, ut nunc existentium, & presentium, sit nunc contractus matrimonij, ad cuius essentiam diximus supra sufficere verba virtualia, seu aequivalentia, qualia dantur in hoc casu impleta conditione, quia ex non reuocatis verbis prioribus consurgunt moraliter verba

similia praesenti absolute prolati, quibus nunc sit illud matrimonium. Et in hoc differt ab aliis contractibus, quod alii communiter obligant etiam reuocato consensu ante possum conditionem; quia scilicet non obligant ex vi voluntatis praesentis moraliter permanentis, (hæc enim moralis permanenta tollitur per reuocationem) sed ex vi prioris voluntatis quæ iam tunc obligabat ab intro in ordine ad tempus futurum: at vero in matrimonio, de cuius ratione est obligare in ordine a tempus praesens, quo sit non potuit talis obligatio oriri ex solis verbis praeteritis; illa enim ut praeterita non possunt facere matrimonium, sed debet oriri ex eisdem, ut nunc sunt praetentia moraliter per negationem reuocationis, quatenus qui manifestauit suum consensum ad diem crastinum, postea non reuocat, censorias perseverare in eadem manifestatione & consensu, & tunc perficere matrimonium per illum consensum, & per illa verba, ut tunc moraliter perseverant.

Hinc tamē redire iterū viderur difficultas principalis supra posita de absolutione Sacramentali: nam alij contractu communice sub conditione defaturo facti, validi sunt (ut diximus) ex ipsa rei natura sequita conditione, etiam consensus reuocetur ante conditionis aduentum, quia nimis obligatio nascitur ex verbis praeteritis, quæ obligabant ad futurum: idem ergo dicendum erit de conditione debiti, quæ videtur esse species quædam donationis, atque adeo qui remitterit debitum sub conditione de futuro, etiam reuocet voluntate ante conditionem; ipsa tamen aduentente, obligatur, nec potest debitum repetrere, ergo remissio offensæ facta etiam conditionaliter valebit, & habebit effectum, non quatenus postea virtualiter perficerat, sed quatenus ab initio posita fuit, obligauit in ordine ad tempus futurum. Non ergo potest iam excludi valor absolutionis conditionalis illo capite, quod illam supra reieciimus, quia nimis verba virtualiter, & aequivalenter solum existentia non sufficiunt ad formam huius Sacramentinæ in hoc casu forma non erunt verba, ut aequivalenter, & virtualiter existunt, sed ut physicæ, & realiter extiterunt, quando prolati sunt. Tunc enim incepit obligatio creditoris remittentis debitum, licet non remitteret in ordine ad illud tempus, sed ad aliud post aduentum conditionis. Sicut etiam votū classificatis factum sub conditione obligari conditione implera, non quatenus tunc moraliter sit, & virtualiter permanens voluntas praeterita (quid enim si interim fuerit reuocata?) sed proper ipsam promissionem realem, & formalem, quæ prius praecedit, & obligauit in ordine ad hoc tempus.

130. Respondetur tamen ex dictis, duobis modis potuisse defedi valorem absolutionis Sacramentalis. ^{230.} Duo modi sub conditione futura, quorum utrumque oportuit quibus abō impugnare. Primus erat, dicendo absolutionem il. ^{ius} sub conditione futura, prius praestita sub conditione, postea adueniente ^{ditione futura}, conditione manere moraliter, & virtualiter, sicut ^{ra poterat} defendi in ^{defendi in} manent verba matrimonij, sub conditione celebrati; ^{pugnatur.} ideo posse postea subsistit. Sacramentum penitentia per illam absolutionem moraliter manentem, sicut subsistit matrimonium. Hunc autem modum explicandi impugnauimus supra eo argumento, quod non sufficeret ad Sacramentum penitentia forma verborum virtualium, aut aequivalentium, sicut sufficit ad matrimonium.

131. Secundus modus explicandi posset esse, qui nunc adducitur, dicendo Sacramentum penitentia subsistere per formam, & verba realia, & physica, quæ prius prolati fuerunt, significando remissionem pro

R 4 tempore

tempore sequenti, sicut alij contractus conditionati subfatu præcisè per obligationem priorem verbotum, quibus homo se obligauit ad tempus subfquens.

132.

Hic ergo secundus modus reiiciendus est alia via, scilicet ex eo quod Sacraenta nonæ legis ex vi suæ institutionis hoc habent, ut alligentur ad eandem gratiam, vel effectum pro tempore ipso, pro quo ponuntur, vel applicantur, neq; enim potest Minister ponere totum, & Sacraenta, & velle suspendere eius effectum ad diem crastinum. Potest quidam suspendere effectum, differendo aliquam partem illius Sacraenta, ut si post auditam confi-^{134.}
ctionem, differat absolutione, vel post effusum aqua in Baptismo, differat aliquantulum prolationem verborum: posita tamen materia, & forma cum intentione faciendo Sacraentum, non potest suspendere effectum, sed alligatur ad facienda solum Sacraenta, quæ tunc operentur quantum est ex se, non quæ postea operentur tempore sequenti, nisi fortasse propter obicem, qui per accidens impedit. Hinc est non posse Sacerdotem consecrare Eucharistiam per hæc verba, *Hoc erit corpus meum, sed solum per hæc de præsenti.* *Hor est corpus meum,* & sic in aliis Sacraenta. Cum ergo Sacerdos absoluens sub conditione, ponat tunc tota formæ, & omnes partes Sacraenta non potest suspendere eius effectum ad tempus subfquens, hoc enim perinde esset ac si absolueret, dicens, *Ego te absoluo pro die crastina,* seu, *Ego ex nunc remitto tibi peccata pro die crastina,* quod quidem Sacerdos facere non potest quia solum accepit potestatem ad remittendum de præsenti, sicut & ad conferendam gratiam præsentem; seu alia Sacraenta.

133.

Dices Sacerdos non solum absoluere à culpa per illa verba, sed etiam à pena temporali saltem partialiter iuxta proportionem satisfactionis, quæ imponit, & tamen ab hac parte penæ non absoluere absoluere: sed sub conditione satisfactionis postea implenda de futuro, & per consequens suspendere quoad eam partem effectum absolutionis; ergo posset similiter cum effectum suspendere, quoad remissionem culpa.

Respondetur, illum effectum expiationis penæ temporalis non suspendi, sed ponit etiam tunc quoad ponitur Sacraentum: nam licet præcesserit absolutione, nondum erat posita tota materia illius Sacraenta, deinceps enim adhuc satisfactione, quæ est pars materialis, & illa posita statim ponitur effectus, nec potest vterius suspendi. Vnde si satisfactione posita fuisset ante absolutionem, ut aliquando sit, postea sequuta absolutione, non suspenditur vterius ille effectus, quia iam posita est Sacraentum quoad omnes partes, in nostro autem casu differetur effectus absolutionis post omnes partes Sacraenti positas, quod diximus omnino repugnare.

Non ergo repugnat, absolutionem ferri sub conditione de futuro propter conceptum præsum absolutionis, vel condonationis; nam absolutione à pena est etiam condonatio, & absolutione, & tamen suspendit suum effectum, vñque ad positionem satisfactionis, sed repugnat ex eo, quod, Sacraenta nonæ legis, vbi primum ponuntur debent operari, nisi adhuc obex, nec potest eorum effectus suspendi in futuro. A qua regula generali, non excipiunt matrimonium; nam in hoc etiam quando sit sub aliqua conditione de futuro, non suspenditur effectus, sed ponitur, vbi primum ponitur matrimonium: matrimonium tamen ipsum non ponitur, donec, impleatur conditio, qua impleta, sit statim matrimonium per consensum, & verba virtualiter, & moraliter præsentia ex verbis

præteritis non revocatis, quæ verba cū præsentia virtuali, & æquivalenti sufficiunt ad Sacraentum matrimonij, licet ad alia Sacraenta non sufficiat.

Potes, quid si absoluat aliquis hoc modo, *Ego te absoluo, si Deus iam scit, te cras restituemus?* Tunc ^{134.} enim non suspenditur effectus, cū conditio illa sub conditione, quam Deus, si vñquam est, ab a. quoniam Deus natus fuerit præsens. Omnes supponunt, id est illici- ^{135.} tum propter dubium, & periculum, cui Sacraenta per modo exponitur. Aliqui dicunt, etiā esse inusitatum, quia nō minus suspenditur effectus Sacraenti per illa formam, nam semper manet in potestate potestis restituere, vel nō restituere, & per cœquens facere, quod habeat, vel nō habeat effectum absolutionis, ergo adhuc manet effectus Sacraenti dependens à libertate penitentis, ita P. Coninch in præfensi.

Sed hæc ratio non videret efficax, aliud enim est, quod effectus maneat suspensus, hoc est nondū potestis, & hoc non probat: aliud vero, quod effectus iam sit potestis, sed dependenter à restituitione libere postea ponenda, & iam præsul, & hoc non videtur absurdum. Idem enim dici debet de scien-^{136.} tia visionis Dei, & de reuelatione, & prædictione facta à Propheta, & aliis eiusmodi quæ licet pendent ab obiecto futuro, verè tamen sunt, & existunt ante ipsum obiectum. Quare nunc est in mea potestate quod Deus viderit, vel non viderit me loquenter nunc: sed tamē iam ab aeterno est visio meæ loquitionis in Deo, quia ego nunc libere loquutus eram. Sic dici potest iam heri possum fuisse effectum illius absolutionis in casu nostro: quia tunc erat in Deo præscientia restituitionis hodiernæ libera ponenda: & licet nunc sit in potestate penitentis non restituere, & per consequens impedi-^{137.} re heri fuerit valida absolutione, quia tamen ipse libere restitutus fuit iam heri in Deo præscientia, & absolutione data sub conditione illius præscientis fuit valida. Nec video, quod maius absurdum sit in eo quod gratia hodiernæ ponatur dependenter à restituitione futura iam præsul, quam quod ponatur hodiernæ reuelatione, aut assensu fidei supernaturalis de obiecto libero futuro dependenter etiam à libertate hominis, qui posturus est libere tale obiectum. Imo gratia etiam posita fuit aliis nō ponenda in Paribus antiquis dependen-^{138.} ter à meritis Christi liberis præsul, ut futuri; quare sicut postea erat in potestate Christi ponere, vel non ponere illa merita: sic videatur, quod gratia eius potestate impedi-^{139.} re, ne fuisset gratia data antiquis Paribus, non enim data fuisset, nisi eius merita præviderentur.

Merito ergo P. Suarez, 3. tom. i. 3. partem dis. 13. sett. 4. §. sed urbis, fatetur, se non inuenire rationem sufficiemt ad negandum tale Sacraentum fore validum, si reuera in Deo sit illa præsencia, sub cuius conditione confertur Sacraentum à Ministro.

Solum potest obici, quod si illa forma sub conditione tali est valida, & efficax, potest ^{136.} etiam Sacerdos validè, & efficaciter applicare ^{137.} missam suam hodiernam pro illo, quem Deus ^{138.} nunc iam prævidet ipsi ablaturum primum sit. ^{139.} Deo non pendium pro Mita; nam hoc modo sacrificij præsul, & fructus non manebit suspensus, sed statim applicabatur, cū iam sit præsens illa Dei præsencia, ^{140.} Consequens autem videtur esse contra celsonum Cardinalium Congregationis Concilij, quod affertur, & refertur apud Barbos, tom. i. de potesta-^{141.} te Episcopali allegat. 24. num. 12. Petrus Cenedo in quest. Canonica quæst. 28. num. 6. Aloys. Ricci in praxi part. 3. refol. 36. num. 3. Homobonum in exam. Eccles. part. 1. tract. 4. cap. 14. quæst. 2. 30. & alio

alios, ubi ex consensu Pontificis prohibetur illa Sacerdoti consuetudo, tanquam periculosa, scandala, & præter usum communem Ecclesie.

137. Respondeatur, in puncto illo de applicatione Missæ sub illa conditione esse duas sententias sati communes: alteram concedentem, esse validam, alteram negantem. Priorem tenet Henriquez lib. 9. de Eucharist. c. 21. n. 1. & alij multi, quos refert Anton. Diana tract. de celebrat. Missar. refol. 15. Postiorem vero sequitur ipse Diana cum aliis, quos refert, quorum tamen plures non loquuntur de illo casu, sed de applicatione anticipata. Missa pro eo, qui postea primus venerit non referendo conditionem ad scientiam Dei iam presentem. Et quidem, si prior sententia intelligatur cum moderatione quadam scilicet, quod Sacerdos applicet sacramentum hodiernum, non in differente pro quocumque primo venturo, & ablatu*o* stipendum, sed pro primo, quem Deus iam videt oblatum stipendum ad facrum faciendum pro necessitate aliqua iam nunc existente, scilicet, pro aliquo iam nunc defuncto, non pro necessitate postea futura; tunc speculativè loquendo nihil est, quod impedit valorem talis applicationis, ut fateri videntur ipse etiam Aduersari.

138. Ad illud vero responsum Cardinalium responderi potest. Primo redi dubium auctoritatem ipsius ex ipsis auctoribus, qui illud refert, qui certe videntur sibi contradicere; dicunt enim, fuisse editum iussu Clementis octau, cum tamen dies ibi designatus sit decima quinta Nouembris anno 1605. & Clemens mortuus fuerit tercia Martij eiusdem anni; sed reuera responsu fuit à Congregatione Concilij Tridentini iussu Pauli. Quinti ad interrogationem Cardinalis de Guevara Archiepiscopi Hispalensis, ut dixi dist 19. de Eucharist. c. 10. Admisso itaque illo, respondeo, merito ibi prohiberi consuetudinem illam, tanquam periculam, quia sèpè sèpius occurtere posset, quod necessitas illa, pro quo postea Missa petenda est, nondum sit præsens, quandos Sacerdoz Missam applicat, & per consequens non prospicit illi, qui postea offert stipendum. Vix enim contingit, quod iam tunc sit præsens tota necessitas, cui postea petens Missam, vult subueniri, nisi quando petitur pro mortuo (ut dixi) qui iam tunc est mortuus. Nam si pro viuo offeretur, sèpè contingit, illum prius non fuisse capacem percipiendi fructum, vel quia erat in peccato mortal, vel quia non indigebat satisfactione, vel quia si indigebat pro aliquibus culpis ventralibus, nondum tamen de illis dolebat, & per consequens non poterat illi berari à reatu pœnae per sacrificium quandiu non liberabatur à reatu culpi per pœnitentiam. Merito ergo prohibetur in praxi illa applicatio tot periculis exposta, unde ipsius Authorum prima sententia fatetur illam in praxi debere a Prælatis prohiberi, ut notat Henriquez ubi supradic, in fin.

Denique per illam anticipatam applicationem, minuitur ad minus fructus, si non qui prouenit ex parte Sacerdotis offerentis illi tamen, qui prouenit ex parte offerentis stipem, qui etiam petendo Missam, & dando elemosynam concurreat aliquo modo, & offert illud sacrificium cum Sacerdote, cui oblationi correspondet partialis fructus, ut suppono ex tractatu de Sacrif. Missæ: In predicto autem casu carceret hoc fructu, non enim posset per petitionem hodiernam missæ concurrere ad offerendum sacrificium, quod iam heri fuit oblatum, sed solum ponit conditionem, sub cuius præsumptione heri sám præsenti, applicatus fuit fructus respondens oblationis Sacerdotis, qui tunc obtulit.

Hæc autem non tollunt, quod speculativè illa applicatio Sacerdotis tali modo facta habuerit tunc valorem, ut vidimus, & multo minus habent locum in quæstione nostra de forma Sacramenti sub tali conditione diuinæ præscientie prolatæ, licet ut bene aduerterit Suare, modus ille ministrandi Sacramentum iniuriosissimus esset, & omnino contra reuertentiam Sacramentis debitam.

SECTIO VI.

Alia aulæ circa eamdem formam absolutionis.

140. Dabitur potest Primo, que mutationes verborum reddant formam invalidam; Regula generalis est, illam mutationem, quæ non destruit sensum, sed retinet illum in æquivalenti, non nomine, certe valori; è contra vero illam, quæ non retinet sensum eundem saltem in æquivalenti, nocere. Descendendo autem ad aliquam particularia. Certum est primò non nocere; si aliquis auctoritatis gratia dicat, *Nos te absolvimus*, sicut loqui solet Summus Pontifex, vel si è contra reuertentia gratia dicat, *Ego absoluo vestram dominationem, aut vestram manifestatem, &c.*

Secundò constat ex supradictis, validam esse formam sine pronomine, ego, & sine illis vocibus, à peccatis tuis. Tertiò valida erit forma, si Sacerdos vrgentes, &c. necessitate plures simul absolutus, dicens, *Ego vos absolvio, &c.* Quartò videtur omnino valida hæc forma, ego remitto tibi peccata tua, sicut & hec, *condono tibi peccata tua, lumen enim ex verbis Christi, quorū remiseritis peccata, &c.* Quinto videtur similiter valida hæc, *Ego absolvio Petrum à peccatis, si tamen ipse sit præsens, sicut & valeret hæc: tu absoluvis à me; vel etiam, Petrus absoluvis à me; sic enim valeret forma Baptismi, *baptizatio seruus Christi, &c.* atque ideo valeret etiam in voce actiua, *Ego baptizohunc seruum Christi, &c.**

141. Maius dubium potest esse primò si dicatur, ab solutus seruus Christi, &c. sed de hoc iam diximus. *Varia forma* sect. 4. si illa verba faciente sensum deprecatum, *de quibus dubitatur*, non valere; si vero sumuntur imperatiuè valere; quia licet non exprimatur explicitè persona Ministri, ex ipso tamen loquendi modo satis significatur nam qui imperat, eo ipso videretur præstare actioni suam auctoritatem. Altera tamen esset, si illa verba accipiuntur in sensu optatiuo. Scilicet, *utinam absolutus, vel absoluvis*, nam per optatiuum non significatur effectus, ut in actuali execuzione.

142. Secundò est dubium de hac forma, *placet, quod absoluvis, vel, quod absolvatur hic homo, vel, iubeo Petrum absolvio.* Quas formas valere docet Scorus cum aliis quos refert, & sequitur Vasquez in præsenti q. 84. art. 3. dub. 3. n. 1. quia illæ omnes sunt formulæ iudicariae, quibus virtutur iudices ad proferendam sententiam in alia materiis. Quare immitio ea Scotti sententia reprehenditur ab vtroq; Soto, Caet. & aliis, quos refert, & sequitur P. Henriquez in præsenti, lib. 2. c. 13. m. 4. lib. 1.

143. Dicunt, in Eucharistia non fore validam illam formam, *fiat nobis hoc corpus, & sanguis Christi, aut iubeo, hoc esse Corpus Christi, &c.* ergo nec in pœnitentia valebit. Sed consequitio non est bona, quia in pœnitentia Sacramento non est determinata alia forma à Christo, nisi ea, quæ explicat actum absolutionis, unde cum iudices aliquando absolvant per illa verba, *absolu te*, aliquando per illa, *iubeo hunc absolu*, seu, *placet, quando absoluvis sit, &c.* hæc etia sufficiunt in hoc Sacramento; in Eucharistia vero fuerunt à Christo determinata verba, *conse* crandi

erandi; quodrum sensus valde mutaretur, dicendo, inube hoc est corpus Christi. Aliud enim est enunciare, hoc est corpus meum, aliud imperare, ut constat.

144. Tertio, queritur de hac forma, remittuntur tibi peccata tua, & idem est de hoc, absolveris a peccatis tuis. Multus videtur insufficiens, eo quod oporteat explicare personam Ministri, quae illis verbis non explicatur, nec obstat forma Baptismi Cratorum, baptizatur Ierius Christi, &c, in illo enim Sacramento satis explicatur persona Ministri, cum ipse metus suis manibus actu baptizet: at vero in Sacramento poenitentiae, cum Sacerdos nullam actionem externam exerceat circa poenitentem, oportet, ut verbis saltem explicet, se absoluere. Alij tamen illam formam admittunt, ut validam. Petrus de Soto *lezione 4. de confessione*. Henriquez, ubi supra numero 4. & alij. Probarique potest ex verbis Christi *Matth. 9. & Luce 5.*, vbi dixit Paralytico: remittuntur tibi peccata tua. Quae verba ab iis, quae aderant in eo sensu accepta sunt, quasi dixisset remitti tibi peccata tua; & ideo scandalizati sunt, dicentes, quis potest dimittere peccata nisi filius Deus? Christus autem approbavit sensum, in quo verba intellexerant, dicens: ut autem scias, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, &c. vbi clare ostendit, verba priora, illum sensum habuisse, nec ipso in hoc errasse, sed in eo, quod Christum iudicarent, tanquam sibi arrogantem potestatem quam non haberet. Denique hoc ipsum probat communis hominum sensus; nam si creditor debitori dicat, remittitur tibi tuum debitum; videatur omnino condonare. Item si Pontifex dicat, datur tibi talis probenda, videtur eam conferre, aut si dicat, dispensaris in tali impedimento, vel, irregularitate, omnino dispensat, sicut si iudex dicat Petrus damnatur ad mortem, propriate crimen, Iohannes absolvitur, &c. videntur sententiam validè proferre: ergo similiter in nostro casu Sacerdos qui iudex est, & gerit vices creditoris. Dei poterit validè illis verbis proferre sententiam, vel condonare, &c. Propter auctoritatem tamen multorum, qui de illa forma dubitant, vel eius valorem negant, videtur adhuc dubia. Multo magis dubia est illa, remittuntur peccata; nam sicut verbum, absoluo, absque pronominis te, vel alio aequivalenti, non sufficeret; ita nec praedicta verba absque illa particula, tibi, vel tua, vel alia aequivalenti, propter eamdem rationem.

145. Denique illud, quod aliqui addunt, ego auctoritate Papae absolvitur a peccatis, de quibus contritus, & confessus es: reprehendit communiter a Theologis, & merito videatur Petrus de Soto *libro 2. de confessione*. Gersonius *Alphab. 33. tractat. de absolutione Sacramentali*. Dominic. Soto & Nauarr. quos referit Henriquez ubi supra littera A. & quidem in illis verbis, auctoritate Papae, minus efficit periculi, maximè quando a peccatis mortalibus absolvitur, cum ab ipso omnis iuri dictio derrietur in alios confessarios: licet vere impertinentissima sint: in illis autem verbis, de quibus contritus es, maius est periculum: quid enim si contritionem non habuit, sed attritionem? Imò in sententia satis communi absolutione est valida etiam absque perfecta attritione in aliquibus casibus, in quibus Sacramentum sit informe. Addunt tamen Doctores, pie interpretandam esse mentem confessarij in praedicto casu, ut non velit dependentem facere valorem absolutionis ab illa condizione, sed potius absoluere ab omnibus peccatis, in quantum potest.

Ceterum Sacerdos videtur contrarium verbis suis significare, nec facile appetit, quomodo possit contrariam verbis intentionem habere. Alter posset valor talis absolutionis defendi, dicendo, quod nomine contritionis intelligat quicunque dolorem, sive contritionis perfectam, sive attritionis, sive etiam attritionis imperfectam. Illa verba a peccatis, que confessus es, videtur aliquibus duriora, quia iam non extenderetur absolutione ad ea peccata, quorum inculpabiliter oblitus est penitentis, & quae non est confessus. Hoc tamen non multum virget, quia absolutione directe, & ex intentione confessarij, cum si sententia iudicis sufficit, si directe cadat supra peccata declarata in confessione, ad alia enim tendit, indirecte propter connexionem, quam habet remissio unius peccati cum remissione omnium mortalium mad hoc autem non requiritur, quod ex intentione confessarij dirigatur.

Secundò dubitari solet circa absolutionem Sacramentalium possit conferti absenti. Et quidem olim ante Clementem VIII astimabatur probabilis sententia affirmativa, quam docuerent antiquiores Palud. Anton. Sylvester, summa Confessor. Margarita Confessor. Armilla, Tabiena, Raynerius, Petrus de Tarantasia, vterque Soto, ex aliis vero Nauarr. Adrian. Palatios, Richard. Major, Alex. Rutilius, quos referunt, & congerunt P. Suarez in praesenti disputa. 19. sct. & P. Coninch, in praefata disputa. 4. dubitatur. 10. & in opusculi de absolutione moribundi num. 33. & sequentibus.

Contraria tamen sententia est iam omnino certa, quam plures, etiam ex antiquioribus docuerunt, quos referunt, & sequuntur Suarez & Coninch, loc. cit. Tolerantiam in summ. c. 6. Valentia in *prædicta disputatione 7. q. 11. p. 1. §. quod autem*, Vafquez in *prædicta 9. q. 9. art. 4. sub. 2. Steqh. Fagundez de præcepto. Eccl. præcept. 2. lib. 2. cap. 10. & alij omnes Recomendares. Nec potest iam de hoc dubitari, postquam Clemens Octauius contrariam doctrinam, & eius proxim sub ex communicationis pœna prohibuit. Quomodo autem ex verbis illius decrei inferatur de fœtus valoris, dicam *disputatione 17. sct. 14.**

Rationes pro hac sententia plures afferti solet: Præcipue haec sunt Prima ex vñi Ecclesie, quem declarauit Clemens Papa in prædicto decreto; in ritu autem Sacramentorum necessario, debemus omnino stare vñi Ecclesie, tanguam firmissime regulæ, & interpreti iustitioris Christi.

Confirmatur, quia si semel admittas, absolutionem posse conferri in absentiâ, eo quod Christus solidum dixit, quorum remiseritis peccata, &c. Et quia illa absolutione in absentiâ est vera remissio, patiter poteris concedere, ordinacionem posse confici nutibus, vel scriptura; non enim minus explicat voluntatem tradendæ potestatis hoc modo. Episcopus quām vocibus: posset etiam Sacerdos vngendo infirmum orare, non vocibus, sed scriptis, non enim minus potest quis orare, & loqui cum Deo scribendo, quām vocem proferendo, & aliunde Iacobus Apostolus solidum dixit, quod Presbyteri vngentes oleo orient, &c. Cum ergo haec omnia non admittantur, quia sunt contra Ecclesie vñum exigentem voces, sic nec debet admitti absolutione absentiâ data, propter eamdem rationem.

Secunda ratio ab exemplo aliorum Sacramentorum, quae omnia (vno matrimonio excepto) confici debet in præsentiâ subiecti, cui conferatur. Debemus autem arguere in Sacramento poenitentiae ab aliis potius Sacramentis, quām à matrimonio, quia

Disput. XIII. Sect. VI.

202

Si licet arguere à matrimonio, sequeretur, posse etiam absolutionem dari absque verbis: per scripturam, aut per procurationem, vel nuncium, vel etiā nutibus, sicut fieri potest matrimonio. Cum ergo hec omnia non concedantur in absolutione; nec matrimonij exemplū quidquā probat sic; nec valore in absentia probant, quia matrimonij (ut sēpē diximus) est contractus humanus, quē Christus reliquit in eodem tempore statu, nec immutauit eius materiam, quando illū ad rationē sacramenti elenauit. Cetera autē sacramenta instituit de novo, quoad ritus peculiares, qui essent materia, & forma.

enim benediceretur, & consecraretur Sacerdotibus ceremoniis, nisi ipsi Sacerdoti.

Quarta ratio congruentia sumi potest specialiter ex institutione huius Sacramenti, cuius Minister debet, ut exactus Iudee ante absolucionem examinare, & cognoscere totum statum conscientia paenitentis; quantum ipse paenitentis humano modo potest manifestare: oportet ergo quod, dum absolvitur, sit praefens, quia alioquin fortasse haberet aliquid delictum de novo commissum, vel in memoriam reuocatum post confessionem, quod explicare non potest dum absolvens est, ad quod periculum vitandum congruum fuit non posse absoluiri, nisi praesentem.

Dices, hoc periculum omnino cessat, quando penitentia perfecta confessione, amittit usum ratio-nis: Tunc enim, etiam si absens esset, possit mora-liter constare confessio de eius incapacitate ad nouum peccatum committendum.

Sed contra, quia in primis etiam tunc non posse.

terat Iudee Confessarius quod nunc iam non recuperasset vsum rationis, quando absens absolvitur. Denique licet in eo casu metaphysico cessasset periculum; ille tamen casus non potuit convenienter excipi a regula generali: nam vel institutum fuisse Sacramentum, ita ut absolutio absens esset invalida, nisi in eo casu, & hic modus non erat decens, quia institutio Sacramenti non debet descendere ad casus adeo particulares & extraordinarios: vel ex vi institutionis soli praeciperetur confessario non absoluere, nisi praemisso examine omni humana diligentia facto: & hoc non malidaret ab solutione, praeferunt bona fide data, etiam sine illo examine, & per consequens absolutio absens valida fuisse. Sepe prater illum casum; atque adeo daretur occasio arbitrandi & absoluendi apius in absentia, aliquando culpabiliter, aliquando inculpabiliter, non praeiuste examine, quod primitur tunc deberet, & posset. Cui periculo radicitus obuiabatur exigendo in vnuersum praeiumentem paenitentis ad valorem absolutionis.

Quinto denique probatur ex verbis formæ, quæ
ad Concil. Florent. & Trident. Ego te absoluo,
cc. Quæ quidem diriguntur ad personam praesen-
tium. Nec satisfacit dicere, quod posset absoluiri per
la verba dicendo, **absoluntur Petrus à peccatis, &c.**
oc, inquit, non satisfacit, quia mutatio forma-
ti valida, debet esse in verba aequivalenter quoniam
sensum: non aequivalent autem verba in sensu
intelligantur de absente: vt constat ex formâ
charisticâ, que quia concipiatur per illa verba,
et **et corpus meum**, non potest mutari in hec verba,
ad eum est **corpus meum**, quibus loquitur. Sacerdos
pane magis distanti, variari enim nota-
liter sensus formæ. Similiter ergo cum requirâ-
tur ex Concilii talis formâ, ego te absoluo: non po-
lit mutari in verba, quibus agatur de homine ab-
sente propter eamdem rationem. Fator, in pra-
dicta pœnitentia validam fore illam formam ab-
soluti, vel **absoluntur Petrus, &c.** Sicut & in
proximo valer, baptizetur sensus Christi &c. Quia
ne non variatur sensus. Nam loquendo de ho-
mene pœnitenti: perinde est dicere, **Baptizatur**
sensus Christi, ac dicere, **baptizatur hic sensus**
Christi, quia verba illa habent vim designandæ
sententem eum, de quo tanquam de praesenti
nimis; At vero in absentiâ variarietur notabili-
sensus illorum verborum, ac per consequens
retineretur eadem forma, quæ, à Conciliis
natur: Vnde in matrimonio, quod potest con-
siderari inter praesentes, vel etiam absentes, non de-
minuntur pro forma illa verba, **accipio te in**

meam, sed in communi desiderantur verba, vel mutus, aut aliquid, quo significetur internus confessus contrahentium, in aliis verò sacramentis, quæ non nisi in præsencia conficiuntur, determinantur formæ, quæ eamdem præsentiam significant, ut confitatur ex omnium illorum inductione.

156.

Solet obiici factum S. Thoma Cantuariensis, quem refert Scotus in 4. d. 17. q. vnic. versus finem missæ ad Pontificem Romanum pro absolutione, quam historiam P. Suarez in præsentia disp. 9. sect. 3. n. 3. Paulò aliter refert, quod scilicet in carcere detenus id fecerit, & n. 8. dicit, non esse authentica, nec apud aliquem inueniri. Sed vera est, & certa, referturque ab omnibus scriptoribus in eius vita, ut constat ex Surio, & aliis; non tamen erat in carcere, nec petit absolutionem sacramentalem, sed à suspensione, qua ipsem se punierat, suspendingo se à Missa celebranda, propter quandam coniuentiam, qua bona fide, & ex bone fide Regi promiserat confessum in re, ex qua periculum poterat immixtæ Ecclesiastice libertati. Absolutione verò summi Pontificis habita, celebravit deinceps absque scrupulo.

157.

Obiici etiam solet Cyprianus epist. 13. vbi per scripturam suam precipit aliquibus in periculo existentibus pacem dare, quam ab eo per litteras petierat. Sed in primis Cyprianus ibi non dicit poenitentes scripto petuisse absolutionem, aut confessos sua peccata (in quo aliqui Scholastici deceperunt) sed Martyres scriptissime ad Cyprianum intercedentes pro iis, qui defecerant in fidei confessione, & rogantes eum, ut ipsos in communionem admitteret. Deinde ibi non est sermo de absolutione sacramentali, sed de reconciliatione cum Ecclesia, à qua separati erant propter illam apostasiam: Vnde reconciliatio illa delegatur à Cypriano, Diaconis, si Presbyter absit, quod fieri non posset in absolutione sacramentali: & ideo illa vocatur ibi pax, quia nimis cō tendebat, ut rediret in pacem cum Ecclesia, qua merita aduersus illos indignata fuerat. Deniq; nec illa absolutione quæcumque sit, fiebat in absentia, sed committitur facultas Presbytero aut Diacono, ut in casu necessitatis absoluat, & reconciliet huiusmodi homines, in præsencia eamē, & manu eis imposta. Vnde potius rorqueri potest argumentum, quod multò minus possit absolutione sacramentalis dari omnino in absentia, cum nec illa reconciliatio fieret, nisi in præsencia.

158.

Tertiò solet obiici ex c. Qualis 30. quest. 5. vbi dicitur, poenitentiam adulteræ per scripturam recipiendam. Sed ibi in primis non agitur de absolutione danda in absentia. Deinde scriptura illa non erat confessio sacramentalis, sed testimonium, ut certius constaret de respicentia illius & satisficeret scandalum fidelium: sicut etiam nunc Inquisitores non solent reconciliare hæreticos, nisi in scriptis faciuntur, & abiurant suam hæresim, quod tamen (ut constat) non ordinatur ad forum sacramentale, sed ad exterritum & iudiciale.

SECTIO VII.

Virum formæ absolutionis posset proferri à pluribus ministris?

159.

Similis quæstio tractari solet de Baptismo à Theologis cum S. Thoma *spr. q. 67. art. 6.* sed non est omnino eadem difficultas, ut ex dicendis constabit. Et in primis non est dubium, quod successive possint plures Sacerdotes ab eisdem peccatis absoluere poenitentem, qui iterum, & iterum eadem peccata clavibus subiiciat. Neque etiam videtur

dubium, quod posset poenitens, si ita veller, diligere peccata venialia, quæ sola confiteruntur, & vni Sacerdoti dare aliqua eorum pro materia absolutionis, & alteri alia atque ita facere, ut ministri etiam absoluenter partialiter, alter ab aliquibus, alter ab aliis peccatis, absolutione saltem directe: vnde inchoata confessione cum uno posset interrumpere aliquantulum, dum alii confiteretur de aliis, obtenta absolutione, redire ad primum, & perficere confessionem, & obtinere absolutionem: quia cum illa peccata non sint materia necessaria, non appetit, cur non possit illam diuidere, & patrem fabiicere huic Iudici, & partem illi. Quare consequenter posset vterque Sacerdos simul poenitentem absoluere, singuli directe à peccatis sibi manifestatis, & singuli conficerent unum Sacramentum poenitentia distinctorum confitans ex partibus diuersis, ut constat. Inde in sententia corum, qui dicunt posse aliquando superiorem ob iustam causam audire subditum solum de peccatis referuntur, & absoluere illum, ac mittere ad inferiorem, qui absoluat à non resuari; & consequenter debet concedi, quod interuenientibus eisdem causis, posset simul Praelatus, qui sola referuntur audiunt, & inferior, qui audiunt alia, absoluere singuli directe ab iis, quæ audiunt, & indirecte ab aliis: non enim apparentia inconvenientia, sed fortasse minoria, quæ si successu inferior post superiorem absoluueret, cum in utroque casu dimidietur absolutione directe à mortalibus, & in secundo casu, licet dimidietur, & dimidatur in ordine ad absoluente; non tamen diuidetur, quod tempus, sed absoluetur simul directe ab omnibus peccatis. Denique non appetit, cur non possit dari saltem ignorantia inuincibilis qua tam poenitens, quam Sacerdos putet, posse licere dimidiari, & diuidi confessio mortalium: qua ignorantia posita posse poenitens confiteri aliquæ mortalia, vni confessio, & alia alteri, sicut diximus posse venialia, & absoluere simul ab utroque, quæ absolutione licita est propter ignorantiam excusantem à peccato, argu etiam validam: quia quando ex iusta causa, ut obliuio, vel timore scandali, &c. poenitens non dicit omnia mortalia, sed aliqua, adhuc validam est absolutione: quæ directe cadit super illa, sed indirecte super alia. Difficultas ergo præsens porficiunt eis, quando eadem peccata confiterunt poenitens duobus, vel pluribus Sacerdotibus, an possit ab iis simul absoluiri.

Et in primis non videtur dubium, quod absolutione utriusque est validæ, si utrumque simul perficeretur prolatione formæ, & poenitens efficeret dispositus, quia utraque efficeretur prolatione legitime ministro super materiam debitam, & non efficeretur maior ratio, cur vna absolutione haberet effectum, quam altera. Dixi tamē, si poenitens efficeret dispositus, quia cum ille modus accipiendo absolutionem à duobus, & confitendi simul utriusque sit contra Ecclesias consuetudinem, multi quibus contentit Suarez in præsentia disp. 8. sect. 4. num. 4. putare esse illicitum, & posset ex hac parte deficere dispositio necessaria in poenitentia. Aliquando tamen cessat hac ratio, ut si moribundo, qui confessionem petat, adueniant duo Sacerdotes, & utrumque illum sensibus definitum absoluat, vel si in naufragio, aut incendio aliquis multis Sacerdotibus præsentibus confiteatur, ut ab illis absoluatur, vel denique si bona fide id faceret existimans ita licere, in his enim, & similibus casibus locum potest habere hac quæstio, & nunc dicimus, utramque absolutionem concurrere ad gratiam sacramentalē, quia non est maior ratio de vna, quæ de altera. Quod autem aliqui oppo-

ni, repugnare duplicitatem causam adaequatam, quia
ipsi esset illa duplex absolutionis; facile solvitur; Tum
quia haec non sunt causae physicae, sed morales, ut
suppono ex tractatu de Sacramentis in genere. Tu
quia licet singulae causae in actu primo essent suffi-
cientes, de facto in actu secundo attemperaretur
concurrentis unius propter praesentiam alterius, &
conflitantes, seu productio gratiae non esset duplex
sed unica adaequata procedens ab utraque causa;
sicut quando de facto plures Sacerdotes consecrati
eadem hostiam; Tum denique quia in nostro cau-
sulis dici posset, sicut abolutions habere
suum effectum diuersum, ut videbimus.

Hoc ergo supposito, dubitari solet primum an in praedicto casu essent duo Sacramenta, vel unicum tantum, & quidem duo Baptisimo S. Thom *dicit* q. 67. art. 6. quem atque multi sequuntur, *dicit*, esse unum Sacramentum, si conferretur a duobus simul, quod late probat Valquez 2. *tom. in 3. p. disp. 148. c. 2.* *Em. autem fundamentum est*, quia Sacramentum cum sit in genere signi, *dicit* pro formalis significacione, ergo quoties una, & eadem est significatio, non erit duplex, sed unicum significare, & consequens illa duplex ablutio, & prolatione, cum habeat eandem significacionem, non facient dum Sacramenta sed unum.

Hoc tamen argumentum non videtur efficax, quia concreta accidentia non petunt plenitatem formae ut multiplicentur; nam duo subiecta cum eadē albedine essent duo alba ergo duo subiecta cum eadem significacione erit duo signa. Tertio, quia neque esset eadem omnino significatio; nam licet gratia significata esset eadem, & character significatus esset idem. Verba tamen in solum significant gratiam, & characterem, sed significant, quod causantur per talem ministerium. Ne enim persona ministri debet aliquo modo significari; ergo non est eadem omnino significatio, quia formae, atque ad ea non erit unicum, sed plures signa.

Sancte Suarez dicit q. 67. disp. 1. set. 2. dicit, id esse intelligentium moraliter, & formaliter, quod sci-
ent et esset unus Baptismus moraliter, & quoad ef-
ficiendum, quia unicum haberet effectum: re tamen
sunt fore duo Sacra menta physie, & materialiter,
una ablutione, & una forma conflat vnum Sacra-
mentum: ergo duplex materia, & duplex forma
sufficeret duo Sacra menta, quorum quilibet
est signum sufficiens gratia sanctificantis, in
eo sensu idem Suarez in presenti dicit, disp. 8. di-
ct. in nostro casu non futurum multiplex, sed vni-
um Sacra mentum Poenitentia, scilicet moraliter,
formaliter, prout dixerat de Baptismo tomo
precedenti. Alij dicunt, re vera fore duo Sacra-
menta Baptismi, quos refert, & sequitur Coninch
dicit q. 67. art. 6. dub. 1. n. 40.

Ego existim, quidquid de Baptismo dicatur, in
olto tamen casu posse esse aliquando duo Sacra-
menta penitentia: cum enim hoc Sacramentum
iudicium quoddam, confusus ex suis partibus,
& sic ex sua institutione multiplicabile super eis-
dem peccatis non appareat, cur non possit multiplicari
in nostro casu, in quo index est diversus, &
mentem diversam quod enim posset opponi de vni-
tate confessionis, & doloris, qua est materia pro-
pria non obstat, quia infra disp. seq. videbimus,
indemnum numero dolorem non retractatum, & mo-
diliter preferenterem posse deferire ad plures ab-
solutiones, & ad plura Sacraenta penitentia:
confusus autem in nostro casu, licet physicus, &
materialiter videatur esse via; moraliter tamen, &
materialiter potest esse duplex: suppono enim, re-

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

intem voluisse confiteri vtrique Sacerdoti, & subiici vtriq; in hoc foro; nā si voluit vni foli confiteri, ab illo solo poterit validē absoluī, supposito ergo, quod vtrique voluit confiteri, confessio illa fuit mortaliter duplex; quia idem est dicere *Confiteor vobis hoc peccatum, ac dicere, Confiteor tibi Petre, & confiteor eisam tibi Paule*; quo casu esset duplex confessio formaliter, & realiter. Sicut ergo illa forma, *Ego vos ab soluo, est virinaliter duplex, quia aequinalebit his: Ego te ab soluo Petre, & Ego te ab soluo Paule*; sic confessio illa copulativa *Confiteor vobis, erit duplex, & aequinalebit duabus confessionibus, quarum singula fiant vni*. Vnde duplex confessio cum duplice absolucione sibi correspondens, debet conflare duplex Sacramentum diuersum. Quamvis ergo de baptismō aliquis negaret, posse esse duplex Sacramentum, eo quod Baptismus non sit multiplicabilis & reiterabilis ex sua institutio-
ne; de Sacramento penitentiae, quod multiplicabile, & reiterabile est, non debet id negari.

Vnde arguere possumus, & explicare magis collisionem nostram: quia non videtur negandum, osse aliquem, saltem si habeat solum veniam, auctoritatem, quibus iam antea fuit absolutus posse, quam, confiteri seorsim duobus, faciendo cum illis confessionem generalem, eadem peccata diendo hodie vni, & creas alteri, & postea finita confessione, accipere eadem die abolutionem absconde, mane ad vno, & vespere ab altero, & tunc utrumque duplex Sacramentum diuersum: quod enim alteri etiam confiteatur, non impedit, quod nunc etiam confiteri possit, & ab eodem absolvi. Ergo finita confessione, utrumque Sacerdotem repetiri in eodem loco: cur non posset penitens ab utroque abolutionem petere ratione confessionis singulis facta; cur ergo non posset vterque simul singulis in solidum absoluere, & diuersum Sacramentum confidere, sicut si successione absoluissentur: Nam similitas, vel successio temporis pericidens videtur se habere: nec absolutioni unius auctor potest ab altero, quia in hoc foro, etiam sicut vnius sententiam, potest alijs indicare, & solum recursus ad ipsum facit, quod possit indicare, & absoluere: cum ergo penitens recurreret ad utrumque, vterque habet ius indicandi, & procedendi sententiam, perinde ac si ad ipsum solum penitens recurrisset. Idem ergo erit, quando mul vtrique confiteatur, quod enim seorsim illis confiteatur, vel vni coram altero: quod item alius eribus vtrique, vel eisdem vtrique, dicendo, recurso ad vos, confiteor vobis, &c. parum videtur serere; si tamen animum habet ad quemlibet recrudiendi independenter ab altero, & ad singulos in solidum, sicut si seorsim recurreret, & singulis confiteretur.

Vnde consequenter inferò, in illo casu per
tramque absolutionem conferri maiorem gra-
mam, quām per vnam solam: quia non est, cur vnu
sacramentum impediatur à suo effectu producen-
do propero consortium alterius Sacramenti: Qua-
re sicut absolutiones illæ: si non simil, sed succes-
sive præstarentur, singula darent effectum suum,
et vtraque conferret plus gratia, quām vna sola:
c simil exhibita dabunt eundem effectum, quem
autem successu, quām vè exerceatur duo indi-
cata, & proferuntur, dæ sententiae, quarum quæli-
et debet habere effectum diuersum.

Contra hoc vrgeri potest ex Sacramento Baptis-
ti, in quo si aqua simul à duobus ministris effun-
dat, & forma ab vtroq; simul proferatur licet siat
no Sacramento materialiter, & physicè, non ta-
en can[ta] plus gratia, neq[ue] alijs ob[st]aculo

si unus solus minister baptizaret: Ergo idem de Sacramento pœnitentiaæ dicendum esset.

167.

Respondetur, negando consequentiam, ratio autem desumitur ex diversa institutione: utriusque Sacramenti, nam baptismus (& idem est de confirmatione, ordine, & extrema vocatione) ex sua institutione ordinatur ad quendam finem determinatum, scilicet ad generationem spiritualem hominis, & characterem, sicut Confirmatione ad designandum militem Christianum. Ordo ad ministrum Ecclesie constitendum, & extrema Vocatione ad collaborandum, in ultimo agone, &c. & ideo non sunt reiterabilia (quod intelligitur etiam de extrema vocatione intra eandem infinitatem) quia non ordinantur ad augmentum sui effectus, sed ad pondendum illum effectum semel, quo effectu semel posito, non deserunt amplius illud Sacramentum ad iterum ponendum, vel augendum. At vero Sacramentum pœnitentiaæ ex sua institutione habet, posse reiterari supra eisdem peccatis, quia non alligatur ad semel ponendum unum effectum, sed ordinatur etiam ad iterum, & iterum cum ponendum, & augendum, hoc est, ad remittenda plures illa peccata, & ad reconciliandum magis, & magis hominem cum Deo offendit. Ex hac autem differentia oritur, ut semel applicatus duplex baptismus non plus operetur, quam unus, quia singuli tendunt indissimilitudinem ad eundem effectum; duplex vero Sacramentum pœnitentiaæ confert maiorem effectum, quam unum, quia non tendunt ad eundem effectum indissimilitudinem, sed cum tractu successivo, hoc est, ad iterum, & iterum illum magis, & magis ponendum. Quod declarare possumus exemplo vulgari ex modo, quo unus Pontifex solet aliquam gratiam, vel indulgentiam concedere. Aliquando enim eam concedere vult solum semel, & rite, quantumcumque multiplicetur titulus, non multiplicatur, nec angerat gratia, quæ conceditur, v. g. conceditur accipienti Bullam Crucis, ut post semel in vita, & semel in articulo mortis habet Indulgentiam plenariam, vel absoluere a resursum, &c. Vnde si aliquis simul accipiat plures bullas, non lucratur his indulgentiam illam, nec poterit his absoluere ab eismodi referuntis (nisi specialiter concedatur secunda facultas accipienti secundam bullam,) quia Pontifex ex vi illius concessionis non vult, nisi semel ponit aitmodi effectum. Aliquando vero concedit cum tractu successivo, v. g. habenti talem imaginæ benedictum, & audienti Missam concedit toties, quones pro singulis Missis quadraginta annos Indulgentia, vel indulgentiam plenariam. Vnde si alius quis simul audiret duas Missas in duobus Altaribus, duplum lucratum portionem, sicut si eas audiret successus. Vides differentiam orientis ex diverso modo institutionis, & confessionis. In priori casu homo non plus lucratetur, sed plures titulis idem; quia omnes, & singuli tituli tendunt ad eundem effectum semel ponendum: in posteriori casu tituli plures afferrent plus emolumen-
ti; quia non tendent ad idem indissimilitudinem, sed cum facultate repetendi, & augendi effectum. Sic Christus in Baptismo, confirmatione, &c. concessit facultatem acquitendi semel tantum talem, vel talem effectum; quare si multiplicetur Sacramentum, habebitur quidem idem effectus pluribus titulis non plus. In Sacramento autem pœnitentiaæ dedit facultate consequendi talem Indulgentiam, vel effectum toties quoties: quare sicut plura Sacraenta successivè suscepimus, non solum afferunt plures titulos, sed plus de effectu, sicut etiam quando simul applicarentur, quia non

168.

ordinantur ad idem indissimilitudinem, sed indissimiliter hoc est, ad plures, & plures obtinendam Indulgentiam maior in, & maiorem. Quod idem dicendum esset in matrimonio, si Deus dispensaret cum aliquo, ut plures uxores acciperet. Tunc enim recipere simul multa Sacraenta, & maiorem gratiam, si simul duas, vel plures acciperet uxores. Observat tamen bene Major, & ali apud Valsquez, vñ supra, c. 2. in illo casu non dici, proprie, quod homo sit bis Baptizatus, sed semel duplice Baptismate, quia bis baptizari significat successione vnum Baptizationis post aliam; sic in nostro casu non dicetur homo bis absoluere, sed semel duplice abolutione: sicut quando eadem hostia consecratur a multis sacerdotibus cum Episcopo, non dicitur bis, aut plures consecrata, sed semel per plures formas consecrationis.

Dixi tamen in conclusione, posse esse aliquando duo Sacraenta Pœnitentiaæ, per duplum cem abolutionem simul collatam, quia non semper erunt duo, nec dabunt maiorem gratiam. Nam si moribundus confessionem petat, & ipso tam sensibus destituto, superuenient duo sacerdotes, & re cognita vtrq; eum simul absoluat, non sicut duo Sacraenta simpliciter, nec maior gratia conficeretur, quia si unus solus absoluisset, Alioquin si singulare abolutione facit vnum Sacramentum diuertit, confit distinque effectum; consequens videatur, quod si secundus Sacerdos adueniret post abolutionem à primo collatam, posset ipse valide, & licite iterum absoluere, & resultaret aliud Sacramentum, & conferretur aliis nouus effectus, & deinde quaque superuenient Sacerdotes possent successivè id ipsum facere, & multiplicare abolutionem, & agere gratiam morientis. Consequens autem videatur abfurdum. & contra, proximam Ecclesiam nemo enim andet itemum absoluere, quem scit ab alio abolutum sine noua confessione, aut fine non petitio abolutionis faletem per mutum, aut signum aliquod à moribundo exhibitu quoce est praxis in maximum animarum detrimentum esse, si licet & validè posset plures ab soluere in hunc casu iterum absolutione proderet posset, & ad maiorem securitatem, & ad maius gratia incrementum.

Sequela autem illa probamus ex supradictis quia si singuli Sacerdotes conficiunt diuertit Sacramentum; oportet, quod unica abolutione correspondet sua confessio virtualiter distinta, quia in his voluntat hunc etiam confiteri, vel absolutionem ab eo etiam distinctam petierit; sicut supra dicebamus esse multiplicem virtualiter confessionem, quando aliquis pluribus simul confiteretur dicendo, confessio vobis, &c. hanc in hoc etiam casu esset illa multiplex confessio virtualiter, & idcirco quilibet Sacerdos habet insuffranchientiam abolutionis, quia ad ipsum etiam reenterat insimus, & eius sententia petierat, consequens est, ut etiam post datum abolutionem à primo sacerdote posset secundus superueniens profere absolutionem propter confessionem ad ipsum etiam ordinataam, sicut supra dicebamus de illo, qui duobus sacerdotibus seorsim confiterit, & ad illis etiam successivè potest absoluiri, quia ibi est duplex iudicium; & ideo sententia vnius iudicis non impedit alterum iudicem à preferenda sententia. Cū ergo in nostro casu secundus sacerdos superueniens non possit secundam absolutionem profere, fatendum est, non præcessisse duplum confessionem virtualiter distinctam, nec inchoatam sive duplex iudicium, sed unicum, arguendo per voluntatem sententiam sive omnino terminatam.

Tota ergo ratio, quare aliquando sicut duo Sacraenta

petit duas absolutiones sed unicam, ergo non potest utraque valide conferri.

Respondetur, utrumque valide absolvere: quia penitentis, licet non petierit pluries absoluiri, sed semel, voluit tamē absoluiri semel, siue ab unū siue ab pluribus semel absoluenterib[us]: ipse enim solo, proposuit causam, & instituit iudicium eo modo, quo potuit: per illam autem petitionem absolutionis, singuli sacerdotes acquirent ius, ut judicarent, & proferrent sententiam; dummodo non essent ab alio praeventi. Cum ergo uterque sacerdos sit iudex legitimus, & neuter ab altero sit praeventus, uterque potest validè indicare, cum non inneniat causam terminaram, sed pendente, utraque absolutione erit valida, non tamen erit duplex Sacramentum: quia non est duplex iudicium, sed identiter terminatum simul per sententiam diorum iudicium: sicut hostia consecrata à duobus simul sacerdotibus, non esset duplex Sacramentum simpliciter, sed unum Sacramentum constitutum per duplex formam, physicè & materialiter, non formaliter, aut moraliter, ut supra explicatum est.

Secundò principaliter dubitari solet in predicto casu, quando duo simul absolvunt: penitentia singuli dicere nos te absoluimus à peccatis tuis: & tandem valida esset forma P. Suarez 3. tom. d[icit]a disp. 2. 3. n. 1. 3. 3. affirmit formam validam, si sensus non sit, utrumque concurret, ut causam partialiter: sed simul significet, utrumque causare illum effectum, sicut verū est dicere, nos consecravimus hanc hostiam: quando duo simul prouulnent verba consecratio[nis]. P. Vazquez in predicti quæst. 91. art. 4. dub. 1. n. 8. negat, fore validam formam, quod latius docuerat eom. 2. de forma baptisimi disp. 148. c. 5. ibi tamen de forma absolutionis videtur dubitare: confessio Pater Coninch quæst. 67. art. 6. dub. 1. n. 4. 13. & fuit S. Thom. illo art. 6. & m[od]i etiam magis placet. Rationes multe afferuntur, quas h[ab]et refutari, & refutat Vazquez d[icit]e c. 5. quibus omis[is], possimus hoc sic explicare: quia per illa verba, nos te absoluimus: potest quilibet velle significare, vel voluntatem absoluendi solum partialiter cum altero, vel voluntatem absoluendi totaliter, quantum potest ex parte sua: in neutro autem sensu videtur valida illa forma: ergo. Minor, quoad primū sensum in quo eam intellexit S. Thom. loquens de Baptismo, videtur ab omnibus recepta & probata potest: quia in eo sensu non significaret voluntate absolucionis, sed conditionatam, nam qui potens absoluere totaliter, nō vult absoluere solus, sed partialiter solum, & cum alio; eo ipso videtur velle solum absoluere sub conditione, si alius etiam partialiter absoluat: quare si ille alius nō dū protulit formam integrā, cum nō dū conditio subiicitur, verba illa non habebunt effectū: nec possunt postea illum habere, quia non potest manere suspensa efficacia verborū, nec possunt profertur sub conditione de futuro, ut dixi fct. 5. si verū ille alius iā protulit formam integrā, & conditio posita est, redit eadē difficultas: si ille prior perficit verba, iam posuit effectum, & ita nihil restat ponendum, quia iam Sacramentum est perfectum, vel certe, si ille prior non posuit effectum, quia solum intendebat concurrence partialiter, nec modō ponetur, quia verba prioris non possunt nunc operari, postquam transacta sunt, & verba posterioris sola nō sufficiunt, quia non vult concurrende totaliter, sed solum partialiter: solum ergo possent deferre in calu metaphysico, quando uterque proferret ultimam syllabam omnino da similitate mathematica. Non est autem credibile, quod Christus dederit suis ministris hanc potestate concurrendi, & utendi forma quæ significat.

176.
An potest
dicere Nos
te absoluimus.

P. Joan. de Lugo, de Penitentia:

ret solū concussum partiale, quæ potestas solū posset deferire ad causum quendam metaphysicū, & alunde non erat utilis, nec coanexionem habebat cum potestate, quam dabant ab solū dī per modum causa totalis. Fatoe enim de factō ex potestate, quam Christus dedit conferandi, vel absoluendi, sequi, quod possit aliquando duo simul concurrere ad confundendum Sacramentum, si vere que proferat debitam formam, & simul perficiat prolationem illius; quia hæc potestas includitur in potestate, quam habent conferandi, vel absoluendi seorsim: non potest enim impediti effectus ex eo, quod operentur duas causas, quarum singulæ possunt operari. At vero potestas operandi per formā specialē, quæ significat voluntatem concurrendi solū partialiter non includitur in potestate operandi per formā quæ id non significat; potest enim dari una potestas sine alia, nec una forma significat alterius alii quippe est dicere: ego volo totaliter te absoluere: alii vero: ego non solus, nec totaliter, sed partialiter cum alio vole te absoluere. Aliunde vero, ut dixi, hæc secunda potestas operandi per talē formā inutilis, imo & noxia esset: vix enim vñquam in casu metaphysico validē proferretur; sicut vero nunquam; quia sine causa expōneretur uterque minister euidenti periculo faciendi irritum Sacramentum, cùm nunquam posset esse validum, nisi quando uterque simul proferret ultimam syllabam, quod forte nunquam eueniret. Possunt quidem de factō plures Sacerdotes concurrere ad conferandam eandem hostiam; sed hoc non nisi ex grāu causa, & absque periculo villo irritandi Sacramentum: quia proferunt singuli formam sufficiēt, & quicunque prior perficiat formā, validē conferabit. At vero si forma solū significaret concussum partiale, neuter validē absoluaret, nisi uterque simul proferret ultimam syllabam. Quod certius adhuc periculū esset, & necessitas omnimodo, si tres, quatuor, vel plures simul proferrent illa verba. Vnde confirmatur argumentum propositum; quia si Christus dedisset potestatem significandi per formam, concussum partiale cū alio, dedisset etiam potestatem significandi concussum partiale cū duobus, & cū tribus, & cū pluribus, quod quidem magis absurdum esset, cū esset potestas ad actum omnino impossibilem, quod scilicet centum homines simulatae mathematica proferrent ultimam syllabam. Hoc autem totum fieret absque illa necessitate, aut causa, cū possent singuli vti forme confusa non significante concussum partiale, sed totalem, quantum ex parte singulorum; non est ergo credibile Christum dedisse talēm potestatem, quia sine peccato vti non possemus, & quæ in potestate absoluendi per formam solitam nullo modo includitur.

179. Dicessim dī videtur includi: quia Christus de factō instituit hoc sacramentum per modū iudicij, & sacerdotes constitūt iudices in hoc Tribunali: alii autē iudices humani eo ipso, quod possint singuli iudicare, & condemnare, vel absoluere seorsim ab aliis, possunt multō magis, si velint conuenire duo, vel plures ad eandem sententiam proferendam, & dicere: nos te absoluimus: vel nos te condemnamus. Similius si duo, vel tres exequatores Testamētū habeant à restatore facultatem, ut singuli seorsim possint aliqua exequi; poterunt à fortiori omnes simul, & significare hanc suam voluntatem concurrendi solū partialiter, & cū aliis per verbū commune: nos vendimus, nos emimus, donamus, &c. Ergo eo ipso, quod Christus dedit Apostolis potestatē, ut singuli iudicarent, absoluarent, &c. videtur de-

disse potestatē ut sacerdotes sacerdotes cum aliis & significarent concūrsum causā partialis.

Respondet, negando consequentiam, quæ non potest fieri à iudicibus, & ministris humanis ad iudices, & Ministros huīus Sacramenti. Ratio autem desunt ex dī: quia iudices iudicēt, aut Ministri humani non accipiunt suam potestatē alligatam ad operandū per tales voces, quæ sint verba formalia, & non solū virtualia: in dī possunt operari per Scripturam, per munus, per verba virtualiter solū, & non realiter permanentia, quæ non est periculum irritandi a dī. Sicut viuant verbis significantibus concussum solū partiale, quia licet vñus absoluat prior verba, possunt postea verba illa, prout virtualiter permanentia, dum non renocantur operari, quando alii profertur verba. In iudicio autem Sacramenti iudices accipiunt potestatē alligatam ad hoc, vt non nisi per vocem, & verba realiter solū, & physice existentia operentur: quia institutione, & alligatione non erat utilis, nec licitus modus ille significandi voluntatem concurrendi solū partialiter, & vidimus, quare non potest argui hæc potestas in Sacerdotē, ex eo quod iudices alii, & ministri in negotiis humānis illam habent.

Nunc probemus secundam partem illius minoris suprà posita, quod scilicet verba illa, nos te absoluimus, non possunt esse valida, si significare veli proferens concussum totalem, & non partiale ex parte sua, quia nimis verba illa, iuxta communem hominum sensum, non sunt apta ad illud significandum, nisi amplius explicem. Quotiescūque enim dico me cum aliis hoc, vel illud facere, saltem si sermo si de actione iudicā, & forent, non significo me in solidum, & independenter ab aliis id facere, etiamsi alia possem ego solus id facere, v.g. si dicas, Ego & Petrus emimus te hāc modum, non significas te solū velle eam emere, etiā nolente Petro, sed potius significas consensum ex parte tua ad emendum simul cum Petro: vnde Petrus non consentient, ad nihil teneris, nec aliam voluntatem per eūmodi verba significari. Eodem modo si duo tutores, vel testamento exequatores, quorum singuli possebant donare, vel condonare nomine pupilli, vel defuncti: donare, vel condonare simul per verba communia: Nos Petrus & Ioannes donamus, vel condonamus, tibis: ipso singuli significat concussum partiale, atque adeo non contentient, vel subscrībente Ioanne, etiamsi Petrus protulisset verba, vel subscrīpset scripta actus non subsistere; quia nimis verba illa, ut dixi, iuxta communem sensum significare solū voluntatem concurrendi partialiter, & dependenter a concurrendo, & consensu alterius.

Similiter ergo Sacerdos, licet solus posset absoluere, id tamen non significat, dum solū dicit: nos absoluimus: atque adeo ex vñ illorum verborum non significatur absoluere, & sufficiēt, se absoluere in solidum, & independenter ab alio. Fatoe ergo validam fore formam, si dicere: Ego & Petrus te absoluimus singulis in solidum: quia iam significaret sufficiēt voluntatem absoluendi in solidum: perinde ac si dicere: Ego te absolu, & Petrus etiam te absolu: quia verba per priorem partem operantur, posterior vero non esset prædicta, sed speculativa: illa tamen verba, nos te absoluimus, iuxta communem hominum sensum significant coniunctionem, & dependentiam adiunctam in operando effectum, saltem quando sermo est de actionibus forensibus.

Contra hanc doctrinam solet opponi argumentum ex matrimonio: quia si Deus dispensaret, vt aliquis

aliquis plures uxores simul acciperet, ille posset dicere, ego vos in uxores accipio: & illa omnes possent respondere, Nos te accipimus in viuam: quae verba sufficerent ad Matrimonium validum, & essent forma à pluribus ministris prolatæ significantibus concutum totalem singularum ad unum Matrimonium validum: ergo illa etiam voces, Nos te absoluimus: possunt significare concussum, & voluntatem singularum absoluendi totaliter.

184. Omissis variis solutionibus, quæ videri possunt apud Coninch. loco citato mun. 49. Respondeatur, negando consequentiam, quia in Matrimonio ex subiecta materia voces illæ non possunt significare concussum partiale, sed solum totalem ad unum matrimonium cum proferente illas: quia ad Matrimonium cum aliis scemini, non potest hæc vel modo concurrere, nec ad Matrimonium cum ipsa possunt aliae concurrere etiam partialiter: debent ergo significare singula præticè per illas voces concussum suum, & consensum ad suum coniugium, speculativè consensum aliarum ad sua. Sic etiam quando Petrus haberet duos creditores, quibus res diuersas singulis deberet, & pereret ab utroque remissionem. Si illi respondeant, Nos tibi condonamus: singuli significant totalem condonationem sui debiti indepedenter à voluntate alterius, quia neuter potest concurrere ad condonationem debiti alieni. Quando tamē debitum esset commune, non significant singuli per illas voces voluntatem condonandi indepedenter ab altero socio. Hoc autem fieri modo se habet res in casu nostro, in quo debitum est idem, & quod ab utroque potest condonari: & ideo dixi, in hac materia, & in his circumstantiis voces illæ non significare voluntatem condonandi in solidum indepedenter ab alio, vel certè dubius erit, & nimis incertus valor illius formæ.

Dubitari potest tertio, an validè absoluere, qui diceret, ego te absolu: cum animo non absoluendi, nisi partialiter, hoc est, simul cum alio, qui eodem modo absolu.

185. Respondeatur ex supradictis non videri validam eam absolucionem, si solum velit absoluere partialiter: eadem enim videtur esse ratio, ne dederit Christus potestatem absoluendi partialiter, & ne dederit potestatem vtendi forma, quæ significat voluntatem absoluendi principaliter, cùm eadem inconvenientia ex utraque potestate sequantur, nec fuerit necessariò connexa illa potestas cum potestate absoluendi totaliter, quæ dedit: ergo hæc diximus non posse validè proferri formam significantem solum voluntatem absoluendi partialiter, sic oportet negare posse validè absolu: per formam etiam bonam cum intentione absoluendi solum partialiter.

186. Dixi, si solum velit absoluere partialiter: quia alio modo posset excoigitari, quod Sacerdos dicat, ego te absolu, &c. cum intentione absoluendi solidum, & vtendi tota sua potestate, sed sub conditione, si ille alius Sacerdos simul absoluat. In quo casu maior est difficultas: quia intentio conditionata sub conditione de praesenti sufficit ad valorem Sacramenti: si ergo vult absoluere, si ille alius absoluat, posita conditione validè absoluere.

187. Oportet tamen aduertere illam conditionem dupliciter posse adhiberi, primum si dicat, ego intendo absoluere, si aliquis alius simul absolu: Tunc autem si ille alius sicut habeat intentionem absoluendi solidum, & perficiat simul formam, utique absoluere validè, quia conditio, sub qua secundus absoluat, posita est alio absoluere absoluente. Si vero sicut etiam habeat similem intentionem solum conditionatam absoluendi, si alius

P. Ioan. de Lugo, de Penitent.

simil absoluat, neuter videtur absoluere: quia datur mutua prioritas: ad hoc enim, ut Petrus absoluat, deberet præuideri Ioannes absoluens: & tunc, ut Ioannes absoluat, deberet præuideri Petrus absoluens, quia conditionalis non transit in absolutam, nisi posita conditio: neuter ergo validè absoluat, quia neutrinius absoluere supponi potest ad purificandam conditionem.

Secundò potest esse sensus conditionis, volo absoluere, si alius velit absoluere. Tunc autem distinguendum est: quia si solum dicat, si aliquis velit absoluere, vel conditionatè absoluere: tunc utriusque absoluere valida erit: quia antequam transeant in absolucionem supponere possunt voluntatem alterius conditionatam absque mutua prioritate; nam voluntas conditionata utriusque simul est, quælibet vero ut conditionata præcedit voluntatem alterius, ut absoluatam; & utriusque voluntas absoluta erit etiam simul. Si vero sensus est, volo absoluere, si alius simul velit absoluere: Tunc si uterque ita velit, neuter validè absoluat; quia neutrinius voluntas, ut absoluta, potest præuideri ad purificandam conditionem alterius ablique mutua prioritate.

Dices, in nullo sensu ex dictis videri validam illam formam: quia qui non vult absoluere, nisi alio absoluente, vel volente absoluere; eo ipso non vult absoluere, nisi partialiter: velle enim operari cum alio, & non aliter, est velle operari solum partialiter: diximus autem voluntatem absoluendi solum partialiter non esse validam; ergo neque erit valida voluntas absoluendi solum sub conditione, si abus solum absoluat.

Propter hoc argumentum dubitari posset de valore illius intentionis absoluendi solum sub conditione, si alius simul absoluat, vel si alius solum potest aliquid necessariò afferens absolucionem. Aliud enim est, si conditio non esset talis, v. g. volo absoluere, si alius simul perficiat verba absolutionis: posse enim peni verba absolutionis ab alio absque intentione, vel absque iurisdictione necessaria ad valorem. Vnde volens absoluere sub ea conditione, non videtur velle absoluere solum partialiter, & cum alio, sed etiam solum.

188. Adhuc tamen ad argumentum dubitari possumus, etiam si conditio sit absoluere absoluere alterius, posse esse validam intentionem absoluendi sub ea conditione, quando non esset mutua prioritas, ut explicuimus. Nam licet ille ex intentione non possit absoluere solum, sed simul cum alio: habet tamen voluntatem vtendi tota sua potestate, & auctoritate ad dimittenda peccata, quantum potest posita illa conditione, ille autem, qui solum veller absoluere partialiter, non vult vt tota sua potestate, sed potius vult attemperare suam efficacem, & non facere, quantum potest. Vnde ille prior validè absolu: quia licet solum velit sub conditione, vult tamen idem, ad quod accepit potestatem: eo autem ipso, quod accepit potestatem ad illud absoluere volendum, videtur à fortiori posse illud idem sub conditione praesenti, vel præterita velle; quia voluntas sub conditione, posita conditione, æquivalit voluntati absoluente. At vero iste posterior, qui solum vult partialiter concurrere, non vult absoluere in solidum, & plenè sed partialiter ad quod diximus non accepisti potestatem, quia non expediebat, nec includebatur in potestate, quam de facto accepit. Sed hæc omnia ad usum parum referunt; neque enim possunt moraliter in praxi occurrere.

189. Simile autem fieri est id, quod quartò dubitari solet: an validè absoluant duo Petrus, & Paulus, qui

S 3 simul

mul absolunt cum intentione absoluentia, si alter non absoluunt. Et quidem si sensus esset, si alter prius non absoluunt, utique validè absolueret, quia neuter prius absoluunt. Si autem sensus sit, si alter tunc non absoluunt, neuter validè absoluunt; quia vel debet uterque vel neuter absoluere, cum non sit major ratio de uno, quam de altero. Utique autem non potest, quia tunc cōditio nō poteretur; neuter enim vult absoluere, nisi alter non absoluente. Si ergo alter absoluunt, alter nō vult absoluere: neuter ergo habet intentionem absoluentia, quia voluntas illa non potest transire in absolumentam, nisi destruat se ipsam; non potest enim transire in absolumentam, nisi alter non absoluat. Si autem Petrus non absoluunt ob imperfectam illam voluntatem, quam habet, eo ipso Paulus non absoluunt, cum habeat etiam imperfectam voluntatem, atque adeo Petrus absoluunt, qui supponetur non absoluere. Neuter itaque absoluunt, quia voluntas illa intelligi debet absoluentia modo possibili, si alter non absoluat: ille autem modus esset impossibilis, cum afferret duo contradictiones.

DISPUTATIO XIV.

De contritione, quæ est prima pars materialis in Sacramento Pœnitentia.

SECT. I. *Virum, & quomodo contritio sit pars Sacramenti Pœnitentia?*

SECT. II. *Virum ad valorem Sacramenti requiratur, quod dolor procedat confessio-*

nem?

SECT. III. *Virum ad singulas confessiones requiratur nonius actus doloris?*

SECT. IV. *Quomodo actus doloris referri debet a penitente ad sacramentum Pœnitentie?*

SECT. V. *Virum requiratur propositum non pecandi ad Sacramentum penitentie?*

SECT. VI. *Virum possit dari Sacramentum Pœnitentie validum, & informe ex defectu doloris?*

SECT. VII. *Respondetur ad alia argumenta contra nostram sententiam.*

SECT. VIII. *De dolore requisito in confessione de venialibus.*

SECT. IX. *De proposito requisito ad confessionem venialium.*

SECT. X. *An, & quomodo neganda sit absoluere ob defectum propositi?*

POSTquam diximus de forma Sacramenti pœnitentia, sequitur, ut agamus de eius materia: Dicimus autem, materiam proximam pœnitentia habere tres partes, scilicet contritionem, confessionem, & satisfactionem, de quibus nunc suo ordine agendum est, & primò de contritione, seu dolore requisito: ad quod dicendum esset hoc loco de differentia contritionis perfectæ ab imperfecta, quæ appellatur attritio. De hoc tamen dixi latè *suprà disputatio-*

5. Vbi explici obiectum formale utrumque, & quomodo contritio perfecta extra Sacramentum afferat semper, & infallibiliter secum gratiam insificantem item attritionem supernaturalem sufficere cum Sacramento pœnitentia ad iustificati-

nem quomodo utrumque includat, virtualiter propositum non peccandi: qualis intensio, vel extensio requiratur in illis, qualiter contritio ipsa continetur virtualiter in adū dilectionis Dei super omnia, & quomodo hic sufficiat etiam absque dolore formalis, & alia easmodi, quæ omnia nunc supponenda sunt, ut agamus de iis quæ propriæ specant ad Sacramentum, quaternis Sacramentum est.

SECT. I.

Utrum, & quomodo contritio sit pars Sacramenti Pœnitentia?

Loquimur semper de contritione, prout præscindit ab attritione, & à contritione perfecta utrumque enim supponimus sufficiere ad valorem, & ad effectum Sacramenti. Et quidem contritionem esse partem interinsecam huius Sacramenti probabimus supra *disp. 12. sect. 2.* quod nō importet item in præstanti reperiri. Nunc ergo solū est difficultas, utrum sit pars effectus: Potest enim esse pars solū integralis intrinseca, qualis est fastidio.

Non defundit, qui licet ad effectum Sacramenti, hoc est, ad remissionem peccati requirant effectu-

liter contritionem; absque ipsa tamen dicant, con-

fistere totam essentiam huius Sacramenti, sicut etiam

in baptismo adultus non iustificabitur absque dolore

et furor peccatorum sine quo tamen recipit totum Sacramentum baptismi. Pro hac sententia af-

feruntur Ledesma *1. part. 4. q. 3. art. 2. Vega lib. 1.*

in Trident. c. 15. eam dicit esse communem, Almainus

d. 14. quæst. 4. Bernard de Gannaco in impugna-

tionem Gothfredi quæst. 5. q. 14. imo aliqui addunt,

posse aliquem iustificari per hoc Sacramentum in-

læcsum absque villo dolore, & proposito, si tamen

haberet intentionem accipiendi Sacramentum, &

non haberet complacentiam actuali in peccatis

præteritis, nec proposicium committendi aliud. Ita

enim videntur loqui Rosella verbo, confessio 2. §. 1.

Sylvest. confessio 1. §. 2. 4. tribuens eandem senten-

tiam Scoto, sed immixtis, quia Scetus illo loco,

scilicet, d. 14. quæst. 4. d. 5. 16. exp̄s̄ docet esse

inutile hoc Sacramentum sine contritione, velat-

tritione, imo ipse Sylvest. cum teneat, dolorem

esse partem essentialem in Sacramenti, non videtur

consequenter loqui, dum concedit villo Sacra-

mentum absque villo dolore, nisi forte inveniatur, pro-

videtur significare, partem essentialem esse tunc

contritionem sequentem post abolitionem, que

contritio cum abolitione præterita facit Sacra-

mentum completem, quod tamen ex appeti-

abfudrum, sicut si dicaret, posse confessionem se-

quentem cum abolitione præterita confite-

re huius Sacramentum penitentia.

Posset eadem sententia tribi alii, qui negant

dolorem esse partem essentialem huius Sacra-

menti, quos afferit Suarez *disp. 20. sect. 3. n. 7.* sed vt bene

ipse aduerit, i) auctores plane non concedunt, dæ-

ri Sacramentum validum absque villo dolore, imo

aliqui eorum id exp̄s̄ negant, vt Durandusli-

cet in hoc minis consequenter loquuntur.

Vera, & communis Theologorum sententia est,

dolorem esse partem essentialem huius Sacra-

menti, quæ Sacramentum non subsistit villo calu-¹⁴

factum. est S. Thom. & aliorum quos congerit, & sequuntur

Suarez, *et ibi suprà n. 8.* & colligitur clare ex princi-

piis supra positis, quia dolor est pars Sacramenti,

ut constat ex definitione Conciliorum, quæ dicit,

contritionem, confessionem, & satisfactionem el-

le partes materiales huius Sacramenti: sed non

potest